

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Landau Finaly inc. 61





Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Landau Finaly inc. 61



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Landau Finaly inc. 61



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Landau Finaly inc. 61

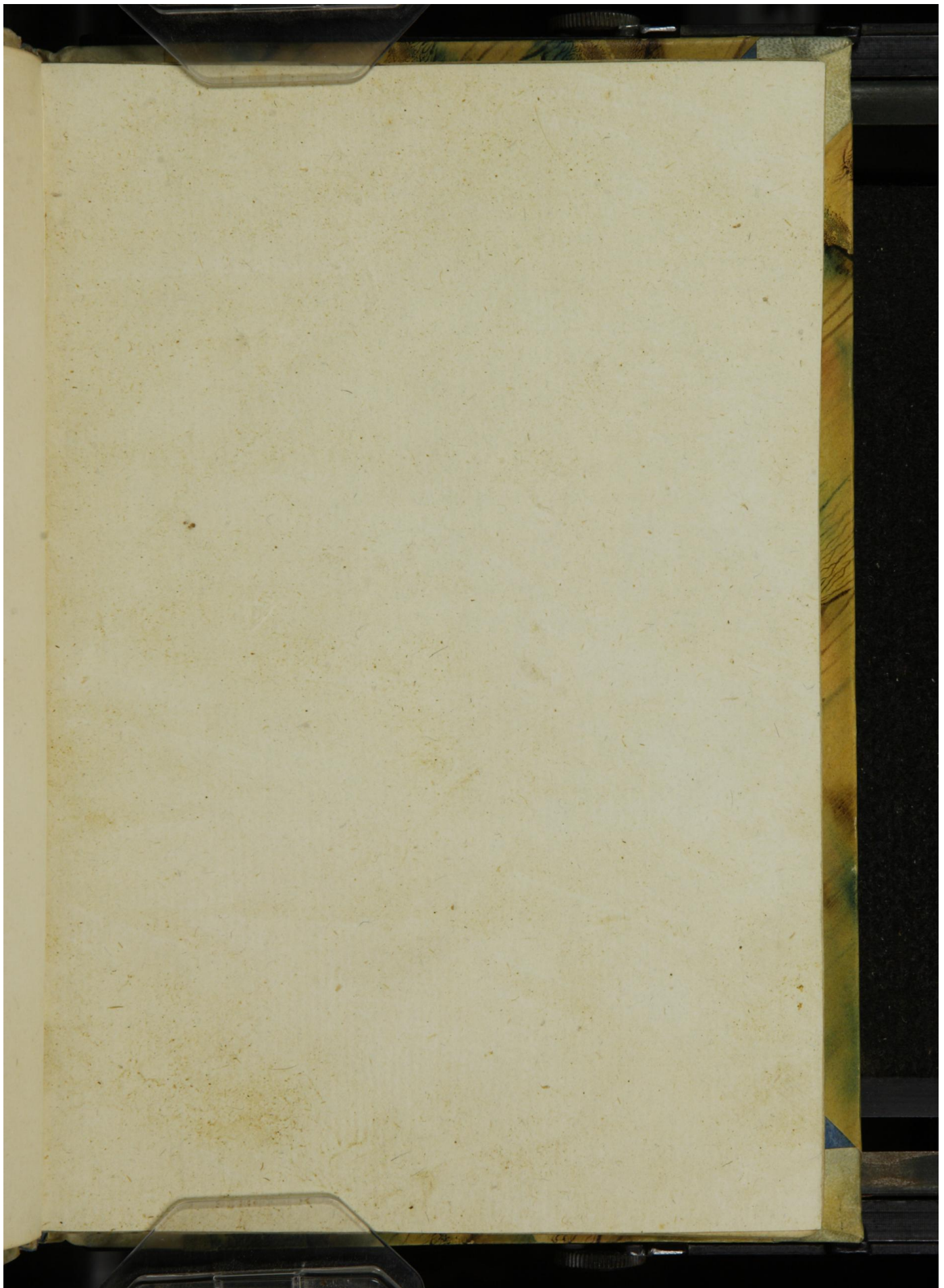
N^o 1579
A. II. 5.

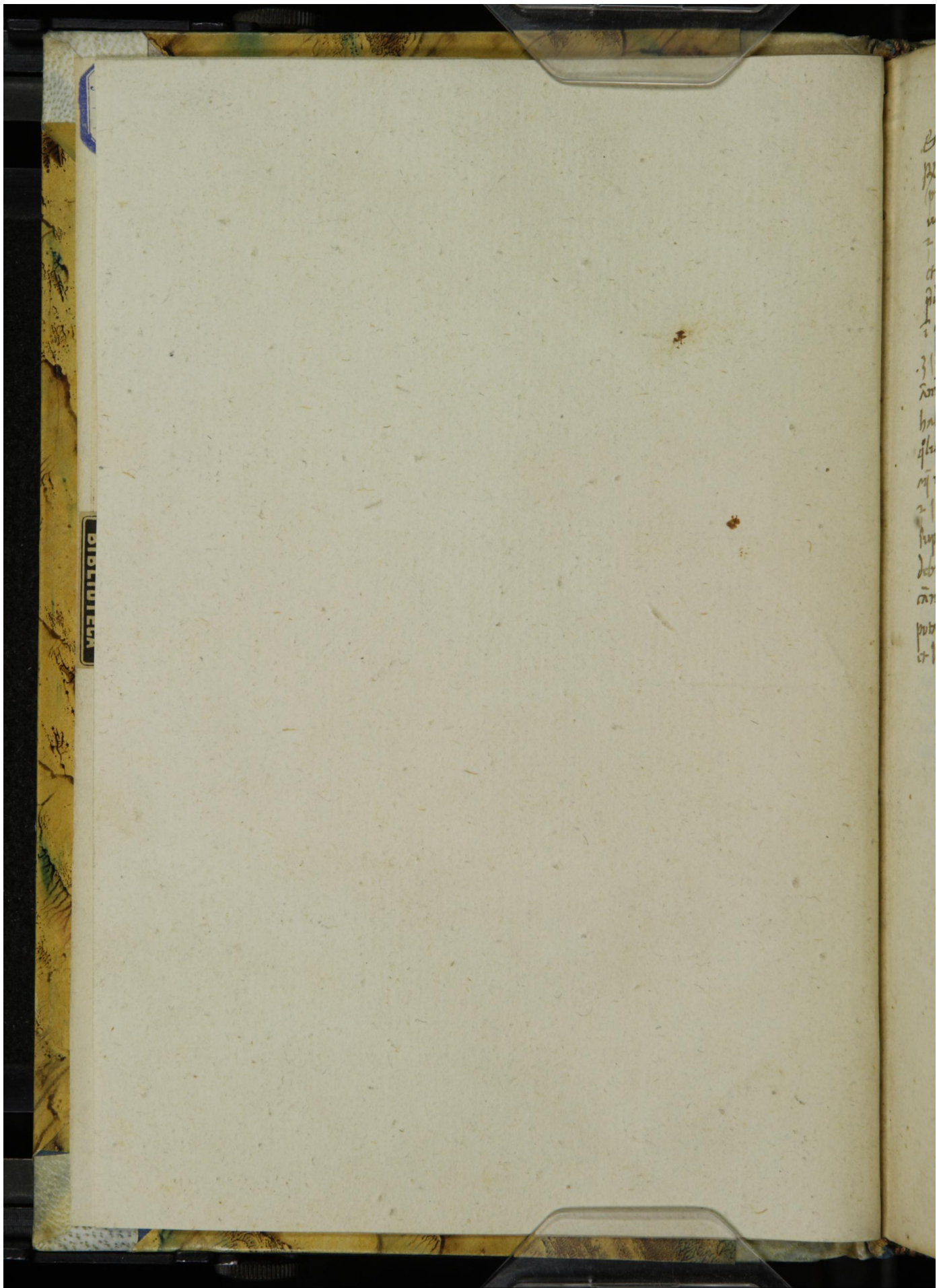


BIBLIOTECA
CITTA' DI FIRENZE
LANDAU FINALY
INC. 61
CENTRALE
NAZIONALE

Luc. 61

BIBLIOTECA





Aprobatiſſima recepta contra peſtem
 Et p^{ro} iⁿ ſanitate a tota aⁿno natiuitatis ſue uſq^{ue} ad ſextu^m
 R^{ex} Coralloz alboz aut rubioz ſine p^{er} haberi albiſſi
 p^{er} boli n^{on} m^{en}i d^{ip}tami albi g^{en}erone op^{er} omib^{us} 3. i. ſiⁿt pul
 uis ſubtiliſſim^{us} 14 R^{ex} aq^{ue} roſate enduic acetoli bugloſſe m^{en}
 2 1 et 2 g^{ra}ms trib^{us} acetoli fortis et det^{ur} iⁿ potu ſuſſame n^{on} p^{er}
 et iⁿ ſtate frigida p^{er} h^{ab}ere aⁿnoſ u^{el} uſq^{ue} ad 12 R^{ex} depuluerib^{us}
 p^{er}dictis 3 7 7 7 dep^{er}dictis aq^{ue}ſ et coctam 1. acetoli et det^{ur}
 iⁿ potu Et p^{er} h^{ab}ere aⁿnoſ 12 uſq^{ue} ad 18. R^{ex} ſupradictis puluerib^{us}
 3 1 et dep^{er}dictis aq^{ue}ſ et coctam 1. s. acetoli et det^{ur} ut ſup^{er} et ab
 aⁿnoſ 18 iⁿ ſenectute R^{ex} Coralloz alboz ſeu ru ſine poſſunt
 haberi albi acetoli boli n^{on} m^{en}i d^{ip}tami albi g^{en}erone de
 qlibet 2 1 ſiⁿt puluis ſubtiliſſim^{us} et totu^m eſt doſis una 14 R^{ex}
 aq^{ue} roſate enduic acetoli bugloſſe m^{en} 2 1 acetoli albi fortis
 2 1 miſſi puluerib^{us} p^{er}dictis 2 p^{er}dictis aq^{ue}ſ et det^{ur} iⁿ potu ut
 ſup^{er} et ſit mediocriter coctus Et p^{er} ſudores nimium
 debilitaret^{ur} tunc ſumat med^{ic}in^{am} ſcutellay brody depulſo ſeu de
 canib^{us} 2 duob^{us} intell^{is} ouo^{rum} et tertia p^{er}te Vinⁱ albi et ſiⁿt
 putare potabilis et hoc de octo dieb^{us} iⁿ octo dieb^{us} ad p^{er}ſumendu^m
 et hoc ſeiu^{no} ſtomacho



Epistola.

Jacobus Bur

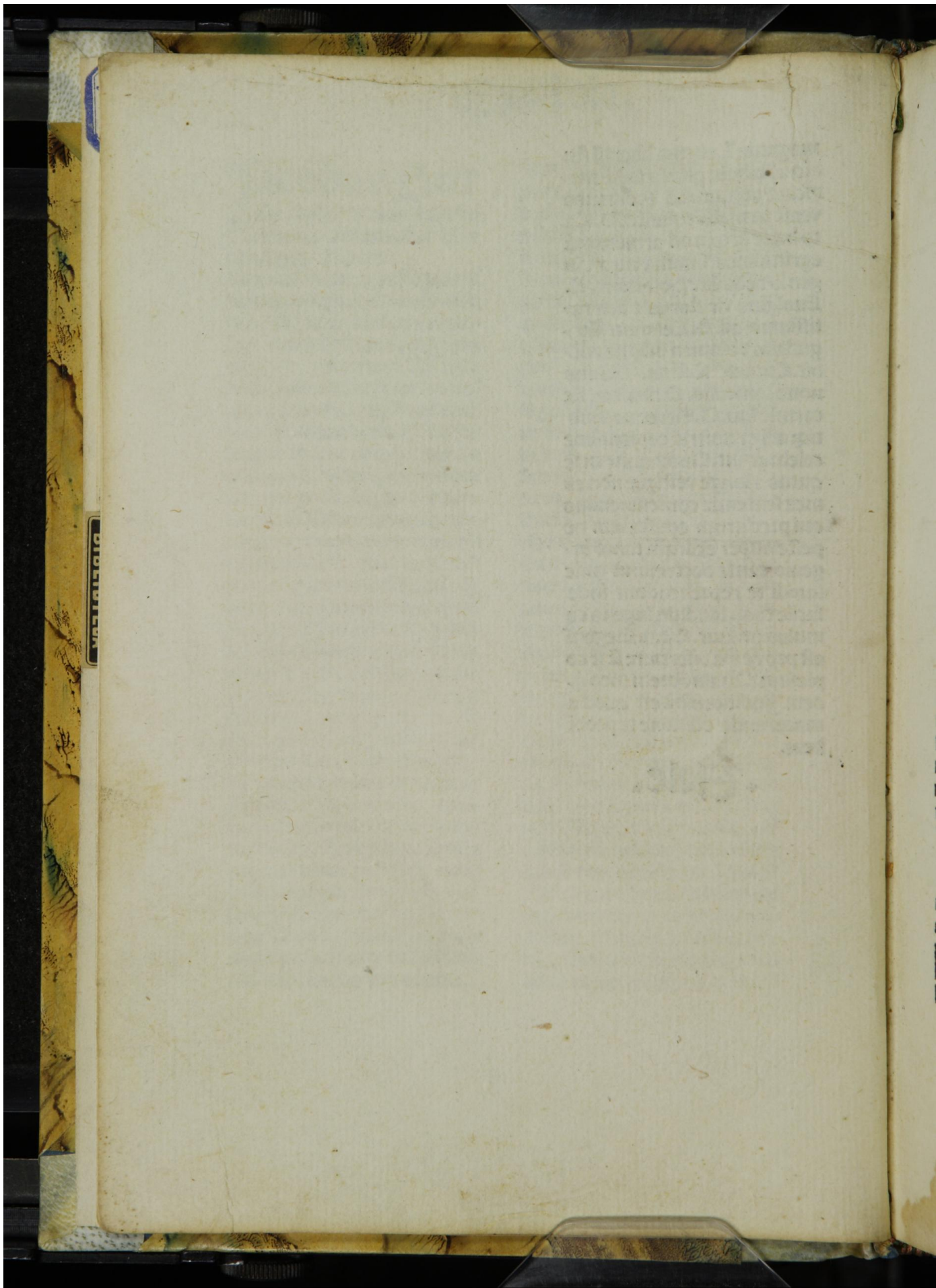
gensis phisic^o Fratri Jacobo
Florentino ordinis diue Ma-
rie seruoz. S. dicit.

Comentariolū de peste primis
diebus: diligētia: et lucubratiōe
tua collectuz: publicare recu-
sas: maliuoloz audio linguas
veritus: quid times: Nō sunt
tanti existimādi obrectatores
quo genus hūanuz fraudetur
tam salutifero bono. hī liuore
magis: q̄ vero obloquuntur. ca-
nes quosdā veteri puerbio imi-
tati: qui p̄ vsu: nō pro veritate
latrāt. Mibi crede totiēs viru
perari te videri: quotiēs iniquissi-
mi laudauerit. Pluris. n. vni^o
modo sapientis iuditiū est: q̄
alioz oīuz stultē laudes. Sed
isti q̄ te rephendūt vnuz habēt
sue accusationis caput. Aiunt
nō decere virū religiosū de me-
dicina scribere: neq; alienaz a-
theologia puincia p̄fiteri. At
istud qd̄ vitij est. Fecisti tu qd̄
viri doctissimi et qdem religio-
sissimi multi fecere vt omittaz
Egyptios Sacerdotes: apud
quos fere artū oīuz initia exti-
tisse voluit Aristotiles. Trusia-
nus mōachus pene nra etate
i microthegni Galiei eleganti
scripsit. Cōstantin^o vir Sacer-
dos Viaticū oposuit multa q;
alia insignia. Sacra res est me-
dici na: et sacros viros decet.

Non ne qui p̄mum de ea scri-
psere dii habētur Apollo Escu-
lapius: deide ab eo geniti Po-
dalirius machaonq; Troianis
temporib^o Agamenonē ducē
secuti i medendis vulneribus
grecis plurimū p̄fuere. Hanc
quoq; reges illustrauerūt. Mi-
tridates ponti suo tēpore ma-
xim^o rex et impator: et oliz Ro-
mani impij terroz. oīum ante
se genitoz curiosissim^o medici
ne indagatoz: cuius etiā noīe
in hanc diem extat celebratis-
simū illud anthidotū mitrida-
ticos. Zuba Rex admirabilis
studijs magisq; regno Eufor-
biā herbaz iuenit: appellauitq;
fratris sui medici noīe de ea e-
dito libello claro p̄conio. Cen-
taureā chyro cētaurus. Achil-
leam hoc est millesoliū maius
Achilles iuenit. Medicia tāto
in honore apud antiquos fuit
vt reges sine ea in bellis eē nol-
lent. hic a Lyro adhibitos i ex-
ercitu medicos tradit Xenoph-
on. Xerxes quoq; Persaz
rex sostenem medicuz habuit
bello quod grecis intulit. Itē
post Alexāder cura artis hui^o
et pstantia sostenes secundum
coluit veneratusq; est zopbir^o
phisicus multuz a Ptolomeo
rege dilectus: q̄ is genus an-
thidoti oposuerit noīe Ambro-
siaz. Sed a barbaris aliquādo
ad nros descēdamus. Pōpei^o

magnus: Leucum liberti studio adhibuit; quo scribente medicina primum ad Romanos venit ut multi volunt. MD. Laeto hanc artem ad armentorum egritudines summa cura et ingenio deduxit. Post hunc. L. Eualgius vir clarus et litteratissimus: ad. D. Celsarem Augustum volumen insigne edidit. Corneli⁹ Celsus. Plinius nouocomensis. Oribasius: Et carmie suo. Q. Serenus multisque alij ex nostris copiosissime celebrarunt. Quorum nunc tu sequutus a longe vestigia: non es mea sententia contemnendus qui preclarum opusculum de peste nuper exarasti tanto ingenio: tanta doctrina: ut inde inuidi te reprehendunt inde facile tuarum laudum ingens cumulus oriatur. Est. n. Elegans est pro re ipsa disertum: Est copiosum. Quamobrem meo quidem Iudicio: nihil est quod a maturanda editioe te prohibeat.

• Vale •



Prohemium.

Jacobi soldi

Florentini: viri religiosi ordi-
diue Marie seruoꝝ. sacre the-
ologie bachalarij eruditi opus
insigne de peste feliciter incipit. co-
hortate magnifico ciue et stre-
nuo rei militaris viro Johanne
Bartholomeo Ebezo placetio
amico optimo et bono merito.

Im p

senti anno aut
fideri aduersa
fortuna: siue co-
cortagio: peste

hec vtriusque preclarissima laboraret
ego a te: ut ab eo qui sanitati sue
consuleret: vehementer hortatus
sum: quo tibi vni in locum colli-
gerem que viri et medici precla-
rissimi de hac lue et in manu be-
stia posteritati scripta reli-
re. et iure quidem: cum homines velu-
ti oculto quodam aut serpente
siue leone trucidentur. Ego sane
multum hac diu reluctatus sum
mei ingenij quantum vires possent
non inscius. Neque enim. is sum qui per
suasione scire ducar. et eo magis
quod intelligere id alienum esse a
theologie studiis: altiorique ge-
nio indigere. Sed beniuolentia
amore nobilitate familie: tuis
pene diuinis virtutibus adductus
hanc puincia suscepit: ne si tuo tam
honesto desiderio parere recu-

1
sassem durus et inhumanus
haberetur. Quis est hominum qui ob-
vritutes patinas: obque tuas ve-
hementissime veluti quodam
calchari ad tibi more gerendum
non alliciat: quod hic locus non
preis tui laudibus sit accom-
datus. Quis enim. ignorat quam
fuerit Jacobus ghetius. olim
duci preclarissimo exercitus Ja-
cobo piccinino: et Francisco
sforze ob multa rerum gestarum
et rei bellice pietate acceptissimus
Leturio: a quo neque tu degnas-
sti ut is qui strenuum preem tua
virtute aut imitari: aut superare
contendas. facile unicuique hoc co-
gnoscere licet quatis te virtuti-
bus in hanc diem ornasti. Tace-
bo sumum illud nature beneficium
corpis vires: quibus in aggredien-
do hoste usus. inuictus tibi imor-
talis fame nomen operasti. Tace-
bo prudentiam et facile in quibuscum-
que dubijs admiranda solertia
Tacebo magnanimitatem ac li-
beralitatem. Tacebo sumum in
perquirendis et cognoscendis hy-
storijis rerum curam et laudabile
studium: non morum nostrorum sed et
gentium: quod oblectatur his carminibus
latinis et matris: quod ornare epi-
stolas tanta gravitate tanta elegan-
tia. ut per te sumum ac disertum ora-
torem preferre videar. Tacebo
pietatem tuam erga iopes et dei
pauperes de quibus non possum non sine
admiratione loqui quoties etiam

Prohemium.

me pñte magno i numero ely
molinis a te iubleuati abiere.
Quib⁹ ego vtutibus cñ nihil iu
re denegare possem humeris
meis hoc ipar op⁹ suz igressus
idignat⁹ i scitia ⁊ in pitia mul
torū q̄ herbularij magisq̄ me
dici: fortunā magis q̄ rōnez se
cuti ceci auaritia: maiori ipsi
peste laborātes: ifectos visitā
do: parū vite ⁊ sue sanitati osu
lunt. nō quod hec vrbs utpote
studiorū oīuz alūpna: phicis et
q̄dez doctissimis sit vacua: sed
qd̄ illi cognito piculo: quia ea
res dāno accedēti ē auctore Ra
si Allmansoris. 4.º sūmo studio
visitare negligūt quo fit ut his
ipitis cura relinquitur. q̄ si quez
curant magis fortune q̄ eorū
industrie ē tribuēduz: medic⁹
siq̄dez auctore ypocrate libro
de aere ⁊ aq̄: artes q̄ libere vo
cantur recte oēs tenere debe
at. vñ arbitroz nōnullos me
acerrimis inuidie stimulis lace
rare: quod medicinā a theolo
go ⁊ religioso alienā in secter.
Sed hī tales rem ipaz si bene
idagauerit. nihil ab ipso alienū
putabūt. scribente Aristowle
metaphice inicio. Sapientis
est cūcta scire. q̄ etiā i re anti
tas plurimis nos istruxit exē
plis ut de homero taceā quez
ostat nullius nō artis aut p̄ce
pta aut certe nō dubia repisse
Quid helium hyppia tacebo:

quē nō mō liberaliū artū co
gnitionē habuisse legi: s; vestē
⁊ anulū ⁊ pedū tegumēta sibi
met opegerat in q̄ opa eū ne
mo adiuuerat: ac ut fabius re
fert ita se p̄pauerat: ne cuius
alt⁹ ope egeret vlli⁹ rei. Quid
Platōi cognitiōe dignū defuit
Quot ⁊ quāta Aristō. p̄ ipate
t⁹ cū sciuit Marc⁹ cēsozi⁹ cato
iam senex grecas lras didicit:
idē orator ⁊ historie oītor: idē
iuris ⁊ rez rusticaz. idē rei mi
litaris pitissim⁹ fuit. Quid nō
cognitū Augustio: ⁊ Dyeroni
mō? Quid i gratū doctoz i scit⁹?
Quid Johāni scoto: Quid Egi
dio Romano: Quid d̄ Laure
tio Bononiensi dicā n̄ ē sacre
religiōis p̄fessore: is theolog⁹
is phs: is astronom⁹: is oīum
artū q̄s liberas vocāt haud i
sciū fuit. Quid de Drusiō flo
rētino mōacho q̄ tā elegant in
microtegni Salieni scripsit.
Quid d̄ Lōstātino sacerdote q̄
viaticū oposit. Tacēat igitur
maluoli: eozq; captiuinculas
⁊ vboz laq̄os i q̄b⁹ cōsenuere
dponāt. Siqd̄ vō a me scriptū
i vos medicie cānōes foret: ex
nūc reuoco: sapiētissimoz q̄dē
hoīuz emedatiōi me subdens
maxie p̄ceptor mei singularis
fini Sabrielis zerbi Ueronen
sis i illis artib⁹ q̄ libere dicūtur
ac medicia doctoris excellen
tissimi: a quo ego diuersarum

Capitulum. i.

2

rex cognitionē habui. Interiz
autē mi Bartholomee h n m
breue opusculū accipies: qd si
a te viro erudito ap pbatū sen
sero: ad maiora scribēda vehe
ment mibi addetur animus:
meq; securius ventis ac pela
go mittam.

Elonias

vero iuxta phoz
pncipis dictū celi
pmo: pfectio celi

libz numero enario plectitur
ac etiā scē z idiuidue trinitatis
noie: opusculū h n m i. 3. pticu
las diuidem: i quaz pma cās
oēs hūc pestiferū pducētes ef
fectū insinuabim: in scda vero
remedia qbus quilibet ab hac
pestifera bestia cauere possit
adducem demū i etia iā ifecto
curationē adhibendā breuissi
me tangem. Et qm ut dī me
thauroz pmo iferioza supioz
regimie gubernātur: tū etiam
qz pmo d phico auditu acc mu
nioribus ichoanduz pcepitur.
idcirco prius circa supiores cās
z comunes: demū circa iferio
res z pticulares: hūc effectuz
pducētes: nūc vsabitur fmo. qz
vero cāz supioz z vniuersaliū
qdā est supnālis ut pmuz ens:
qd ē pmū itellectū z pmū itelli
gens ifiniti vigozis: a quo oia
ex nihiloproducta ut scribitur
Gen. pmo. alia vero ē nālis: ut

corpa supcelestia: quoz metu
z ifluxu pma cā p mittete z nō
ipediēte vniuersa hec guber
nātur iferioza: sicuti magnus
Albert^o i lib^o q speculū p hie dī
optie sensit: dicēs deū gloriofū
fūma eius sapia ordinasse: ut
p stellas surdas z mutas que
ptingūt i inferioribus cpētur:
Idcirco de vtraq; hāz erit ser
mo nūc pri^o aut desupnāli.

Capituliū p mū de cā
supnaturali.

Elusef

fectus aliqñ ē cā
supnālis. s. dīna
volūtas ob pctā

nobis merito hec mandās: cū
.n. plurimū idelictis pseuera
uerint hoies nec ab eis disce
dere voluerint: lento gdu ad
vindēam pcedit auctor Uale^o
que aliqñ est epidimia: qd cele
stis vates Hieremias cap^o 29.
testatur pmi entī noie loquēs.
Perseqr inqt eos i gladio z pe
stilētia z dabo eos i vexatōez.
Qui rsonat qd diuus scribit E
zechiel ca^o 5. Pestilētia inquit
z fames z sanguis trāsibunt p
te: z gladiū inducā sup te. Ad
h maxie fac q creator excels^o
numeri 3^o ait. Usq; quo detra
bet mibi oīs popul^o iste: z seq
tur. feriā igitur eos pestilentia
atq; csumaz. Qd z re ipa appz
fm. n. qd scribitur Regū scd^o

a 2

Capitulum.

oipotēs deus i populū suū israhel epidimiā misit: qua. lxx. virozū millia piere: hui⁹ etiā rei veritatē ne dū xpicoles. verū ⁊ alii⁹ heresis viri pceperūt. vñ 30ar dixit epidimiā aliqñ accidere cū de⁹ illā mādauerit: hāc reputo fuisse Auiē. itentōez cū dixit: morbū hūc aliqñ euenire: ⁊ eius cām ignorari. Pharmacū aut solēnissimum p̄dicto morbo a tali cā pueniēte palipomenō scribitur 2⁹. Si clause ro inqt de⁹ celū ⁊ pluuiē nō fluxerit: ⁊ mādauero ac p̄cepo locuste ut deuoret frāz: ⁊ miso pestilentia in populū meū: cōuersus aut popul⁹ me⁹ sup quē iuocatus ē nomē meū deprecatur me fuerit: ⁊ exq̄herit faciē meam: ac egerit p̄niaz a vijs suis pessimis: exaudia eū de celo: ⁊ ppiti⁹ ero peccat⁹ eoz: ⁊ sanabo frā eoz oculiq; meierunt apti ⁊ aures mee erecte ad orōnē eius: cōfiteatur igitur p̄ctor ⁊ reuertatur a via sua mala q; huic morbo a tali cā pueniēte ypocratis ac Salici nec Auiē. pderit farmacia: Sz tm̄ pijsissimus deus creator sublimis: c⁹ nomē sit b̄dictus i secula. Vñ Sapie. 16. scribitur. Neq; hba ceduaria aut trementilla neq; malagrana sanauit illos: sz tu⁹ fmo dñe q̄ sanat oia. Qd ⁊ excellētissimi attestātur medici. Vñ Iohes Mesue dixit glorio

sum deū lāgores cūctos sanare. Qua ex re pñie farmaco tali morbo subueniendū erit: tūc .n. om̄ps de⁹ nobis medebitur sniaz mutās. Vñ d̄ pe. ois. p̄ma ca: nouit: scribitur. Nouit de⁹ mutare sniaz: si tu noueris emē dare delictum. Et. 22. q. 4. ca: vnusq; q; dñs ipe dñs frequēter mutat suā sniaz: qd etiā Ezechielis auctoritate cōfirmatur ca: 33: si autē inqt de⁹ dixero ipso morte morieris ⁊ egerit p̄niaz a p̄cto suo: vita uiuet ⁊ nō morietur. B̄ id celest⁹ vates asserit Hieremias: ⁊ exēplis q; plurimis ap pbatū legim⁹. Apud et Gentiles creditū est hāc liem mitti ⁊ sedari posse a supis. legitur. n. i analibus Romāoz: Rome pestilētiāz nō alia via abici potuisse q; abducto epel simōte vrbe Alie simulacro cibalis: ⁊ ex epidauro simulacro esculapij: qb⁹ vrbe intrātibus statiz post veneratōez cessauit pestilētia: sepe numero etiam orta ē Althenis ⁊ exticta ob sacrificioz ⁊ votoz solēnia. Quare ⁊ nos i his aduersitatibus ad supplicatiōes recurramus: ut de⁹ hūane salut⁹ largitor: sol⁹ q̄ pōt iminētia mala adytat.

Capitulū scd̄m de cā nālī quo etiā diffinitur pestilētia.

Acta ali
quātulū supnālī

Secundum.

3

pestilenti
cā huius effect⁹ ad nāles acce-
damus: et pus ad vniuersales.
Uerum qm̄ vniuscuiusq; rei
q̄ditas p̄pā diffinitioe inotescit
sicuti appet. 7^o methaphice:
cui r̄sonat qd̄ in officioz libro
asserit Licerō: ois q̄ a rōne su-
scipitur de aliq̄ re institutio d̄z
a diffinitioe p̄ficisci: ut itelliga-
tur id de quo disputatur. idcir-
co pestilētie a nāli cā p̄nien-
te: de qua ē n̄ra p̄cipalis intē-
tio diffinitioez videamus. Pe-
stilētia igitur teste Aliabate. 5^o
theorice dispōis regalis: ē mu-
tatio aeris icorruptioez et pu-
tredinē: p̄p̄ egressionē a tēpa
mēto ī substantia et q̄litate. Pro
cuius diffinitiois declaratione
nōndū q̄ teste Aliū. ī scd̄a p̄ri-
mi mutatio aeris extra nām ē
duplex ī q̄litate. s. et substantia
q̄s etiā mutationes tāgit Sa-
lien⁹ p̄rio febriū. Mutatio ī
q̄litate ē ut cum aer rabiose ut
ita loquar efficitur calid⁹ aut
frigidus: ut p̄ ip̄m messes et ge-
neratio corrupatur sicuti eue-
nit aliq̄n̄ in diebus caniculari-
bus: qd̄ aer ita calefit ut hoies
suffocentur p̄sertim p̄gu es: et
corpa habētes hūida. Un̄ Sa-
lien⁹ p̄rio de dr̄stis febriū est
aut̄ inq̄t qm̄ d̄natur imodera-
tus calor ut ī possidente Athe-
niēses pestilētia cōtingit ut ait
Tellurides. nā ut dīc̄ op̄patriota
meus Thomas d̄ gharbo: aer
sic rabiose calid⁹ ē cā multe p̄

stratiois vtutū: vñ nō possunt
hūiditates regi: et ex h̄ corpa ī
currūt magnas putredies: et
p̄cipue cū tali calori cōiuncta eēt
hūiditas nec ab h̄ videtur dis-
crepare ysaach. 5^o febriū cū di-
xit: cāz febzis pestilētiā fore
mutatioez aeris cū vna ex q̄t-
tuor q̄litatib⁹ ei d̄natur. Idem
etiā sentit Lōstātin⁹. Mutatō
v̄o aeris ī subā ē cū ip̄e ad mali-
tiā ouertitur: nō q̄ aliq̄ suarū
q̄litatez facta fortior fuerit: l̄z
nō sine eaz mutatioe cōingat.
vt cū aer q̄busdā malis et cōru-
ptis vaporib⁹ fm̄ minutissimā
ei⁹ p̄tes admiscetur: et hec mu-
tatio ut dīc̄ Sētilis p̄p̄ie d̄r cō-
ruptio ī subā: cū hec mala p̄p̄ri-
etas poti⁹ modū subē aeris q̄
q̄litatez seq̄tur: et talis mutatio
p̄p̄ie d̄r pestilētia ut inq̄t De-
bē halj: cui⁹ quot erūt cē vide-
bim⁹: et l̄z fra et aq̄ ut videbitur
sint cē hui⁹ effect⁹. Aliabas tñ
at̄buit epidimiā ab aere p̄ci-
palit̄ euenire p̄p̄ tria tū qm̄ aq̄
et fra ut plurimū aere mediāte
suas dispōes iducūt: vapores
.n. et et sūositates male a fra si-
ue ab aq̄ cōsurgētes: statī aeri
pmiscetur ip̄m īficiēdo: tū qz
cū aer cetis elem̄tis sit subtiliō
et rarior: facili⁹ et sepi⁹ alfat̄ur:
tū etiā p̄p̄ ip̄ius ad nos ī medi-
atioez: sum⁹. n. aialia respiran-
tia et aerē nos circūdantē p̄ po-
ros et artias et ābelitū at̄bim⁹
quo fit ut pl⁹ nos cetis alteret

cap. 10.

Capitulum.

elemētis. ex qbus omnib⁹ pz i
tellectus diffinitōis p̄dce: Sub
dit Aliabas p̄dicto loco aliā pe
stiletie declaratiōez dicēs ipaz
esse morbū multiplicē z subitū
vno eodēq tpe hoīuz multitu
dini cōe. q̄ Lōciliator z noster
Thomas de gharbo exponen
tes inqunt multiplicē dixit ut
hui⁹ morbi varietatē oñderet:
Quedā. n. est pestilētia ex qua
continue febres sine apostema
te eueniūt: interdū carbunculi
aliqñ variole: nōnunq̄ morbil
li z sic de alijs. dixit hūc morbū
subitū ad differentiā eoz q nō
subito s̄ paulati eueniūt: dixit
ultimo ipm cōez qm pluribus
accidit. Pestilētia igitur ē ae
ris mutatio eo mō quo dictuz
est. pestis vō ei⁹ effectus. Qui
dā aut q nup d̄ hac scripsit mā
dixit pestē esse quādam egritu
dinē venenosā z contagiosā q
in vijs cordis gnātur ex corru
ptiōe z putrefactiōe spūs vita
lis q ē i eo. Vm huius descriptio
dubitatiōez affert p̄suppōit. n.
spiritū vitālē posse putrefieri:
qd̄ est falsū. putrefactio. n. fit i
corpe ex ebullitiōe z eleuatiōe
fumoꝝ uel vapoꝝ a corpibus
grossis eleuatoꝝ qles nō sunt
spūs: meli⁹ igitur dixisset quod
spiritib⁹ admiscentur corpa pu
trida z b̄ apte sensit Bentilis i
p̄ma q̄rti tractatu. 2^o ca^o p̄mo
ipe etiā choactus a vitate i suis

dictis ifra dicit hāc pestilētiālē
febrē fieri ex humoꝝ putredie
z co. ruptiōe q sūt in vijs cordis
ostat aut qd̄ hūoꝝes non sunt
spūs. Vñ Lōciliatō d̄ra. 94. ire
spōsiōnē p̄mi argumēti inq̄t. l̄z
aer putrid⁹ pueniēs ad cor cō
rūpat corpis cōplexiōnē non tñ
spiritū putrefac. spūs. n. nō p
prie putrescit: cū sit calid⁹ z sic
cus: subtilis z i motu plurimo
sed i flāmatur z resoluitur ma
gis. His visis q epidimie cause
sint vniuersales videam⁹. Dico
igitur ut asserit Tholome⁹ i 2^o
q̄driptiti z Albumassar i libro
de magnis cōiunctiōib⁹. Simi
lit z Balj libro. 8^o Et Lōcilia
tor d̄ra. 94. qd̄ cē vniuersales
huius effectus sūt eclipses cor
poꝝ luminariū. s. solis z lune
cōiunctiōes planetaz maxie Sa
turni z Martis aut adunatio
nes ipoz i aliquo signo hūano
rū z p̄pe cū p̄ualuerint i de mo
vite i aliq̄ cōiunctiōe maioꝝ uel a
spectu aut reuolutiōe āni mun
dani iducēdo p̄auas cōstitutō
nes tpm p̄mutatoꝝ i eētijs z
naturis. z multe alie q̄s oēs e
nār are nimis foret plixū. Vñ
Aliū. i p̄ma q̄rti ut p̄dceas cās i
sinuaret dixit oz ut scias q cā
lōginq̄ ad illud. i. cā vniuersalis
sūt figure celestes z p̄piq̄. i. p̄ti
cular figure t̄restres. faciūt. n.
p̄dce figure ut diē Sēti. i p̄ma
q̄rti z n̄r Thōas d̄ ghar. p̄mo

*Cai uni
uersalis
pestis*

*pestilētia
pestis*

Secundum.

4

februi: humectationē multam
i aere quo fit ut putridi vapo-
res i aere multiplicentur ipsū
q̄ putrefaciāt cū debili q̄litate
gradu: et ut alij dicūt hūiores et
ipsū in corpibus corrūpūt et
aliq̄ aqua aqua corrūpti va-
pores eleuātur aerē inficiētes
Nonuūq̄ vero vegetabilia q̄
postmodū in cibo sūpta corpa
inficiūt. huius etiā rei vītatem
theologi cōfidentur cōcedētes i
feriora supiorū corpū regie gu-
bernari. Unī sanct⁹ doctor i pri-
ma pte q̄ōne. cxiij. articulo. 3.
4. et 5. dīc exp̄sse necesse eē ut
supiora corpa suas habeant i
fluentias et virtutes q̄bus ihec
iferiora ifluant. Idē etiā tenet
doctor subtilis in 2. sūiax cō-
dens astra in hec iferiora age-
re posse. B̄ demū exp̄sse cōfite-
tur Laurentius de Bononia
nr̄e sacre religiōis dīne Marie
seruorū p̄fessor q̄ i 2. sūiax dīc
Celū habet in ista iferiora acti-
onē realez et nālīter cālez: nul-
lusq̄ etiā theologus B̄ negare
videtur cui vītati tota adheret
phīa. Unī et phīs methauroz
p̄mo B̄ asserit exp̄sse: q̄ Auero-
is p̄mo celi approbat dicens.
celū esse ligamentū inf̄ substā-
tias abstractas et ista iferiora
idē testatur phīs de gnātione
2. oēs inq̄t forme sunt i termi-
nis. i. in corpibus sup̄celestib⁹
que f̄minos appellat ex eo q̄

iponūt formā et terminū oib⁹
que sunt a celo p̄ducta nec ab
hoc magnus discrepat Alber-
tus sicuti sup̄ adduxim⁹. Qd̄
et ipsi astrologi exp̄ientia viden-
tes manifeste cōfirmāt. Unī tho-
lome⁹ inq̄t vult⁹ h⁹ seculi subie-
cti sunt celestibus imaginibus
Et. 9. iudicioz dī. Omnis mū-
dane geniture cōditio ex plane-
tis eorūq̄ signis tamq̄ ferruz
ex lapide magnete dependet.
Et mesealach simile inq̄t ē op⁹
stellaz in B̄ mundo lapidi ma-
gneti et ferro. Tholome⁹ etiā
in p̄ncipio cētiloquij inq̄t Mū-
danorū adhuc et ad illud muta-
tio ex virtute corpuz celestiu-
p̄cedit. p̄z igitur ex p̄dictis epi-
dimia a supiorib⁹ corporibus
p̄uenire posse.

Capitulū tertiu de cau-
sis p̄ticularibus.

Venit a

liq̄ hic effectus a
p̄ticularibus cāis:
et iferioribus q̄ cāe

multe poterūt esse. Unī nonnū
q̄ propter denetationez et con-
strictionem aeris accidit ut re-
fert Conciliator differētia. 94.
sicuti appet in aptiōe cauerna-
ruz diutius cōclusaz. vapores
eniz tunc reclusi exalant et cu-
sint putrefacti aerē inficiūt B̄
idē testatur nr̄ Thōas d̄ ghar-
bo p̄mo februi. Euenit etiāz

Capitulum

aliqui ppter corpora mortuorum in
humata. Un̄ Salien^o pmo de
pntijs febriū pncipiū inq̄t pu
tredinis ē multitudo aliq̄ mor
tuorum nō obustorum ut in plijs as
suetū est ctingere ex quo loco
ut dīc noster Thomas de gar
bo habemus quō mortuorum
corpus obustio a pestilētia pre
seruat cā aut ē qm̄ p obustioez
fit hūiditātū cōsuptio q̄ nō cōsu
pte multe putredinis cē sunt.
Qz vō hac nra tēpestare ea cō
burere nō cōsueuimus hortor
saltē ut bñ sint tumulata. hāc
etiā cām tetigit Hebē Halj in
pma q̄rti dicēs. Et corpora exsic
cata ī plio aut occisa uel mor
tua nō sepulta suple sūt. cā h^o ef
fectus. idem asserit ysaac. 5^o fe
briū. idem testatur Aliabas. 5^o
theorice hocq; manifeste te
statur Lōstantinus ī pantegni
dicēs pestilētia aliq̄ fit ppter
putridissimū fumū aerī cōmi
xtum sic fumū decadaueribus
et talis fumus siue fetor ab his
corpibus eleuatus aerī admī
scetur et ipm̄ inficit et dīc ysaac
5^o febriū hunc fetorē cetis eē
peiores. Interdū vero euenit
qd̄ vegetabilia erūt corrupta
ob aliq̄ cām que ab hoībus sū
pta ipos inficiēt. Un̄ Aliabas
5^o theorice ait. Accidit aliq̄
pestilētia inē terre seminaria.
vñ fructus arborū et colores p
dunt et succidūt quos aliq̄ co

medentes pessimas icidūt in
firmitates. Idē testatur Auicē.
Dōr etiam accidere pestilētia
ex gurgitib^o uel ex vaporibus
stagnorū sūt. n. putridi ut dīc
Thomas de gharbo maxime
hora estatis calor. n. euaporās
est cā putredinis ī stagnis illis
Unde tunc caliditas et hū idi
tas cōplicantur que due cause
putredinis existūt h̄ testatur
ysaac. 5^o febriū dicēs mutati
onē aeris fieri posse pp fumū
maris lac^o atq; paludis. idem
sentit Aliabas. 5^o theorice cō
dēs h̄ fieri posse ex fumo lacuū
Similiter etiam cum in aquis
canapum aut linum ponitur
corrumpit. n. aquā aqua eleuā
tur vapores aerem ificientes
Et hanc cām tetigit Auicēna
dicēs. Pestilētia ē putrefactio
q̄ accidit aerī similis putrefa
ctioni aque remollitionis fe
tide igrossatur. n. et remollitur
velut aqua cum quis imiserit
lutum aut canapum. Accidit
etiam nonnunq; ob fetorē ali
quē pticularem sic ppter latrinā
ppe cubiculum existētes. et pp
cenū fumū et huiusmōi. Un̄ y
saac. 5^o febriū dixit mutari ae
rem ppter magnū fetorē. Si
militer ppter arbores malax cō
plexiōuz ut nuces ac etiā pu
tridi odor ut s̄abuc^o sic recitat
Lōci. dīa. 94. qd̄ asfit Aliabas
theorice et Lōstā. ī pātegni

Tertium.

Genl. i. vlt. p. hinc.

Arbor m.
ex.

7.
8.

Qua ppter concordati tūc antiq
sapientes: dicentes: venenum
fore sub arboze nūcis dormire
uel degere. Similiter in ortis
caulium: sub vmbza oleandri.
et sic de alijs: pōt etiam euenire
quod tāta erit mala alicui⁹ cor
poris dispō: qd' putrefiet i hu
miditatibus suis: nō occurrēte
aliqua cā extrinseca: et hec est
intētio Salieni pmo febriū di
centis: corpa oīuz supfluitatū
plena iam pse putrefieri et ibi
dem eius Comētator nū Tho
mas de Scharbo inq̃t. Multa
corruptio hūoz ex malo regie
facta: pōt esse pncipiū pestilen
tialis febris: sicut putrefactio
aeris. Licet qdam dicat nūq̃
pestilentia fore nisi supcelestiū
corpum occurrat in flux⁹ quod
falsū est sicuti ex palleget⁹ ver
bis Salieni apparet: inq̃t enim
corpa pse putrefieri cū supflui
tatibus fuerit plena. nō igitur
ab alio. Idē testatur Thomas
d' gharbo ibidē uti allegauim⁹.
Idē Lōciliator h' exp̃sse sentit
Constātin⁹ in p̃ategni sic. d. Di
camus q̃ occasione morboruz
venturoz bifaria diuidi: aut. n.
extrinsec⁹ est hīc pestilentia q̃
ypocrates vocauit epidimiaz:
aut int̃ius q̃ est aut de mala cō
plexiōe: aut de maloz humoz
copia. Quid clarius: pōt igitur
aliqui hīc morbus et q̃libet ali⁹
euenire absq̃ supioz corpus

influētia. Sed iste hō ut video
supcelestia corpa ifinitis labo
ribus vexauit: cū etiā dicat fo
liū arbori nō posse moueri nisi
eoz i fluxu: nō tñ ex hoc nega
mus pestilentia ex supioribus
puenire: vti ex supius dict⁹ ap
paret. Sz dicim⁹ possibile esse
absq̃ eoz influxu hāc aliquan
do gnāri. Scias etiā aliqui pe
stiferū hūc effectū pducī ob fu
mū aliquē putridū eleuatu⁹ a
terra: sicuti appet ex dict⁹ ysa
ach. 5. febriū dicētis mutatiōez
aeris fieri ppe fumū et puluerē
fre eū pturbantē et obscurātē.
Lōtigit etiā cū ex fame seq̃tur
habūdātia ut dic Democrit⁹ et
Lōciliator dīa. 94. c. cām assi
gnat Bētilis dicēs. qd' p⁹ famē
et penuriaz fit nimia saturatio
cāns multas opilatiōes ad q̃s
seq̃tur putrefactio et egritudo
pestilēntialis. p. cū h' morb⁹ cō
tagiosus sit teste Rasi almā
foris. 4. qd' asserit Auiē. et Con
stātin⁹ et tota medicoz secta et
expiētia pz: nulla pdictaz exi
stēte cāz i aliquo loco: possibi
le ē ut pegrin⁹ aliq̃s ifect⁹ tran
siēs: suo venenoso anhelitu ali
os ificiat: et totū vulgus bono
niense asserit istam que nunc
hanc inuasit ciuitatem sic eue
nisse. Sed quomodocunq̃ sit
in Astronomie sciētia piti hoc
ex supiorib⁹ pueisse si rē bene
indagauerit pfecto animad

5

9.

20.

Genl. i. vlt. p. hinc.
et i. 2. d. vlt.

21.

Capitulum

uertent. Ideo huius cam esse
dicimus Jouem i thauro i do
mo mortis male dispositum.
Jupiter. n. Bononie tirapius
mortes in ciuitatis natiuitate
significans quotienscuq; adbe
serit thauro que tepore rebedi
ficationis ciuitatis inhabitabat
ea morte sue vrbis affligit ple
bem ut dicit Daly. Scias vltio
cam huius pestiferi effectus
posse esse ventos aliquos ex i
fectis et putridis locis vapores
malos adducentes et hec e sen
tentia Auicene in pma quarti
dicentis. Et qnq; est illud causa
ventoz deferentiu ad locum
bonum fumos malos ex locis
fetidis. multe etia huiusmodi
pticulares cause esse possent
quas omnes scribere difficile
foret et non te lateat has oes
mediatas fore causas. In me
diata vero ut dicit Gentilis est
quedam materia venenosa que
circa cor et pulmonem gnatur
cuius impressio no est excessu q
litatum pmax in gradu sed p
pprietate venenositatis vnde
coicatis vaporibus venenosis
p expiratum et inspiratu aerē
fit multa huius pestis ptagi
onem extensio no solu de ho
mine in hominē sed de terra i
terram. Ex hac. n. matia vene
nosa pestilētiales egritudines
gnantur q aliqui sūt febres sine
apostemate no nūq; cū aposte

mate qd ut plurimū fit i emun
torijs mēbroz pncipaliū. Mā
enī venenosa ut iferi^o dicetur
pncipalia iuadit mēbra nā et si
venenum a tota spē petat cor;
possibile tñ ē i epate hūozes; fo
re supfluos q mittūtur ad igui
na uel i cereb^o q mittūtur ret^o
alres; q si erūt i corde mittun
tur ad subasellas uel ad mēbra
magi remota ut ad brachia: ti
bias ex qb^o hūozib^o sic dispis
diuersa cāntur apostēata. vep
qz hec oia et eoꝝ curatiōez ife
rius dicem^o. Jo leniē ptraleo si
nem huic iponēs fmonī.

Capitulū qrtū q elemēta
possint putrefieri et qūo.

De aere

a plerisq; dubita
ri osuevit vtz aer
uel aliqd aliud ele

mentū ifici possit et qūo idcirco
B speculandū optimū fore diu
xi videbitur siqdē qbusdā qd n
nā cū d similib^o idē sit iudiciū et
aer aq ēra sint corpa simplicia
veluti ignis q putrescit mime
no poterūt et ipa putrefieri. B
etiā d aere spaliē appz. Rō. n.
qre ignis putrefieri non pōt a
pho. 25. pticula pblematū. p
blemate. 19. hec assignatur. qm
oē calidissimū fit i putridū. pus
enī ifrigidari oportet. igne vō
nihil calidi^o existit et sp ē calid^o
et seqtur phs. aer vō igne plen^o

ubi signa.

qndā i p. c.
in fine.

Inmediata
ca.

• Quartum.

Si igitur ignis qui nunc putrefit est in aere putrefactionez non patietur in eo. Sed hec heresis a veritate deviat. Expimur enim aerem aquas et terra saltem ab effectu putrefieri. Unde Aristoteles in meteororum 4.º Dia inquit alia putrescunt excepto igne et in terra et aer et aqua putrescunt. Ad veritatem igitur huius manifestationez notandum nullum elementum simplex putrefieri posse sed tamen dum a sui simplicitate remotum est dum scilicet fumis et vaporibus corruptis admiscetur sicuti expressis sensit Avicenna in prima quarti dicens. Aer non putrefit vilo modo propter sui simplicitatem imo propter illud quod admiscetur ei de vaporibus malis et accidit toti quantitas mala propter quod dixit philosophus in Meteororum 4.º quod putrefactio est passio mixti. quicunque igitur elementa mixtionem patiuntur putrefieri poterunt. talia vero sunt omnia propter ignem Unde Avicenna in de animalibus 94. Neque inquit mirandum est aerem putrefieri cum ipsa fumis terrestribus et vaporibus admisceatur et parum inferius subdit. Cum nullum nudorum simplicium possit putrefieri et ignis inter cetera elementa simpliciorum existens permaneat putrescit nunc. Et quibus videatur philosophus in proleptibus aeris putrefieri sentire. de aere

puro et spere ignis otiguo intellexit talis autem non est hic. Unde Avicenna in prima quarti. Nos autem inquit cum aeris dicimus nolumus aere esse simpliciter purum quoniam ipse non est quod nos circumdat et subdit neque dicimus illum aerem nisi quoniam dicimus aquam maris aut lacum licet non sit aqua pura simplex sed mixta ex aere terra et igne sed supans est aqua. Sed incidit dubitatio. Nam ex quo aer inficitur quoniam sic infectus ad cor attrahitur. Cui respondeo dicens: arterias cordis ac eius ventriculos ob naturalem motum attrahendi et expellendi quem habent continue dum anima in corpore extiterit vivens: circumstantes spiritum huius aeris ad se attrahere: ita ut etiam arterie ad cutem terminate exteriorem spiritum vel aerem per suos poros attrahant usque ad cor. per quas etiam exsufflando calores accipiosos fumos expellit. Quia propter si spiritus vel aer nos continens venenosus extiterit per arterias attractus nos inficiet et sic gignetur pestilentialis morbus venenosus enim et pessimus vapor sub specie aeris ingreditur. Et hanc responsionem tangit Conciliator similiter et Benetilis.

Capitulum quantum de A
gnis hunc effectum
prognosticantibus.

Capitulum

Est quā

causas huius effectus narramus.
opus est ut de si-

gnis eū pronosticantibus breuiter tractemus. Dico igitur quod cum in fine estatis et autūpni initio multiplicabuntur in aere in praesentia ignis: hiatus voragines sanguinei coloris stelle cadentes et huiusmodi modi sunt signa venturae epidemiae. Fit enim tunc magna in corporibus resolutio et hec est intentio Deben Daly in prima quarti dicentis. Quod cum multiplicabitur robor et subit in principio autūpni indicat pestilentiam. Ro-
bor autem est ignis qui appetit in aere motus ut stella cadens vel currens. Et subit est ignis qui videtur stare in aere ut colūpna vel aliqua figura stans. huiusmodi signi veritatem tangit Ysaach. 5. februi. Similiter Rasis Almasori 4. Et magnus Albertus primo methauroz de his ignibus sic loquitur: dicens. Significationes omnium istorum sunt secundum effectum Martis et precipue quando fuerit in anno quando Mars et Iupiter coniuncti sunt tunc enim in aere significant huiusmodi ignes tempestates et in hominibus iras et pestilentias ex aereo veneno quod scintillationes huius sepius discurrentes per aera cum sit vapor frigidus et siccus obusus oburunt aere

et faciunt venenosum praesertim ad apostemata granda et varias et huiusmodi. Sed videbitur fortassis quibusdam et non in merito huius quod diximus trius ut scilicet horum ignium appetitio pestilentiam non significet. Cum hi ignes ut methauroz dicitur primo. Propter calidam et siccam exalationem ad partem aeris superiorem versus ignem pertingentes fiant. Calida autem ac sicca exalatio nequaquam epidemiam venturam significat quam potius eius remotionem. Aer si quidem pestilentialis humidus cum obtuso existat calore quem humiditatis modum sicca et ignea destruit exalatio propter quod phor princeps Aristoteli. xv. particula problematum. xviii. problema te non putrefactionis aeris causam inuestigans inquit hoc fore ex eo quod igne plenus est. Augetur etiam in hoc dubitatio an huiusmodi signa cause existant. Ignis enim praetacti currens nihil causae videtur licet significant. Quid obiectionibus dicitur a Gentili huiusmodi ignes vane non significare pestilentiam sed autūpni malitiam eius siquidem superflua significet siccitatem. Autūpnus autem siccus prauus est et prauas egritudines faciens. Quia vero vapores isti sicci et calidi qui superius ignes fiunt hic inferius siccum aerem reddunt eiusdemque speciei existunt idcirco dicitur hos ignes cursu causare

currere: nō quod q̄ supi^o circa
extremū ignis existūt h̄ pprie
cāent. S̄z qui sūt in hoc spatio
vna cū illis q̄ eiusdē sp̄ei existūt
iō dixit Auiē. hos indicare idi-
cationē cē: q̄si dicat eos q̄ sunt
cā. Ex his igitur pz dubitatiōis
solutio. Aliē etia3 possēt dici:
hos. s. ignes ne dū motos vez
z quiescentes ex dominio fieri
martis: cui^o dīuiz mortis z pe-
stilentie cā est in aere. currunt
igitur cursu cē: qm̄ cām signifi-
cant. s. martis ipressiōez: pp̄
qd̄ dixit Auiē. uti allegauim^o
eos idicare idicatiōez cē. vtrū
aut̄ taliū igniū appitio: i autū
pno vel hyeme pestilētiā signi-
ficet: est pblema neutru. nam
apud sapiētissimos hoies vtrū
q3 significare posse iueni: Se-
cundū signuz vēture epidimie
est qm̄ multiplicantur vēti me-
ridionales z subsolani i mense
decēbri z nubiū z vaporū appa-
rentiū multitudo extiterit: ibi
eme tunc pestis timēda erit z
hanc cām p parte tangit De-
ben Dalj i pma qrti dicens q
qm̄ auster z subsolanus multi-
plicatur idicant pestilentiam
z subdit quoties videris turbi-
ditatē aeris z nebulositatē ei^o
z extimauer pluiā: z i vener
vacuū siccu z nō pluit tūc scias
q3 pplexio hiemis erit corru-
pta. cui videtur asētire ysaa ch
5^o febrūi dices: quod antiq cō-

cordati sunt q3 si venti i tribus
mensibus hyemis. s. decēbri
ianuario z februario pflent: z
pulis in aere augmētetur: z
aeris pplexio i siccitate mute-
tur: nullā habens pluiā: ē po-
tissimū signū epidimie i hieme
Et notandū est fm Gentilē qd̄
multiplicatio aultri facit aerē
humidū z calidum: z subsola-
nus ad calozē addit. Lū igitur
hi venti flauerint aerq3 nebu-
losus existet: multi vapores hu-
miditatū caliditate turbidates
mixta i aere significatur quod
si plueret ob pdictoz vaporū
ouerfione in aquā: aer pdictis
vaporibus mixt^o nō remaneret
sicq3 mīme putrefieret. Lū igi-
tur nō erit pluiā: imo ut dic
Deben Dalj i veneris aerem
vacuū. s. a pluiā z siccu. i.
puatū. s. ipa pluiā tūc hiemis
pplexio corrupta est: vapores
siqdē illi sua caliditate aerem
putrefaciāt: nec ex hoc q̄spiaz
in admirationē icidat: nā pdcī
venti calidi ac hūmīdi existūt
que qlitates teste pho methau-
roz qrtio ois putredis cē sunt.
Tertiū signū hui^o male bestie.
Lū ver fuerit frigidū z siccu
sine pluiā z flauerit vēti me-
ridionales: eritq3 aeris turba-
tio q̄si p octo dies: postmodū
clarificabitur z exide sturba-
bitur: z ex h̄ frequēter: tunc in
estate vētura dnotat pestilētiā

Capitulum.

Et hec est snia Auiē. in prima
q̄rti dicētis. Paucitas pluuię
in vere cū frigore: deinde multi
plicatur auster: et otubatur a
er aliquot diebus: deīn clarifi
catur post ebdomodā vñā: est
suple cā future pestis ī estate.
Nā ver frigiduz et pauce exis
pluuię: mātiā vsq; ad estatez
tenet: tuncq; multiplicat^r au
ster multoz vaporz in aere cā
est. quod pz cū tunc aer red
datur turbidus: et adueniēte p^o
modū estatis calore putrefit.
Sed dices vñ accidit tāta aer
variatio: Respōdeo quod pre
dicti vapores aerī pfunditus
admiscētur: qbus aliquantu
lū subtiliatīs clarior redditur
claritas aut ista ut inuit Auiē.
p ebdomodā durat: et adueniē
tibus postmodū alijs vaporib;
bus: iterū aer redditur turbi
dus. nec ultra ebdomodā eius
claritas durabit: nā ut diē Sē
tilis significaret tunc illoz va
porū psūptionē. Quartū signū
cū in vere dies erunt calidi et
noctes frigide et extuatio seu
ebullitio et anhelandi difficul
tas ppter caliditatē: tunc hūc
effectū venturū iudica. Et hec
est intentio Deben Dalj ī pri
ma quarti. vbi dicit. Cum acci
dit frigus ī nocte et oturbatio
et pfocatio caliditate: tunc iam
venit pestilētia: et expectantur
febres pestilentie variole: et si

milia. Sed dubitabis et dices
que est cā huius frigiditatis ī
nocte: et quō ppter h ledūtur
hoies. Respōdeo q teste Ben
tili in pma q̄rti iste aer grossus
et hūidus absentia solis ifrigi
datur in nocte: quo fit ut calō
intus includatur: itusq; senti
atur: ac cuz h spūalia ledat mē
bra: nos igitur talis aer otur
bans: spūaliaq; offendēs mē
bra: est cā motus pfocationis
cor. n. i eius attractiōe leditur
et ex h hōi quod ab eo euente
tur vix videtur. Sz iterū insur
git dubitatio qua de cā h ma
gis in nocte q̄ in die euenit.
Respōdeo hoc esse ppter euēta
tionē a zephīro et borea q̄ fit ī
die teste. Aristo. 25. particula
pblematur pblemate. xv. uel
qz intus calor cōcluditur: seu
qz ī die cū hoies circa alia oc
cupentur: has in se mutatōes
non sic cōsiderant. et hec pestilē
tia ut dicit Bentilis magna ē
et mala qñquidē ex multa
putredine in aere existat. Quī
tum signum. cum estas nō fue
rit calida et cum nebulaz exti
terit multitudie: et circa auro
ra valde alfabitur. s. de calidi
tate ī frigiditatem: ac hoies
vehementē oturbabuntur. ita
ut in nocte quiescere non va
leant nec dormire possint: et
iam in precedenti autumpno
ignes a nobis supiusptacti: et

apparuerint: in ipamet estate
epidimiam significant. ⁊ hanc
cāz tangit Auiē. in pma quarti
dicens. Quando estas non est
vehemētis calorīs: sed vehe-
mentis oturbationis: hīs ma-
tutina alēata: ⁊ iam pcesserūt
ī autūpno sububin ⁊ ignes et
negecib: ⁊ olia: est signūz pesti-
lentie. Et dīc Gentilis qd Auiē.
dicit iam in autūpno pcessisse
pdictos ignes ut inuat hoc fie-
ri per dñūm alicuius astri siue
planete malinoli: cuius impf-
fio. in aere incipit appere tēpo-
re quo isti ignes sunt apti fieri
scz in autūpno. Sextum signū
quando eadez die erit pluries
claritas ⁊ turbulentia: tranql-
litas ⁊ ventus: uel in vno die
alterum istoz ⁊ in alio similē
tranquillitas ⁊ ventus: calor
⁊ frigus: pluuia ⁊ siccitas: ⁊ h-
modi: significant futuram pe-
stilentiam: sicut appet ex dicti
Deben Dalj in pma qrti di-
centis: Quādo videris aerem
alterari in vno die multis vici-
bus: ⁊ clarificatur aer die ali-
quo: ⁊ oritur sol clarus: ⁊ con-
turbatur die alio in velamini-
bus nebula que est ut puluis:
tunc iudica quod pestilentia
accidet. Unde per tantam ae-
ris alterationem significatur
multitudo vaporū in aere spar-
sorū. hoc idez etiā significat
ortus solis cū nebula pulueru

lentavelatus: etiā p tantā aeris
mutationē virtus debilitatur.
Et dicit Gentilis quod tale si-
gnū verum est quocūqz tpe
ita quod si accidat ī hieme po-
terit significare pestilentiam ī
vere aut in ipamet hieme. Se-
ptimū signūz cum aialiu mul-
tudo plus solito uel nō osue-
ta appebit: sicut buffonū. locu-
starū. vermū. ranaz. pulicum
tunc hic effectus ventur⁹ desi-
gnatur. ex putrefactiōe sūqdez
aliqua oriantur. lz auctor d p
prietatibus rez teneat puli-
ces pducī nō p putrefactiōez
sed p gnationez. ita quod vn⁹
multos in numero simul gene-
ret ⁊ coloris albi qui statim fi-
unt nigri. ⁊ hoc signūz tetigit
Deben Dalj in pma quarti dū
dixit. Signa aut que sūt fm se-
mitā societatis cē sunt ut vide-
as ranas iam multiplicari. et
videas reptilia gnāta ex putre-
dine iam multiplicari. Et nota
quod hec signa ut dicit Gentilis
dicuntur fm semitā societatis
cause. qz non sunt cause sz as-
sociantur causis. sicut ranarū
paruarū multitudo que signifi-
cant supfluam hūiditatem ex
qua fiunt ut etiā sumitur ab
Aristotile pma pticula pble-
matum pblemate. 22°. Et te-
statur Gentilis in quadā pesti-
lencia haz ranaz in multis lo-
cis maxiaz vidisse multitudiez
b 2

Capitulum

que erant parue cū quadam
cauda. Octauus signum cum
videris aialia q̄ i cauernis ter-
re degere solita sunt aufugere
et ad superficies terre venire ita
quod etiā aliquādo dimittent
oua sua: ut sunt serpentes ver-
mes: et huiusmodi: tunc iudi-
ca pestilentiam: venenosa siq̄-
dem putredo in terra existat
q̄ fugiunt. Cum etiam videri
aialia que in altum degere et
volare solita sūt iuxta frepla-
nitiam habitare: ac ibi plus so-
lito volare: etiā epidemiam iu-
dica: fugiunt. n. tunc veneno-
sum aerem. Et hanc cām teti-
git Auiē. cum dixit. Et de his
que significant illud est ut vi-
deas mures et aialia que habi-
tant sub terra fugere ad superfi-
ciem terre: et exire manifeste:
et videas aialia male nature si-
cut alakaki. i. serpentes quosdā
et eis similia fugere ex nidis su-
is et fortasse dimittūt oua sua.
Et breuiter non plus in his si-
gnis morādo quia nimis plu-
rum ac difficile foret oīa enar-
rat: dico et appōo vltimū et vni-
uersale signum: et est mutatio
q̄litate nō convenientium in
quattuor tēporibus anni ut si
hiemps calida fuerit et sicca si-
ne pluuia: estas vero pluuiosa
ver frigidū et siccum: autūpn^o
calidus et hūidus: et hec ē snia
ylaach 5^o febrū. Similit^r Alia

batis 5^o theorice et aliorū sapiē-
tym. et iō ut dī blasphemauit
ypocrates tpa nō seruātia na-
turam suaz. Sed dices quō iā
venenosū et corruptū aerem
cognoscam. Respōdeo quod
ut dī ex multis p̄actis signis
que pestilentia significāt: iam
ifectus et venenosus potit aer
cognosci: sicut cum sol nō ori-
etur clarus: sed quadā nebula
velatus videbitur. tūc. n. putri-
di vapores i aere sūt aerē cor-
rūpentes: similē et non nullis
alijs a nobis i indicatione ven-
ture pestilētie d̄scriptis. Quic-
quid tñ de hoc sit: absolute ne-
cessaria et semp vera hec existe-
re signa dicere nō audeo: cum
potius venturā pestilentiam
q̄ eius actualet p̄sentiam si-
gnificent. Iō dico cognitionē
eius corruptionis: ab effectu
statim dicendo cognosci posse.
Nā aeris corruptio a p̄ori dif-
ficillime cognosci poterit. fit
.n. pestis ut plurimū a muta-
tione aeris in substantia que fit
a qualitate occulta sine exces-
su alicuius quantitatis sensibi-
lis: et iō a posteriori certius lo-
quendo dico quod sicut expi-
mentō: tyriace bonitas et p̄fe-
ctio p̄batur: nam ut dīc Aui-
cēna in 5^o canone debem^o ac-
cipere gallū siluestrem. i. fasia-
num masculum quē veneno-
so morfu alic^o aialia mordere

faciamus: puta serpentis et si-
milium: deinde statim triacham
illam cum aqua dissolutam in os
eius picere: qui si euaserit: tibi
riace perfectionem ac bonitatem
indicat. Si vero morietur: nul-
lius erit valoris. Itaque proposito
dico huius aeris venenositatem
ac corruptionem exprimere co-
gnosci posse: hoc modo. Accipia-
tur frustulus panis: qui in apice
tali cuius turris ponatur: ita quod
in apto existat aere: ac ibi sit per
naturalem diem deinde maneat
exhibeatur cani alicui uel alii
animali: et si morietur ipsum comedere
deus absque dubio aerem corruptum
ac venenosum iudica: si vero in co-
lumis permanebit: nulla ex hoc
sentiens lesione: oppositum exi-
stiat. et hoc exprimere ut alius
usus fuit quondam quidam dominus
de carrara.

Capitulum sextum in quo
tractatur que corpora para-
tiora sint et unde est quod
unus moritur et alter non.

Is uisus

quod corpora paratiora
sint huic morbo et
unde est quod unus
moritur et alter non speculan-
dum optimum fore duri. Presup-
pono igitur primo hanc febrem
de quocumque humore fieri posse
que febris putrida est et ut plu-
rimum continua sicuti inferius vide-

bitur. Corpora tamen paratiora sunt
calida et humida. Unus Baly de
regali dispone libro primo ait.
Plurimum timet aduentum pesti-
lentialium morborum quorum con-
plexio est calida et humida. Sed
incidit solennis dubitatio quod cor-
pora paratiora sint an. s. po-
ros latos habentia an strictos
videbitur siquidem quibusdam quod
strictos habentia poros magis
ledantur paratioraque existant.
quique Balianus primo febri-
um corpora latozum porozum min-
us ledi dicat quod et ratione confirmatur
nam in corporibus densis et opi-
latis magna est ad putredinem
dispositio siquidem habeant trans-
pirationem prohibent que maxima
putredinis existit causa teste Ba-
liano. xij. therapetice. hoc etiam
alia ratione per natura corpora quod diutius
attractum aerem retinet plus le-
di videtur talia vero sunt que
strictorum pororum existunt. nam
ea que sunt latozum cito ex-
pellunt sicuti et cito attrahunt
Oppositum huius alijs videbi-
tur nam Auicenna in prima quater-
ti expresse dicit corpora latozum
porozum paratiora fore et rati-
one patet nam putredini ma-
gis conformes disponentes ha-
bent: largitas siquidem pororum
ac etiam extensio a calido et hu-
mido fiat: que qualitates ma-
gis putredini conformantur.
Etiam hec corpora cum plus

b 3

• Capitulum •

ex putrido aere attrahant magis ledi videntur. huic difficultati noster dinus respondere cupiens inquit corpora strictorum pororum magis ledi quāquidem i eis plures causas ad putredinem pmutantes habeant. in ipsis .n. eorum calidum non sufficienter euentatum capinosos fumos non sufficiēt expellit putridūque aerem attractum diutius retinent. Subiungit tñ p̄fat⁹ doctor subito nocuentū plus incurrere corpora dilatata i poris: multum siquidem aerē attrahant: quod autē paulatim gignitur nocuentū plus inquit i currūt strictorum pororum corpora. hec tñ solutio aliquantulum confusa est. Ideo notandum ex mente eiusdem doctoris quod etiā adduxit gentilis et Thōas de garbo. quod pororum strictura est duplex: vna nālis altera vero accidentalis: naturalis quidē est que in corporibus melancholicis reperitur que frigide et sicce complexionis existūt cui stricture opponitur largitas nālis: que in calidis reperitur corporibus: et hoc modo minus leduntur strictos hñtia poros quod testatur Rasis. 17. cōtinē tis. d. corpora frigida et sicca melius se tueri ab aere pestilētia li. Corpora vero sic latoz poroz magis pata sunt. ppter .n. plurius eorum calorem et viciatitu-

dine plus attrahunt plusque aer ingreditur putridus. Sunt p̄terea talia corpora calida et humida: que ut plurimū putredini parata sunt sicut dicit Galienus regiā dispōne libro p̄mo veluti etiā supius allegauim⁹: ppter quod dico iuuenes et paruulos ceteris pibus magis huic succumbere morbo ob eorum dispōnem quā senes et vetulas. nam ppter iporum calorem plus co-guntur putridum aerē attrahere: qui etiā ob latas vias facilius ingreditur: et ideo dicit Auicēna in p̄ma quarti corpora multe balneationis parata fore nimis enī calefiunt: vñ balneum hac tēpestare phibuit cuz nimis calefaciat d̄ hoc tamen dicitur infra. Similiter omnes medici dicūt corpora calida in frigidari debere sicutipatet in spiciētibus ypocrate Galienus et Auicennā Cōstantinū et alios. Est alia pororum strictura quā accidentalis nūcupatur: et est illa que p opilationem ex multis supfluitatibus et malis hūoribus generata est: et tali stricture p̄uatio repletiois opponitur: et hanc habentes patissimi huic morbo existūt quāquidem multas in se putredinis causas habent: supfluitatibus .n. repleta corpora ut p̄mo febrium minit Galienus patissima sūt: quoniam imo ut ipse ibidez dicit ex se

• Sextum •

12

putrefiunt. Posset aliter ex intentione Gentilis dubio responderi scilicet quod homines pestiferam febrem duobus modis incurrere possunt: uel ex violentia aeris maligni: quod magis incurrunt latozorum pororum corpora: maioribus siquidem putridi aeris attrahant quantitatem: et sic dicimus raritatem esse dispositionem ad aduentum pestilentie: et hoc modo accepit Auicenna cum dixit in prima quarti corpora latozorum pororum paratiozora fore. Potest et alio modo quis pestiferam incurrere febrem ex putrefactione scilicet inchoante a causa intrinseca circumscripta aeris impressione: que ad hoc tantum erit adiuuans: et hoc modo operata in poris corpora magis hunc morbum incurrere dicimus. prohibetur enim transpirationis ratio que est maxima putredinis causa. xi. terapentice. ex quibus omnibus patet quod de hac re tenendum sit ac quantum per inducte valeant rationes. Corpora etiam multo choztu uia huic morbo citius succumbunt propter virtutis eorum debilitatem. Unde Auicenna in prima quarti inquit. Et corpora debilitata iterum patientia sunt ex eo: sicut illa que multiplicat coitum. Ideo

Constantinus quinto sue theozice capitulo de coitu ait. Oportet sic regi in infirmitatibus ut in pestilentia et aeris corruptione coitus vitetur. homines etiam qui nimis magna ira calesciunt multum sunt dispositi Corpora etiam malis humoribus plena cito leduntur secundum Aliuicennam in prima quarti. idem testatur Galienus primo de differentiis febrium: dicens pestilentiam fore propter humores putridos existentes in corpore. Sed dices propter quid patientes podagram raro infirmantur peste. Respondeo quoniam eorum superfluitates et mali humores descendunt ad membra dolorosa que sunt extrema: nec in corpore remanent stricturam pororum facientes unde sic a superfluitatibus mundi non sunt apti inficci: his uisus potest patere propter quid unus moritur et alter non quoniam cum ad omnem effectum patientis requiratur dispositio oportet ut corpus humanum dispositum sit ad tales recipiendam impressionem aliter non pateretur. propter quod dixit Auicenna in libello de uiribus cordis quod dispositio patientis est duplum causarum totius effectus: Et prima quarti Agens cum peruenit et non

b 4

Capitulum.

fit patientis preparatio nō accidit actio neq; passio. Et ideo prima problematuz dicitur hāc febrem omnibus pestilentiam non inferre naz qui bonos habuerit humores resistunt eoz temperie et vigoze aeris corruptioni. Idem asserit Galj dicēs Non infirmantur omnes homines apud substantiam aeris Naz corpus cuius chimus nō est preparatus euitat aerem et resoluit eum anteq; alteretur ab eo. Unde Alexander in problematibus propter quid inq̃t hi moriuntur: hi vero nō: et causam assignat ex complexionis preparatione. propter quod dixit Galienus primo febriz qd nulla causaz sine agentis aptitudine agere apta nata est: ipse etiam ibidem inuestigans q̃ corpora pesti parata sunt inq̃t Quicunq; vero scz corpora sine superfluitatibus sunt et pura hoc quidez nequaq; scilicet patientur. per hoc inuens passum debere esse dispositum ad actionem fiendam. Unde ysaach 5^o febriz. Corruptio inq̃t aeris non accidit nisi in corporibus ad eam recipiendaz preparatis. Et phs in plerisq; loci hoc attestatur. Vñ in 2^o de aia vniuscuiusq; act^o i ppa mā aptus natus est fieri hoc etiam patet expimento nam dato op

posito scz q; patientis non requiratur dispositio. tūc omnes ut inquit Galienus primo febriz qui morarentur in sole estivo febricitarent quod falsum est: Contrarium siquidem re ipsa videamus: et huius consequentie veritas apparet. nam cum effectiua causa eadez sit omnes febricitarent cum ex parte patientis nulla requiratur diuersitas: omnes etiam in pestilentia que ex corruptione accidit aeris pient: cuius oppositum videmus. Ideo dico quod sic cera desiccata maxima cū difficultate sigilli recipit impressio nez: sic corpora boni chimi ob eius in dispositione hunc pestiferum morbum. hec igitur causa est quare hic et non ille patitur Qua ppter sint homines boni regiminis et a superfluitatibus et opilatione que ad ipas sequitur et a coitu maxime supfluo omnino caueāt. Astrologi aut causam quare hic moritur et non ille: dicerent ex celesti influenza fore magis hunc q̃ illuz respiciente: ut verbi gratia saturnus oibus obest pter q̃ hominibus sue complexionis a quibus etiam neq; videtur discrepare phs. Unde in quibusdaz problematibus sibi ascriptis ait. Quibuscunq; sortiti sunt quod sint breues velocius redargu-

. Sextum .

11

untur & consumentur pestilē
tia concitati: posset igitur dici
quod ratio quare hic & non il
le moritur ex pte vtriusq; pro
uenire. s. passi & celestis influ
entie. Sed fortasse nōnulli obi
cient nam si causa q̄re hic mo
ritur & non ille ex influentia ē
celesti: cum ipsa necessario in
fluat: ille super quem talis diri
getur influxus necessario peri
bit. frustra q; libellus hic nos
ter editus est frustra etiam cū
cti medici huius morbi curam
inuestigarunt. Sed intelligen
tem hec mime cogit obiectio:
nam si supercelestium corpm
motum ac influentiam probi
bere non possumus: necessario
siquidem influant: iporum tñ i
pressiones materiam in dispo
tiz reddendo valemus aduer
tere quia actus actiuozum sūt
in patiente bene disposito sicu
ti supra diximus. vnde in centi
loquio Tholomeus ait. Astro
logus optimus multū maluz
prohibere poterit quod scd̄m
stellas est venturum: premu
niendo taliter suscepturum ut
cum illud euenerit modicum
aut nihil efficiat: & iō dicit ysa
ac q̄nto febrizum quod cū me
dicus viderit hec ventura: po
terit mundificare materiam
corporum corruptioni prepa
ratorum. Si enim preuiderit

motum stellarum debere face
re nimium calorem ac nimiaz
siccitatem & vstionem: tunc ad
purgandam coleram festiare
debet eorum scz quibus colle
rica inest oplexio nālī: ne illi
caloris feruorem ppter simili
tudinē recipiant: dans eis fri
gida & huic calori venturo re
pugnātia: sed dicent aliqui me
dicum stellarū motuz et influ
zum non percipe: quare recti
ficare & venturo morbo indis
posita reddere corpora nō po
terit. hoc. n. tantum percipit a
strologus. Cui difficultati & du
bitationi respondeo: q; licet
medicus per superiores cau
sas venturum morbū non co
gnoscat sed solum astrologus:
per inferiora tñ ac signa nosce
re poterit utputa pro dispōne
aeris nos continentis & alijs
supradictis signis. Quare tūc
ipse poterit corpora rectifica
re ea indisposita reddendo.
Posset tamen aliter & securi
us predicte dubitationi respō
deri: dicendo medicum Astro
logum esse debere ut hec et
multa alia cognoscat: Astro
logia siquidem multum sibi cō
ferat. ut dicit Conciliator. huic
consonat q; diuinus scribit y
pocrates in libro de aere et a
qua sic dicens.
Qui vero ea que d̄ re altissima

*Medic
dicit et
astrologus*

• Capitulum •

tractauimus rata tenet et cre-
dunt: nouerint astronomiam
medicines non minore precesse.
Quod asserit Albumasar itro-
ductorij primo medici inquit in-
digent necessario astrologia scia:
ut per eam sciant sui magisterij
radices certissime. Et ypcra-
tes in libro pronosticorum finem lu-
nam ei ascripto. Cuiusmodi est
medicus qui astrologiam igno-
rat: nullus debet se in eius ma-
nus ponere. Nam ut dicit Co-
ciliator oportet ut operetur sub
debitis figuris et dum luna fe-
licibus est temperata planetis
vide in centiloquio Tholomeus
ait. Si quis purificationem sum-
pserit luna ente cum ioue opa-
tionis eius minuetur effectus
his visis incidit dubitatio. Qua-
re in pestilentia moriuntur ho-
mines et non alia animalia puta
boves asini et sic de alijs: dicitur
non in libro de retardanda sene-
ctute quod pestilentia brutorum
non transit ad rationabilia nec e-
contra. Rursus ut dicit Gentilis
Besse ratione prepetat singularis
tunc aeris inherens: per quam
sic generatur putredo hominibus
quod non bobus. Et alijs tempo-
ribus possit esse oppositum quod
ex proprietate aeris singularis
magis generabitur bobus quam
hominibus. Sed dices que est causa
huius. Dico hoc posse esse a for-
mis celi et imaginibus ita ho-

mines quam non boves uel asinos
respicientes. Dubitatur iterum
quare in carcerati et moniales
minus vexantur peste: non car-
cerati vero magis leduntur.
Respondeo hoc esse quoniam
in obtuso ac coopto aere habi-
tant: nec in discoopto eos infi-
cere potente morantur. Si quis
vero predictorum inficeretur: facil-
lime et omnes alij inficerentur. habent
nam adinuicem symbolum in hu-
moribus ut dicit Gentilis propter
idem regimen et communiter in
anbelitu: et quoniam in uno parti-
culari habitant aere licet etiam
hoc finem astrologos ratione ali-
cuius influentie esse posset.

Capitulum septimum de tem-
pore quo magis vexa-
mur epidemia.

Moniaz

minus iacula no-
cent que prouidentur
idcirco quo tempo-
re magis pestilentie nobis
iminet periculum speculandum duxi
ut homines tali tempore cor-
pora rectificantes illesi perma-
neant. Dico igitur in autum-
no magis pestem hanc eveni-
re. Unde Rasis Almanzoriz
quarto inquit. Pestilentia ple-
rumque in fine estatis et au-
tumno accidere solet.

• Septimum •

12

Idem testatur Auicē. & Lenci
liator & p3 expimēto. Unde h
anno vrbis hec pclarissima et
studioz alūpna verata hoc tē
pore fuit. Sed incidit dubita
tio qm̄ dūm debere esse vide
tur nam caliditas & hūiditas
putredinis cause sūt teste pho
q̄rto methoz. frigiditas autē
& siccitas eā phibent. Uer aut
est caliduz & humidū: autūp
nus vero frigid⁹ & siccus: q̄re
magis in vere ob eius calidita
tem & humiditatē verabimur
epidimia q̄ in autūpno. Sed
his nō obstantibus teneo cu3
Auicenna & Rasi & alijs bene
sentientibus quod etiam cre
dere cogit expiētia & adducte
rōni respondebitur inferius.
Sed dices que est cā qd' magl
i autūpno veramur epidimia:
Respondeo hanc multiplicez
fore: pmo quidē ex parte aeris
nam in fine estatis & autūpni
inicio ob caliditatē aeris pre
cedentē aer subtilissimus red
ditur: quo fit ut quācūq; ma
lam imp̄ssionez vnde cūq; eue
nerit ad recipiendū magis sit
dispositus. Euenit scd'o quoni
am calor cu3 non sit intensus
malos vapores resolvere non
potest sicuti poterat in estate
Euenit tertio magis hoc tpe.
rōne corpm que ut plurimum
in autūpno sunt debilioza & p
strate vtutis ob dissolutionez

caloris innati exintensa cali
ditate temporis precedentis.
cātam. Uñ Galien⁹ amphozū
p̄mo de calore loquēs ait in
estate sue similitudini cōgau
dens & exteriora petens dissol
uitur & in corpore minoratur
Quarto quoniam tunc tēpori
fructus in maiori quantitate
habundat: ex quoz nimio vsu
corpa ad putrefactionem dis
ponūtur. Quinto magis hoc
tēpore accidit: quoniam tunc
plus multiplicātur venti secūz
malos deferentes vapores: q̄
in aere remanentes ipm̄ infi
ciunt. his & similibus cāis ma
gis hoc tempore veramur epi
dimia. Obiectioni vō superius
adducte respōdeo: dicēdo qd'
licet ver calidū ac humiduz sit
be tamen qualitates non mul
tum excellentes existunt ita
ut putredinis cause esse pos
sint. Quin imo ver humidita
te & caliditate complexionī hu
mane proportionata constat.
et ideo inter cetera tempora
tempatissimum est: et licet au
tūpnius sit frigidus & siccus
quia tamen quamlibet facilli
me recipit imp̄ressionem: tum
quoniam corpora multum de
bilitata sunt & ob alias causas
iam enarratas cito in eo acci
dit putrefactio: enarrate enīz
a nobis cause potentiores ad
putredinem inducenda sunt:

• Capitulum •

q̄ frigiditas ac siccitas autū-
pni ad sibi resistendum; etia
in autūpno humiditates ob p-
cedentem estatis calorem con-
sumpte sint: nō tñ in tantū qui
adhuc ad pestē in aere cāndā
sufficientes existant. ut ait cō-
patriota noster Thomas de
Barbo.

Capitulū octauū et ultimū
huius pticule in quo de-
clarantur quedā dubia.

In hoc

ultimo capitulo
huius pticule: non
nulla dubia mo-

uere et soluere decere visus est
ut hominū ingena ad vitatez
indagandaz excitetur. Quorū
p̄mum erit tale. Cur si due ci-
uitates p̄pinque erunt. aliquā
vna patitur et altera nō. Se-
cundūz dubiū vtrū pestilentia
sit uel possit esse in vno solo.

Tertiū dubiūz an febris pe-
stilentialis sit putrida. Ad p̄-
mā dubitationem in qua que-
rebatur: vnde euenit qd̄ si due
ciuitates p̄pinque erunt vna
patitur et altera non sicuti ex-
presse vidimus hoc anno. Re-
spondeo quod aliter s̄m astro-
logos dicendūz est. Astrologi
dicerent hoc ex supiorū influē-
tia puenire: que magis hāc q̄
illā respicit ciuitatem. Medici
vero pticulares cās inuestigan-

tes: hoc ob multas cās fore as-
signant: p̄mo qm̄ ciuitates ac
etiam domus meridionalibus
exposite ventis: citius leduntur
sunt. n. tales venti calidi et hūi-
di: que q̄litates omnis putre-
dinis cause sunt ut dictū est s̄.
Dicunt etiam aliqui ciuitates
magnoz edificiorum et pluri-
um: longius se defendere. Li-
uitates etiam ubi aer subtiliō
est facilius leduntur: omnis
n. subtilis substantia citius re-
cipit in p̄ssionem teste Galēo
et Auicenna. Potest etiā acci-
dere quando altera ciuitatum
a fetoribus: ceno: fimo: et huius
modi foret immūda. uel ex ap-
tione cauernaz diutius con-
clusaz: aut quod aliquis infe-
ctus illuc accedens: alios infi-
ciet: aut quod in vna penuria
fuerit: vñ languida triticha: et
herbas comedere fuerit coacti
hoc. n. mō catur pestis ut zoar
de pestilētia recitat marochia-
na: his igitur et similibus cās
vna ciuitas patitur: altera vō
in columis perseverat et sic
patet solutio p̄mi dubij.

Secūda ducitatio fuit an i
vno solo possit pestilēialis fe-
bris repiri. videtur. n. q̄busdāz
qd̄ nō: nā Auic. i p̄ma q̄rti iqt:
q̄ ipa coicat multitudi hoīuz:
idē sentit Aristo. p̄ma p̄blema
tū p̄blemate. 8. id etiā testatur
Aliabas. 5. theōice: dū dixit hūc

mōbū multitudini hoīū cōez.
Unde Lōcili. tor. 7 Thomas
de Sbarbo eum exponentes
dicūt eūz hoc dixisse qm̄ pluri
bus accidit. oppositū tñ vide
bitur alijs: cū expimento iam
fuerit visus. Quic que
stiuncule breuiter responden
do: q̄t quid dicat n̄r dñr. teneo
q̄ sic: vna cū Senti in prima
q̄rti ca. de febre pestilentiali et
duas conclusiones ex intētiōe
prefati doctoris teneo. P̄ia
est ista possibile est qd̄ in vno
solo accidat febris pestilentialis
in putredine 7 prauitate simi
lis l3 non sit vere pestilentialis
qz. s. non ex aere pestilentiali
causata: huius conclusionis veri
tas patet: qm̄ possibile est i ali
quo homine humores putre
fieri circa ptes cordis 7 fieri
venēosos 7 febris sic cāta simi
lis erit febz pestilifere: licet ab
infecto aere non fuerit cāta.
Secūda conclusio: in vno solo
hoīe possibile est eē febrez pe
stilentialē veram: hec pbatur
exemplo. Sit in vno loco cada
uer aliquod fetidissimū: a quo
eleuentur vapores putridi et
venenosi aerez ificiētes: trāse
at apud ipm̄ vnicus homo. Et
exspiratiōe illoz vaporū inci
piat febzire: ista febris ut patz
erit pestilentialis: nec aliter fe
bziret q̄ si ibi mille forent ca
dauera que regionē aliquam

totam infecissent: nec in simili
febre multis associari magis
pestilentialē eā reddit: sicuti
si foret homo albissimus solus
deinde mille albissimi homines
fiant: nō ppter hoc albiōz ipe
fiet. Sed dices p̄s Auicenna
7 Aliabas opositum tenere vi
dētur vti adduxim. R̄spondeo
q̄ si Auicēna 7 alij dicāt ipam
esse vel coicare hoīum multi
tudinē: hoc debet intelligi ut
plurimūz sic euenire: cū p̄ pe
stilentialis febris ut plurimūz
fiat a cāis cōibus siue celesti
bus uel terrestribus 7 sic patz
huius dubij solutio. Tertia
difficultas fuit: que febris hec
esset. 7 breuiter respōdendo
quicquid dicant alij: teneo de
mente Conciliatoris in disse
rentia. 94. Similiter 7 Senti
lis in prima quarti. ipam esse
putridam uel ad putridam re
duci hoc autē a p̄iori pbatur
naz: dñr esse febris putrida ex
eo q̄ ex putredine confurgit:
talis autem est pestilentialis.
quod pbatur auctoritate Ga
lieni in p̄mo de dñtijs febzū
sic dicentis febris pestilentialis
fit propter eos qui in cor
pore sunt aptos humores ad
putredinem existentes cum
quandam breuem occasionez
a cōtinente acceperit animal
p̄. febris pestilentialis euenit
ex re magis calida 7 humida

. Capitulum .

hec. n. ut supra diximus sunt putredinis cause: tales vō humores et aer esse videntur: nā respectu aliorū corporum sunt calidi et humidi nō autē sic species et membra.

De scd'a particula pncipali. s. de pseruatione.

Est quā

in pma particula de causis pestilentie habitum ē nūc

de pseruatione ab ipa scribendum duxi: ut homines dei auxilio illesi pmaneant. Cum. n. homo omniūz aialium rex et princeps existat ut. 3^o de Iunia mentis membrorū asserit Galienus. quā ppter inter cetera erecto capite incedit. Unde et Poeta ait.

Pronaq; cum spectent aialia cetera terram

Os homini sublimē dedit celumq; videre.

Iussit et erectos ad sidera tollere vultus.

Ideo de futuro sibi poterit puidere. Unī ysaac. 5^o februius dicit q' aia rōnalis dignior est stellis: quā actio mīme ei accidet nisi in ignorante fuerit i voluta. et astronomorū decus Tholomeus ait. Sapiēs dñābitur astris. Idēq; etiā in centiloqō sicuti supra adduximus inq't. Astrolog' optim' multuz

malū phibere possit: qd' fm stel las ē venturū: p'muniēdo talit' susceptur' ut cuz illd' euenerit modicū aut nihil afficiat. Idē q' libet hos nros canōes fm cōeꝝ medicorū sniaz ad scriptos diligēte aduertat: facili' siqdē in pseruādo et maiori cū fiducia succurratur: q' cū actualit' tali laborāt morbo. Quā vero iuxta ypocratē dictū: corpora hūida exsiccare et exsiccata cōseruare: opilatōesq; cauere oꝝ: et idē assit Aliūc pma qrti: et Galien' pmo februi: qd' duob' pficitur istru mētis dieta. s. et potiōe. idē d' am bobus ordie dicam'. pmo autē de cōseruāda dieta ac pseruati uo regie qd' i. 6. rebus nō nāli bus cōsistit q' nos imutare multū possūt: tales autē sūt q' tanq' famosiores ponūtur. 3^o regni: i qbus qdē medic' sūmaz curā adhibere dꝝ. vꝝ aer: cib' et pot' sōpnus et vigilia: mor' et quies euacuatio et repletio: et accidētia aie: et horū oīūz dꝝ bonaleē administratio: nā q' decoꝝa vita vtitur et laborib' moderat' oīo ipassibilis pseuerat. ut pmo februi meminit Galie. et idē assit Raf i 4^o Almasor. q' cū narrasset regimē tali tpe cōsueu dū inq't: ē. n. possibile ut s' vtēs regie: a pestiferi aeris dispōne variolis: ac morbillis: nec nen antrace: et malis apostematibus deo auxiliante euadat.

Quare igitur talium rerum optio
regimi sumope insistendum est. Ad
ut rectius fiat de eis seriati scribe
mus prius aut de aere.

Capitulum primum de aere.

Rimus

aut et solene reme
dium et cui iudicio
meo nullus est par

si possibile est insectus et veneno
sus aer fugiendus est. Unum Rasis
Almāsois 4. Terra inquit in
qua antrax et pestilētia fuerit
est fugienda: Et Cōstantinus
i pantegni ait: decet quod ab illis
locis ad alia sana mutari: ab
ipso. n. aere maximū recipimus
nocumentū: nā cibis et potibus
nocibilior est. cū velociter pfozet
ad cor et pulmonē: cū flatu at
tractus absque remoratiōe aliq
ut. 5. febriū scripsit Ysaach. ex
cuius corruptiōe plurimi ifir
mantur et moriuntur. mutat
n. aer plures mortificat hoies
ut dicit Aliabas. 5. theorice.
In huius igitur fuga finem cōez
regulā hec tria aduerbia dili
genter obseruentur: cito a lon
gum et tarde. cito. s. recedat anteque
a corrupto ificiatur aere: a lon
ge. s. secedat: quod non solum locum
sed etiā totā frāz fugere debet
ut dicit Rasis: quāto. n. longius
tanto securius: et tarde. s. re
uertatur: ita quod prius aer fuerit
rectificatus. Cōsulo autem ab in

fecto aere discedēti ut locum in
quo non sit nec fuerit pestis pe
tat: nonnulli. n. ad loca accedunt
in quibus et si pestis cessauerit: tamen
ibi fuit quod non multum laudo
verendum siquidem sit: ne putrefa
ctiōis reliquie ob pteritū mor
bum ibi remanserint petat igitur
se pseruare volēs tuta et ali
a habitacula a longe quod ut di
ximus: puta puinciā: et si non
posset saltē castrum uel ciuitatē
quod si sibi incomodo foret sal
tē suburbia et vicinā mutet ubi
hec mala non fuerint bestia. Si
vero opprimēte iopia uel alia
causa non posset: saltē nouum
ihabitet cubiculum nec illud in
quo aliquis mortuus sit igredia
tur: abhorreat que ut virus quod
cunq; circa infirmum fuerint ap
posita ut plurimum. n. vidimus
ob vestimenta uel cubilia que in
pestiferi cura fuere ob reclusum
aerem et quidem venenosum ibi
existentem: post multum tem
pus alios infici. Et nolit homo
cui ratio a summo de comuni
cata est peioris quam bruta con
ditionis existere: ipsa siquidem
cum infectum aere sentiunt:
et nidos et totum peculium di
mittunt. verum qui aliqua cau
sa opprimēte ad externa lo
ca secedere non posset: a tali
pestifero aere ut a proprio in
imico summe cauere debet:
hos nros canones obseruando

Capitulum.

Eligatur igitur dom⁹ ubi aer
aliq⁹is frigiditatis ac siccitatis
existat subtilis et clarus et sit so
li exposita: fugiantq⁹ aerē cali
dum ut dicit Rasis Almasor⁹
4^o sit etiā domus vbi australis
ventus et alij q⁹ de locis ifectis
venirent flare non possint et iō
dixit Cōstātinus i pantegni qd⁹
mansiones debēt eē in eo loco
quo fumus a vēto duci neqat
habeat p⁹terea dom⁹ fenestras
v⁹sus vētū sēptētrionalē. h. n. vē
tus frigidus ē ac siccus valde:
distat. n. a solis icessu et sup lo
ca transit arida et congelata ppē
quod dixit Auiē quod h vent⁹
pestiferuz hunc morbū sanat.
fint etiam fenestre clause vitro
aut lintheo cera infusa et demū
ab omni fetore qz aerē ificere
possent sit aliena ut a putridis
aqs cenō et huiusmōi nec sit in
loco vbi ollera et caules existāt
sit etiā a longe a viscosis arbo
ribus et male oplexiōis ut nu
ces ac mali odoris ut sambu
chus isup alatrina q⁹tum po
terit a longe existat uel saltem
oīaz latrinaz orificia bñ clau
sant. oīa. n. hec ut supra nar
rauimus aerē inficere possent
optimū aut eēt ut domus i lo
co ubi salices et vites existunt
foret et arbores boni odoris et
demū osulo ut cūcti boni odo
res multiplicētur mali vō vi
tentur. Sicut. n. opositū i op

posito ita ppositum i pposito.
Multi autēz medici recordati
sunt dicentes nullo mō i supio
ri cubiculo morari debere quo
rum rō est qz citius ab ifluētia
celesti attigitur. Sed salua pa
ce horū dictū vniuersaliē nō te
net vey. n. est si epidimīa ex su
perioribus pueniret. Si autēz
ex iferioribus totū opositū fiē
dum est debemus. n. tūc supio
ra et lata q⁹rere aeris dūmodo
ventus ibi nō dñetur q⁹ ex ife
cto loco pueniat uel aliud ma
lus. Un Auiē. ca^o de bono ae
re. cū vero inq⁹t acciderit putre
factio cōis. i. a cā supcelesti dis
cooptus tunc erit ipam magis
recipiens q⁹ cōstrictus et occul
tatus aliē aut discooptus me
lior existit. Et nō audeant pro
priuz cubiculū exire ante solis
ortū nec post eius occasuz nec
etiā cū aer nebulosus est. sol. n.
rectificat aerē. et ut inq⁹t Auiē.
in p⁹ma q⁹rti d⁹z exsiccari aer et
fieri boni odor⁹ et p⁹hiberi oīs
putredo quod et cūcti attestā
tur medici. fiat igitur i cubicu
lo et in domo ignis eleuās flā
mas cū lignis sicci et nō fumā
tibus ut q⁹rcus vitis amigdale
vel auelane: et boni odoris ut
cip⁹ssi iunipi lauri sauiue rosis
marine marie tēpore frigido
et hic ignis ne⁹ oū i puatis do
mibus verū et i plateis et stra
tis fieri deberet mirabiliter. n.

rectificat aerē: sicut ypocratis
 exstat exemplum qui ut reci-
 tat Galienus in libello de omo-
 ditatibus tiriace quandā ma-
 gnā et vniuersalē pestilentia
 nō alit curauit Et debent fieri
 suffumigationes cū rebus odo-
 riferis que pici debēt sup ignē
 tales aut in tpe frigido ut reci-
 tat Auic. in pma qrti. similiter
 Rasis Almansoris .4. Con-
 stantinus in pantegni debent
 fieri cum ligno aloes tbure
 mirra muscho ambra masti-
 ce astorace laudano gariopha-
 lis chosio dulci croco sandara-
 ca et his similibus: uel cū aliqui-
 bus siqs opprimēte inopia uel
 alia cā oia hec aromatica hē-
 nou posset et hec pſco multuz
 rectificāt aerē et cor et cerebrū
 confortant. Tempore aut calido
 tā apud sanos q̄ apud egros
 ut inqt Deben Valſiāt suffu-
 migationes cū sandalis: cam-
 phora: corticibus gnatōz: ri-
 bes: folijs salicis: rosis: florib⁹
 nenuphar: tamarischo: malis
 mirto et citonijs et his similib⁹.
 fiant aut huiusmodi suffumiga-
 tiōes sepius i die. oz. n. ut inqt
 Auic. q̄ multiplicetur suffumi-
 gatio. Et ut dic Rasis in 4. Al-
 mansoris quod tāgit Auicēua
 in pma quarti qlibet die dom⁹
 aqua et aceto mirtis rozanda
 est. Optimū etiā iudicio meo
 erit lintbeamia aceto et aqua

madefacta circa pietes dom⁹
 pēdentia ponere. similē ut dic
 Gentilis bonum est ut in habi-
 tatiōibus citra suspēsa existāt.
 Laueant aut iuxta posse a con-
 uersationibus hoīuz maxime
 infectōz. hec. n. egritudo cōnu-
 meratur int illas que de vno
 ad aliūz transeunt ut dī Almā
 foris 4. a corpibus. n. infectis
 pcedunt fumi uenenosifraez
 et hūores corzūpentes propē
 quod dicit Auerrois q̄ solus
 heremita raro ius. matur pe-
 ste. Et tpe frigido portetur
 in manu pēnu infra dicenduz
 tam in doma q̄ extra domum
 qd ad nares et ad os est penen-
 dū ut vrus et eius odor citius p-
 pertingat ad cor. Nam pro-
 pter bonum sdozem cor mul-
 tuz confortatur et similiter pro-
 ter fetorem multum leditur et
 indignatur. vt videtur dicere
 Auic. inquit. n. nulla res ē ma-
 gis inimica cordi q̄ fetoz per
 quem subito spiritus vitalis a
 corde recedit. ex hoc etiā aer
 aliquātuluz rectificatur. quia
 aer panhelituz attrahitur ut
 satis notum est: descriptio po-
 ni est ista.

℞. cortici citri. 3. iij. calame
 ti gariophilate cinamomi. ana
 3. j. dozonici albi et rubei ligni
 aloes kalami aromatici. ana.
 3. j. sandaloz rubeoz. 3. ij. mire-
 mente gariophiloruz ana. 3. j.

+ Capitulum +

z scropulū. j. rosarū. 3. iij. cam-
phore. 3. ij. musci ambre an. 3.
semis: storacis calamite. 3. iij.
terpentine. 3. ij. laudani. 3. iij.
Ex his fiat poma cū aqua rosa
ta z buglosse ante parū irrozā
do species z balneādo manus
qñ formantur. Tēpore autem
calido fiat tale pomū z porte-
tur ut dictum est de alio.

R. corticū citri. 3. iij. rosarū
rubeaz violarū floz nenupha-
ris an. 3. j. z semis: dozdici beē
albi z rubei: ligni aloes an. 3. j.
sandaloz rubeoz muschateli-
noz. an. 3. iij. cāphore. 3. iij. am-
bre musci: storacis kalamite.
an. scropulū. 3. j. terbenline. 3. j.
laudani. 3. iij. Ex his fiat pomū
cū aqua rosata z buglosse. an.
Pangres vero ut dicit Gentilis
odozent herbas odoriferas q
cūq; sint: ut maiorana fistulū
um cortices citri mentā maxie
tēpore frigido z rosas tēpore
calido. ferāt etiā spongiā i ma-
nu in qua sit infusū acetum si-
militer z camphora q; sepe o-
dorēt ut sic dictum ē de pomis
Capitulum scd'm de cibo
z potu.

Liud cir

ca cibū z potūz tale
tēp' regimē expo-
stulat. nā cib' qlibet
subtilis z lenis digestōis eē dz
sp cū aliq acetositate sūptus z

hec est snia Thome de gharbo
in pmo febrū sic dicētis: ouer-
tat homo regimē ad cibaria a-
cetosa qz sunt frigida z sicca z
resistentia putredini: idē testa-
tur Auic. i pma qrti: ppf qd'oi-
xit Rasis Almasoriz 4^o quod
rob. i. succus p decoctionē ispis-
satus fructuū valde acetosozū
psiticoz sicut rob de succo ri-
bes z gnatoz acetosoz atq; d
succo sumach z acetositat ci-
tri sumenda erūt. Quicqd igitur
omeditur cū acetosis succis
sumantur ut sūt pdicti. Simili-
ter cum succo limonū: agresta
aceto z huiusmodi. Acetū. n.
carnes z res a putrefactiōe p-
seruat teste Galieno pmo d cō-
plexionibus: nō tñ acetum in
magna q̄titate sumi debet ut
sunt nōnulli q sumo mae ante
luciferū ipm bibunt ob epidi-
miā. licet. n. p se pntrefactione
phibeat: p accidēs tñ ipius cā-
fozet: stringit. n. vias vinales
p quas nā multas emittit sup-
fluitates. Et ut inquit Deben-
Dali hac tēpestare cibis dz di-
minui. Et ostātū i pantegni.
Laueant inqt hoies plenitudi-
nē cibi z potus: z 4^o Almasoriz
dī. Cibis quoq; diminued^o ac-
subtiliandus erit: posset enim
fieri indigestio z p oīs opilatō
z tunc necessario secrete pū-
trefactio. nō tñ b tpe famē qd
sustineat: famē siqdē sustinere

stomachū putridis repleat hu-
morib⁹ ut pmo libro ⁊ fen etia
asserit Auiç. ⁊ iō dixit Almasor
Nec ieiunet aliq⁹ neq⁹ ome-
stio tardetur. Lū. n. tali tpe spi-
ritus depdantur ⁊ iō continua ⁊
noua indigeant restauratione
op⁹ erit frequē aliqd sume-
re dū tñ appetit⁹ adsit. Pa-
nis p cibo sit artificiali ppara-
tus nā de frumēto quod in bo-
no aere collectū sit: nouo ⁊ ab
oī sorde mūdato: bñ fermēta-
to ac parū salito: q̄ si cū aliquā-
tulo ciminiforet uel anixi bo-
nū esset. Sit aut in furno bene
decoctus ita qd̄ tota hūiditas
fuerit ablata: saltē vnus diei ⁊
nullo mō calidus. Calidus si q̄
dē apud nāz nō sit receptibilis
gnāt. n. sitim ⁊ instomacho na-
tat ut dicit Auiç. in 2º canone.
ca. de pane ⁊ si aliquātulū fur-
furacens esset bonū foret ma-
xime ei cuius vent⁹ nō est bene
solutus hic panis. s. fufureus
ē digestiōi facili⁹ q̄ panis doz-
mach. i. d. flore lz min⁹ nutriet
nō tñ ut inqt Gentilis sit nimis
furfure pticipans ne ad vilia
fiat cōuersio. Quicqd̄ aut sit d
frumento extra hūc modū ma-
lū est ut dicit Rabi Moyses i
suo libello de regimie sanitat⁹
ca. pmo ut panis azim⁹: pasta
decocta in aq̄ ⁊ huiusmōi gñū
etiā decoctus ut ipe ibidē dicit
nō est laudabilis cibus req̄rit

.n. fortē ⁊ potentē sōachū ut
digeratur. Nō multū aut exi-
stimo nocitura lagana subtilis-
sima sicuti q̄ publice florēt
nre qdē patrie vēduntur dum
mō multū clara ⁊ cū bono bro-
dio fiāt. Panis etiā ut oēs tra-
dunt ex panico: milio: ⁊ spelta
pfectus ⁊ ab oī sorde purgato
optim⁹ ē si q̄s extra solitūz co-
medere posset. Legumina
vō cūcta vitanda sūt: ex eo qd̄
dure digestiōis ac ventosa exi-
stunt: pter lentes aq̄ pma pie-
cta: brodiuz etiā cicerū rubeo-
rū bonū ē pferim si fiat cū la-
cte amigdalaz ⁊ cū radicibus
feniculi apipetrofilli: fercula
etiā ex millio panico optima i
hac dispōne existūt: similis ex
pane cocto spelta: rizo: ouo et
huiusmōi ut dicit Gentilis. Vnuz
tñ hortoz ut qd̄d sūmat bene
masticet: teste .n. Auiç. pº libº
⁊ fen pma masticatio bona ad
digestiōez magnū pbet auxiliū

Carnes oēs q̄cumq⁹
sint prohibet
Rafis Almasoris q̄rto: rō aut
ut i 3º eiusdē assignatur est qm̄
caro multū nutrit ⁊ corpus re-
plet ac calefac. Verū pp̄ hōi-
nū vniuersalē cōsuetudiez q̄ et
quō sūmi debeant scribamus.
De q̄drupedibus igitur caue-
ant a carnibus bouinis ⁊ abu-
lantiū magnoz ut dicit Dalj: sūt
.n. dure digestiōis et grossos

Capitulum.

gnāt humores: Caro edulina optia ē ut mihi videtur ex eo quod est tpata nullā habēs in se malitie ad mixtōez teste Ra si Almasoris 3°. Agno aut raro utatur: multa siqdez habūdet hūiditate. Un Auerois 5° col get. Maior inqt pars medico rū abhoiatur carnes agnozuz eo qd multa hūiditas cōfietur sup eos. Lactēte vitulo similiē z castratis pōit aliqn uti ge nerant. n. bonos hūores teste Auerois 5° colliget. Salina aut que nō dū pepit. z gallo q non dū calcauerit uti optimū erit. sunt. n. leuis digōis z pauca rū supfluitatuz teste Lōciliato re dīa. 68. Laudabiliores quo q erunt si in apto aere z bono z nō i stabulo nutriti sint. La ponibus vō iuuenibus z non multū piguib' aliqn uti nō erit inutile. S; incidit dubiū vtruz carnes porcine in hac dispōne sint bone z nōnullis visū est q sic quoz fundamentū ponitur tale qm nutritiōis rō similitu dīne pficitur cū nutritio nihil aliud sit qz assimilatio nutriēt i nutritū pfecta z iō dicim' car nes hūanas in nutrimēto cetis fore laudabiliores: porcīe aut carnes similiōes nobis existūt ppter puod Salien°. 6. de ige nio eas cūctis pferre videtur. Et has carnes multi videntur laudare. Un Aliabas. 5° theo

rice ait. Quadrupedū caro lau dabilior est porcina i calore z i hūiditate tpata cui cōsonat q p dicit Auicē. Melior carniū est caro porcīa z sentit hāc carnē naturaliorē cetis hoibus fore Et democrit' ait. Porcine car nes qn digeste fuerint sangui nē nutriūt optimū. Lū igitur p dicte carnes bñ nutriāt nec su pfluitates generēt sint qz i calo re z hūiditate tpate ut patet ex dictis ppter quē putrefa ctienē nō paciētur eis uti non erit in utiē. Sed hec heresis a vitate deuīat. Nutrimēti siqdē laus attēdatur i h q facilis sit digestiōis nō viscosū medicā hñs supfluitatē teste Salieno de igenio z alimētoz 2. hec vō cāo difficilis ē digestiōis z visco sa multū nec qd multuz nutrit est eligendū ut i sua rōne assu mebatur sed qd possit celeritē digeri multuz. n. nutritina ut plurimū aggrauāt vtutes z hu miditates pariunt superfluas qd maxie in h tēpore vitandū ē. eaz tñ extremitatib' cū ace to d coctis aliqn poterim' uti.

De silnestribus vō scien dū qd laudabiliores domesticī sūt: ex nimio. n. mo tu z labore sanguis subtiliatur porī apiuntur z eoz supfluita tes ppellūtur teste Lencilia toze dīa. 68. Inter quas ca preolo uti optimū erit. Unde

Almansor et Auicenna. Caro gazel inter siluestres carnes melior habetur. Lepores etiam presertim iuvenes bone sunt. Porco siluestri aliquando uti poterit. Unde can. 2. xpiani dicunt et qui eos imitantur carum melior caro est caro porci siluestris: omnium autem predcoz et dicendoz infiora abiciantur propter eorum viscositatem.

De volatilibus vero caro perdicis optima est quandoquidem sicca ac multum digestibilis existat. Unde Galienus alimentoz 3. Digestibilior est caro volatilium et maxime perdicis. Et idem 8. de ingenijs: ex volatilibus aut optime quidem perdices: simul cum montanis omnibus passeribus: ubi fm Conciliatores per passeris intelligit aues minutas et non vere dictos. sunt enim calidissimi et luxuriam incitantes. Stana etiam uti laudabile erit. Est enim cibus lenis. Un ysaach et Almansor. Starne caro omni carne lenior inuenitur. Turdo etiam ex eo quod multum est digestibilis ut dicit alimentoz 3. Similiter et fasinis vesci proderit. Pavones autem ex eo quod est caro dura et difficilis digestionis ut dicit Galienus alimentoz 3. oino vitent. Carnes vero pipionum passerum gruuz et similium: et

demum cuncte aues que degunt in paludis vitande sunt. Similiter etiam ut dicit Petrus de tossignano omnes aues habentes collum longum ut sunt grus ciconia et huiusmodi. Sumantur autem predce carnes elisse cefis. n. paribus asse sunt humidiore elissis auctore pho methauroz. 4. Sint autem carnes que administrantur decocte in acetosis ut dicit Auicenna in prima quarti. Similiter et Rasis in 4. Almansoris qui cum prohibuisset carnes inquit quod si magna necessitas carnes comedere cogat galli starne et perdices masculi edus quoque et vitulus cum aceto: et vne a greste succo et sumach et his similibus conditi edi debent. Si tamen carnes quis vellet assatas: primo aliquantulum elissentur. Carnium vero brodia maxime pingua vitanda sunt. Salsa viridis que sit ex petrosilio aceto et cinamomo summi potest et demum omnes sapes cum succo granatoz mizoz aut limonum sucis uel arantioz et his similibus fiat: ac etiam cum cinamomo ex eo quod putrefactioni contrarium est ut dicit Auicenna. 14. Si en tertij ca. de cura debilitatis epatis. Fiant etiam sapes cum alijs aromaticis ut ziziber: macis: gariophili et huiusmodi: ex quibus

Capitulum.

fiat compositio secundum hominis appetitum: acetiam secundum temporis exigentiam: et in talibus saporibus amigdole admisci potuerunt. Gentilis autem describit tales puluerem cum quo debent fieri sapores omni tempore. In maiori tamen quantitate in hyeme quam in estate: et fit sic. R. cinamomi electi on. semis manne. 3. 1. et semis: gariophilorum: been albi et rubei an. 3. semis: coralloz rubeoz. 3. j. cardamomi. 3. 2. croci. 3. semis: zuchari ad pondus omnium et fiat puluis subtilissimus et cribelletur. et fiant sapores cum eo ut dicitur.

Piper autem vitadus est: superflue namque humores et corpus calefacit.

Oua sorbilia gallinarum maxime si in domo conclusa non sint: et in bono pastantur loco: abiecto albumine et cum aliqua acetositate sumpta: et assata uel in aqua decocta ac aliquantulum salis superinfuso sunt boni chini: et sic sumpta putrefactionem non patiuntur. Alia uero ouorum genera ut anserum et huiusmodi vitanda sunt: multas namque pariunt superfluitates.

Caseus autem praefertur recens ut dicunt sapientes vitandus est: maxime quidem super eo bibendo corrumpitur. n. primo

et demum ceteros corrumpit humores: ut dicit Galienus quarto regiminis acutorum commento. 9. verum existimo quod pro procuratione digestionis post cunctas epulas. parum aliquando sumere non noceret qui tamen non multum salitus foret.

Lac vero quoniam teste Auicenna in quarto canon. Et secundum primam corruptioni paratus est: dimitti debet. Usus tamen lactis caprini uel asinini ex intervallo valet si sumatur in mane cum multo zucharo pro pharmaco et non pro cibo.

Pisces omnes prohibet Auerrois. 6. colligit: sunt. n. multum corruptibiles. cui autem eos comedendi appetitus adesset minus nocui eos eliciat. non igitur eligantur magni. Nam ut dicitur quinto colligit laudatur in piscibus paruitas: sed eligantur ut dicit Gentilis quorum corpora sunt media inter magnum et paruum quod sunt velocis motus et parue viscositatis ut sunt illi qui in currenti aqua et inter saxa nascuntur et hos laudat Galienus. De marinis eligantur aurata passera et huiusmodi. De vallibus uero minus nocui sunt lucij. De lacunalibus carpiones. Sumo: pere autem quilibet vitet viscosos pisces ut anguillas tinchas et huiusmodi. Modus autem eos

comedendi fin aliquos est: ut coquantur super carbones accensos. Unde Rasis Almanforis quarti inquit. Pisces autem si comedere voluerit super carbones assatos comedant. Possunt tamen alio modo ad ministrari fin Gentilem: nam primo squamentur et eleuentur viscera: postea coquantur cum aneto aceto et sale assentur uel elissentur: nullo tamen modo in oleo decoquantur. quin imo a frigus cum oleo abstinendum est ut inquit Gentilis. Sumantur autem tepore frigido cum aromatis conditi tepore vero calido cum acetosis. tales vero sic preparati minoris sunt superfluitatis. Et dicunt multi quod piscis salitus melior est non salso. quoniam quidem sit minus putrefactio nisi paratus. Sed salua pace sic dicentibus: cuncte res false vitandae sunt praesertim tempore calido. licet. n. ut aiunt ratione salis a putrefactione praeseruent calefaciunt tamen sanguineum et adhibendo corrumpunt. vnde ut patet ex eorum usu scabies generatur.

Herbe autem omnes si in infecto aere nascantur dimitti debent. similiter et fructus. Unde Rasis Almanforis 4º fructus inquit et collera que tali nascuntur tempore sunt dimittenda: nam tunc

omnes corrupte nascuntur et in malitia participare videtur. Si vero in bono aere nascantur eligantur herbe minute ut feniculum petroselinum et menta salvia ruta fumus terre et huiusmodi que tamen de nocte sumantur. Laticas vero tempore calido et portulacas sumere poterit. Similiter endiuia et parum boraginifera. Letera vero dimittantur multas humiditates aquosas ac corruptibiles habent ratione quarum humor inde generatus est putrefactioni paratus.

De fructibus recte tibus et dulcibus est abstinentium ut dicit Almanfor. aliquibus tamen qui in bono aere orti sunt uti poterimus: ut limonibus arantibus citris granatis amigdalibus auelanis cerasis acetosis nucibus et pineis. Poma vero si assumantur sunt acetosa que in igne decoquantur in tali enim decoctione ignis remouet eorum malitiam. Et cinerant multi caricas in parua quantitate sumptas ante prandium. Sunt. n. minoris malicie teste Galieno et valent contra venenorum. Et melius esset post cibum uti corrigandis preparatis sunt enim magne utilitatis in casu ut dicit Auicenna 2º capitulo.

Utentur omnia vaporosa

*Quibus fructibus
utitur*

Capitulum.

ut sunt pōri cepe alliu z huius
modi. Lepe tamen fm aliquos
in parua quantitate siptnz cū
aceto vtile est: generat. n. hūo
rem corrodentem venena. ut
dicit Auicenna in 2. cañ. Mul
ti etiam allium comedant: est
tñ rusticoz tyriacha z inficit
vermes ut dicit Auicenna. 36.
tertij tractatu 4. Possit tñ
aliquis eo uti tempore frigido
uel pluuioso dūmodo sit coci?
z i modica quatitate: nā i tali
tēpore ē tiriacha ut dīc Salie
nus. 32. de igenio sanitatis ca.
9. Sentilis autē asserit tali tpe
vfitato eum comedere pdesse
sibiqz fore tiriachā. Nobiles
autem z delicati oino vitent.
Unde magnus medicus 3oar
in pestilentia quadam que ex
corruptione aque otingit ipm
vitupauit. Omnia aut dulcia p
posse vitentur: hec. n. opilant
ppter amicitatem qz habz
nā cum eis. dicit. n. Auicenna
quod dulce nutriendum rapit nā
ateqz digeratur z maturescat
z corrumpit sanguinem: ppter
quod dixit Almanfor qz cauere
debemus a confectionibus de
melle factis. Oleo autem i par
ua quantitate uti poterit pro
condimento subtili i substantia
z sit coloris citrini z ab oliuis
bene maturis extractus.

Sitis hoc tempore su
stinenda non est

teste Aicēna in pma quarti. id
sentit Rasis in 4. Almanforis
z dīc quod vinuz hoc tempore
dimittendū est z acetuz cū aq
tēpatuz est bibenduz fm quo
niam qui minus emulcit elicit
sanguinem. iō non phibendo
ipm quod debz sūm scribam?
Sit igitur vinū album uel sub
rubenz debile z odoriferū sa
poris acri: uel mediocris: cui
aqua admisceatur fm vini po
tentiā habito etiam respectu
ad bibentis osuetudinem fini
liter z tēpus: z laudat Alman
for aquaz sanich. i. aquā ordeī:
hortoz tamen z osulo ut aqua
sit cocta. decoctio. n. ipaz recti
ficat: de ipa tamen inferius di
cetur. Vitetur vinuz rubeū et
grossum ac dulce qm opilant.
Uinum etiam potens ut mal
uaticum z simile vitandū est.
isflamat. n. nimis ac superflue
calefact teste Salieno. 7. tera
pentice. Dicit tamen opatrio
ta metus Thomas de gharbo
in pmo febriz quod etiā tan
git Sentilis quod cū vinū po
tens maxime sit pportioabile
spūi: ppter qd putredini sūa
tur z maxime venenose qualis
est illa que est cā pestilentie.
Unde vinū maxie potens con
fert venenatis: naz ofortat sps
z multiplicat. iō sanat cā: eius
vfitus imodica quantitate ante
exituz de camera bonus esset.

non tamen in magna q̄titate
 ⁊ per modū potus sūmi debz
 ob cām iam dictam. Laueant
 animo nouo ppter. n. humidū
 aqueū ⁊ crudū in se est putre
 scibile. A vino vō pueri multū
 abstinere debent: nā cū vinū
 multū nutriat ut testatur Ga
 lienus 3: de p̄plexionib⁹ vinum
 inq̄t est de maxie nutriētib⁹ ac
 etiam maxime calefaciat ut di
 cit Galienus septimo terapeu
 tice maxie nocebit p̄plexiōi ca
 lide: huiusmōi autē ē puerorū p̄
 plexio. Un⁹ p̄ practice scribitur
 Nō conuenit pueri vinū p̄pinari
 neq̄ asuescere ip̄is. ē nāq̄ p̄ple
 xio calida ⁊ hūida ⁊ patiuntur
 acceleratōez putrefactiōis hu
 morū. P̄. cū vinū absolute eis p̄
 bibeatur: maxie hoc t̄pe ab eis
 vitandum erit ppter nimium
 eorū calorem: iō Auerrois. 5:⁹
 colliget inq̄t. Scias quēd vinū
 ⁊ ceruisia mala sūt pueris: eo
 rum capita replent: ⁊ malo ca
 lore calefaciūt eos: ⁊ Auicē. 8:⁹
 fen primi ait. Pueris vinū da
 re ad bibendū est sicut ignem
 igni addere in lignis debilibus
 ppter qd̄ i libro de sōpno ⁊ vi
 gilia scribitur. Pueris nō p̄sūt
 vīna. Et Galie. d̄ regie sanitatē
 5:⁹ sic vinū pueri ē d̄rissimū ita se
 nib⁹ utilissimū. Vinū igitur in
 hac dispōne q̄n potius sp̄ i ma
 gna copia ⁊ maxie p̄ cibo pue
 ris dari nō debet ob d̄cas cās:
 ee t̄m aliq̄n medicatiōis gr̄a:

ut apiēdo ⁊ vīnā piciādo ⁊ ut
 humiditatē deficiet ⁊ sic de a
 lijs cās. Un⁹ Aliabas inq̄t. De
 tur pueris modicū t̄m vīni ut p
 uocet vīnā ⁊ mīuat ab eis sup
 flua ⁊ hūectet siccitatē q̄ acci
 dit eis ex labore. In B t̄m ē ha
 bend⁹ respect⁹ ad cōsuetudinē.
De aq̄ vō illa q̄ fluit sup
 locū mundū ⁊ lapido
 sū q̄ sit clara: ⁊ nulli⁹ saporē uel
 si alicui⁹ ad dulcedinē tendat ⁊
 tactu ē frigida melior erit: ta
 lis. n. aq̄ teste ysaach i suo de
 dietis p̄ticularib⁹ nō ē admixta
 aliq̄b⁹ malis vaporib⁹. Dis etiā
 aq̄ q̄ cito calefit ⁊ ifrigidatur ⁊
 i q̄ legumia cito decoquūtur ⁊
 i q̄ corpm imagies nō rep̄sen
 tātur bona erit. Et dic⁹ Rasis
 in 4: Almasoriz: qd̄ aqua q̄ in
 superficie terre manifestā erit.
 bibēda ē. qd̄ credo esse verum
 dūmodo aer in tali loco nō sit
 ifectus: aqua autē boni fontis
 uti possum⁹ dūmodo sit clara ⁊
 lenis ut dicit Gentilis. Scias
 etiā c d̄ aqua q̄ est in montib⁹
 melior est illa que est i vallib⁹
 Aqua que cum potu sūmitur
 p̄feratim tēpore frigidō sit de
 cocta: decoctio enī rectificat
 aquam teste Auicenna in pri
 mo canōne ⁊ fen tertia. Et lau
 dat Rasis ut supra diximus a
 quam sanich id est aquam cuz
 ordeo decoctā. Si quis tamē
 eam decoctam summere nol
 et: ante potum per aliquod

Capitulum.

tempus vino admisceatur. nā
ut dicit Conciliator dīa. 70. si
aqua ei p̄misceatur multa: et
proprie hora qua bibitur ven-
trein et intestina ifirmit et ven-
tosum dolorem causat. Et ideo
dicit yppocrates regiminis acu-
torū secūdo. Vinū aqua mixtū
stomachū debilitat et generat
ventositatē in intestinis. Et Rā-
bi Moyses in libello de regie
sanitatis inq̄t. Vinū limphatū
absq̄ dubio ventositatē gnat
et possibile est generare tremo-
rem: et subdit. Narrauit hoc
Auenzoar q̄ singularis fuit in
generatione sua et magnus in-
ter nobiles artis: q̄ vinū lim-
phatū generat illud si bibatur
statim cū limphatur est: s; q̄
limphatur et stat per horā vnā
aut plus deinde bibitur illud
erit tunc bonum valde: post q̄
vinofitas supat aquositatē:
et ip̄as alterat et eius rectificat
plexionem. hec Rābi Moyses.
Et ideo p̄mo p̄atice iube-
tur tempori aqua per .6. horas
anteq̄ sumatur.

Capitulum tertium de
sompno et vigilia.

Ecūdū

Auenzoar i t̄tia
Fen p̄mi. Sani
dere sompni co-
gitare debent ut eis t̄pate ad
ministretur et opetenti hora et

non superflue: tempus. n.
sōpnus ut ipse dicit nālez v̄tu-
tē potentē efficit: ut suas p̄fici
at opatiōes augmentū p̄bens
q̄ sp̄s p̄hibet resolutiōes: nā
sp̄s tunc ad infiora trahitur
quo etiā debite administrato
melior fit cibi digestio. Dormi-
at igitur. 6. horis uel. 8. ad plus
nimis. n. plixus sōpn̄ hūctat
cuius s; desiccatiū regi-
men habendū est. Sit autē som-
pnus nocturnus a cōmesticiōe lon-
gus saltē p. 2. aut. 3. hōas: neq̄
. n. post cibū est dormiendū ni-
si cōpleta uel saltē facta medie-
tate p̄me digestiōis. Si. n. ime-
diate sup repletionē dormirēt
sōpnus nō esset cōtinuus ut dicit
Conciliator: imo de latere i lat̄
reuelutio fieret. Et dormiat
p̄mo sup lat̄ dextrū p. 2. horas
uel circa: postea super sinistrū
per quattuor horas uel circa:
et demū postmodū sup dextrū
reuertatur et ibi sōpnus cōplea-
tur. Un̄ Auiē. tertia fen p̄mi.
Optet inq̄t ut post cōmesticiōes
p̄mo sup dextrū lat̄ dormiat
pauco t̄pate. deinde sup sinistrū
reueluatur et postea reueluat
se sup dextrū. et a sapiētissimis
medicis cā assignata est: nam
sup dextrū q̄dē p̄mo dormien-
dū est ut alimētū fundū petat
ventris in quo pp carnositates
et p̄pinq̄tates ad ep̄as et zirbus
p̄fectior efficitur digestio:

•Tertium•

20

postea reuertatur sup finistrū
quoniam fundus ventris ita la
teraliter quodāmodo tendit i
situz: habebit etiam epar sup
posituz calefaciens ipm sui ca
lore contactiuo quasi quodaz
pondere cōpressiuo ut inde fi
gatur uehementius in illum.
Et ideo dictuz est ab Auicēna
j3. *¶* En tertij. Sōpnuz super si
nistrum latus esse plurimi iu
uamenti: prop̄ cōprehensionē
epatis super stomachuz. Post
hoc vero digestionē in ventre
iam perfecta reuertatur super
dextrum: ut fundus stomachi
declinans in dextrū aperiatur
ceu dictum est a natura: ut q̄si
superfluuz pondus ventri qd
in eo continebatur descendat.
Unde Auicēna. j3. *¶* En tertij
canonis inquit. Sompn^o sup
dextruz est causa velocitatis ci
bi quia pparatio stomachi et
eius situatio facit illud neces
sariuz cū directe fundus eius
petat quod est deorsuz. Et hic
uiuendi canon etiaz oī tēpore
obseruari debet. obstaculo nō
interueniente: naz si quis ven
trem haberet fluxum propter
pretactum ut super finistrum
dormiat opōteret: et si quis cō
stipatus esset ppter oppositaz
cām super dextrum cubare o
porteret. Similiter hīs epar
calidū ne super istun dormiat
cauere debet. Qui vero ven

trem habuerit frigiduz super
finistrum latus dormiat. Et sp
dormiat capite et collo eleuat
et nullo modo suppine: sic eniz
dormire malum est et ad ma
las ac prauas perducit egritu
dines ut dicit Auicēna. Naz
propter situm currunt sup flui
tates ad palatū et nares refu
untq; ad cerebrū et memoriaz
submergunt et inde frequenē
apostēa frenesis cāntur et icu
bus. nam ut dicit Auicēna.
Superfluitates ad posteriora
declinant. Et cum mane com
pleto sompno surrexerit oīuz
superfluitatuz euacuationes
taz sensibiles q̄ insensibiles p
curet. Sēnsibiles quidē: ut ege
stiones vrine et huiusmōi isen
sibiles: ut que fiunt p aptionez
poroz ut cutis: caput pectēdo
ac etiā brachioz et humeroz
ut cū panno calido et aspero:
humeros et brachia fricando
fiant etiam ut dicit Almanfor
gargarismi dieb^o ac noctib^o et
fm eū: debent fieri cum aqua
rosata in qua sumach madesa
ctū fuerit. Possunt etiaz fieri
iudicio me cuz aqua frigida et
aceto mixtis. Sompn^o diurn^o
dimittendus est: teste siquidē
Auicēna in die dormire malū
fit: generat. n. egritudines hu
mectātes: corrūpit calozē: effi
cit pigritiam: generat aposte
mata: et febres et multa alia.

*Sompn^o mel
ridiora*

Capitulum.

Si tamen magna affuerit cōsuetudo: dormire poterit. Nā cōsuetudo est altera natura: teste Galieno libro. 8. de in genio sanitatis: quod etiaꝝ cōfirmat amphorismorum 2.º diuus yocrates. Et phs methaphisice 2.º. Idez videtur asserere dū dicit quod propter consuetudinem apud legitas plus valent puerilia et fabularia q̃ sū me veritates. Potest etiam in die dormire si male precedēti nocte dormierit. Sit tñ sompnus longusa cōmestione. nā ut dicit Galienus amphorismorum 4.º. memento. 67. qui illico post cibum dormiunt: grauitatez in stomacho patiuntur. Sit etiam talis sompnus brevis: remota zona et calciamentis et eleuato capite et a frigore precaueat. Et supfluis etiam vigilijs cauendum est. Nam ut dicit Auicēna libro primo et fenescā a complexionē corrumpit cerebri aliquo necitatis modo ipm debilitant et adhuri humores: et acutas egritudines parturiunt. Vigilie etiam iupflue deiccant et de virtute resoluunt et desiderium augent.

Capitulum quartum
de motu et quiete.

Pocrates
in libro de
regimine sani

tatis totum sanitatis regimen i duobus aggregauit: ut homo scz a saturitate cōmestionis caueret: et ab exercitio non esset negligens: nam motus exsiccat: quies vero humectat: et ē causa retentionis superfluitatum: tale autē exercitiū ante aduentum pestilentie optimū est: pestilentiali vero tēpore vitandum est quoniam est causa attractionis multi aeris infecti propt̃ quod dixit Deben Halj in p̃ma quarti quod tali tēpore corp⁹ omni modo debet exsiccare preterq̃ per exercitiū: quod nullo modo debet administrari. Sed cum fm Rabi Moysen in suo libello de regimine sanitatis. exercitiū pro motu forti et lento capiatur ex istimo Auicēna intellexisse de exercitio forti et magno: ad qd sequitur exsiccatio corpis vñ de calor augmentetur: qui putrefacti aeris attractionis causa foret: sed exercitiū debile et paruum si fiat in bono aere summopere laudo. Fiat autē tale exercitiū ieiuno stomacho et post superfluitatum emissionem. Et ideo Galienus in libro de regimine sanitatis dixit quod sicut motus ante cibum totus est laudabilis. Ita post cibum totus est inportunus. Propt̃ quod dixit Rabi Moyses: qd mot⁹ post cibum

offēdit nimis nā motus vacuo
stōcho factus excitat calozes
naturalem per quem est dige
stio celebranda: ut cibus qui
sumitur inueniat calozem a
liquantulum excitatum et nō
sopitum. vitificatur etiā spi
ritus per ipm et superfluitates
propelluntur quibus in corpo
re pmanentibus natura neq̃t
operationes suas perficere:
obtundunt enī calozem natu
ralem: et meatus impediunt
per quos debent nutrimenta
transire. fiat igitur hoc tēpore
exercitium suaue et facile in lo
coproprie habitationis prius
aere rectificato cum suffimi
gationibus superius narrat].

De coitu aut

utrum vitandus sit vel non.
sciendum quod eius finis pri
marius et verus est propter ho
minum generatiōem: et hūc
deus instituit ut patet Genesis
2^o. Crescite inquit deus et mul
tiplicamini: et huius finis veri
tas etiam ab infidelibus intel
lecta fuit. Unde Aliabas q̃nto
theorice inquit. Natura coitū
instituit generandi causa ut in
de species permaneret aīaliū
Quod etiam asserit Lōmēta
tor Auerrois. Sollicitudo di
uina cum nō potuit facere ani
mal fm indiuiduum permane
re miserta est ei in dādo ei vir

tutem qua possit pmanere in
specie. huic p̃senat quod dicit
ysaach. 6. viatici. Deus i aīali
bus in coitu admirabilem ac i
sepabilem delectationez exhi
buit ne forte coitus ab homia
tione destrueretur generatio
Est et ali^o finis secundarius fm
medicos ut. s. fiat causa sanita
tis nam coitus debite admini
stratus teste Conciliatore est
iuuamentū q̃ multiplex. red
dit. n. hominem alacriorem au
dacriorem minus irascibilem
minnsq; cogitātem: ingenio
sorem moribus grauiorem:
corpore leuiorem: et meli^o doz
mientem: calozēq; excitat na
turalem ac eius firmat virtu
tes: confertq; melancolie: ac
renum doloribus: et egritudi
nibus flegmaticis dūmodo ca
liditas fuerit sufficienter fort
preseruat etiam ab apostema
tibus inguium: et partium ge
nitalium fumum reuocat ca
put petentem etc. Ponitur ali
us finis prauus et pessimus. s.
causa delectationis: et hic finis
cōmuniter omnibus preponi
tur. Unde 5^o theorice dicitur.
Maiores partis hominum in
appetendo coitum delectati
onis causa: preponitur: pau
corum vero finis et propositus
liberorū pductō: et h^o finis ne dū
a catholicis verū et ab ifidelib^o
phibetur: nā ut dīc Lōciliator

Capitulum .

vitam abreniat: senectutez ac
celerare faciens: intellectum:
et sensu et omnes virtutes debi-
litat: ac corrumpit calorem:
nervos dissolvit et articulos
proprie anchas et vniuersaliter
membra gressus: oculos: cere-
brum: et ventrem precipue debi-
litat: omnemque corpori dispo-
nendam acqrens prauam. Ad propositum
igitur loquedo concordati sunt
sapientes: in hoc tempore quosdam aliqui
hinc raro eo vti debere: sanitatis
gratia: nam alias sperma reten-
tu in venenu duerteretur. ha-
bito quidem respectu ad complexio-
nem et tempus. Vnde corpora calida
et humida coitu innatur. ut dicit
Lociator. et. 6. de regimine sa-
nitatis Galienus ait innoxia vene-
rea solum humidis et calidis sunt.
Corpora vero sicca a coitu oino
cauere debent ne dum hoc tempore
quam potius semper. vnde Almasoriz
4^a coitu corpora humida sicca: ut
ab inimico inficiente sibi cauere
debent. Usus autem eius debet esse
post ciborum ventris digestionem
ac eorum descensum. Vnde Auicenna
xx. sen. tertij. canonis inquit coi-
tus bonus ille est qui fit hora
qua supfluitatur sequitur euacu-
atio quod erit celebrata dige-
stione in ventre. Tempus vero
in hac dispo-
ne quin imo semper
magis accommodatum est ver-
deinde hyemps postmodum e-
stas. In autumno autem mi-

nime fiat. Vnde est commu-
ne prouerbiu. Sanus in au-
tumno fore si vis parito cuncto
Et Galienus ait. minuatur coi-
tus in autumno et tempore quo
graues et pestilentiales imminet
morbi. Et dicunt medici sapien-
tes quod in hoc est habendus
respectus ad consuetudinem. nam
assuetus coire si mox abstine-
ret multum sibi noceret nam inde
quod veneno simile generaretur et
in corpore morte induceret.
et interdum repentinam ac egritu-
dines plurimas et vniuersaliter
praua corpori acquireretur dispo-
ceum mox religiosatis et viduat
mox abstinere vouentibus: ut
dicitur. a Galieno interiorum 6^o.
Quidam autem dicunt quod coitu
multo in pestilentia clibet vti
debet quam infrigidat et desiccet
Sed hi tales non parum a veritate
deuiant. nam Auicenna Rasis et
ceteri sapientes oppositum dicunt
et posset probari rationibus mani-
festis. et experientia videtur quam
corpora multo coitu vasa citius
inficiuntur ut dictum est supra
et eorum frivole rationi respon-
demus: dicentes quod cum vir-
tus caloris naturalis fuerit for-
tis calefacit corpus: cum autem
fuerit debilis dum fit calefacit
quo expleto infrigidat consu-
mit ad debilitat. Et de hoc coi-
tu loquitur Auicenna in 3^o de
animalibus dicit quod plura nocet

euacuatio spmatis per coituz:
q̄ si quadragesies tm̄ a corpe
sanguis exiret: Breuē igitur
cludendo: fm̄ medicos san/
guinei carnosī & multo choitu
assueti: & qui natura sunt mul/
ti spermatis aliqui ip̄o poterūt
uti: nec statim tales abstinere
se debent ut dictū est. hic tamē
finis sc̄ sanitatis causa: nō po/
nitur a theologis. sed tm̄ vnus
s. ppter gnationez ut dictuz
est s. Ego aut̄ hic nō ut theolo/
gus: sed ut medic⁹ loquor. La/
ueāt vltimo a balneo aque ca/
lide ut dicit Auicē. & alij sapien/
tissimi medici est. n. cā supflue
calefactionis & ex cōstitū attra/
ctionis multi aeris infecti: ut
dictum est s.

Capitulū q̄ntuz de euacua/
tione & repletionē.

Gloriaz

fm̄ Auicē. in p̄ma
q̄rti nulla cāp si/
ne patiēt aptitu

dine agere apta nata ē. Unde
volens corpus suū indispositū
reddere nō patietur. Vitet igi/
tur supfluum repletionem et
debite euacuatus existat. Vñ
i n̄ tertia sen p̄mi ait Auicenna
quod q̄libet repletio in quali/
bet dispōne est p̄necabilis siue
ex cibo siue ex potu: maxie vō
hoc tpe p̄neciosa est a deo q̄ Al/
mansor & Auicē. & ceteri docti

& sapiētes medici vna ouene
re dicentes cibum & potū mi/
nui debere. Vitet igitur super/
flua repletioez & vniciis epulis
sit contentus: diuersa nāq; ci/
baria diuersas digestioē acti/
ones requirunt teste Rabj
Moyses in suo libello de regi/
mine sanitatis ppter quod di/
xit Auicēna. j. tertij. capitulo
de destructione appetitus qd̄
debemus cauere in vna mēsa
multitudinem ciboz. Temp⁹
autem & hora comedendi bñ
limitari non potest: nunq̄ tm̄
comedat nisi perfecta digestio
precedentis cibi: & nisi ver⁹ exti/
terit appetitus nec vsq; ad sa/
turitatem comedat sed reliq̄is
famias remanētibus ut inquit
Gentilis. Teneatq; suuz ven/
trem fluxum: quod si non est a
natura: artificialiter fiat cum
cristerijs suppositozijs & pillu/
lis & farmatijs infra dicendis:
ita quod quottidie saltē semel
bñficiū ventris habeat. & vie/
vzinales cum diureticis tene/
antur aperte: Si vero aliqui in
superflue comedendo accide/
ret error vomitu uel sinu ven/
tris expellatur: uel ut dicunt
quidam sequenti die famelic⁹
maneant aut longo & suauī vta/
tur incessu. Verum quia d̄ hac
materia inferius dicemus in
capitulo de potionibus & far/
matijs iō leniter p̄transio.

Capitulum .

Capitulū sextū de accidē
tibus anime.

Gloniaz

fm Salienū. 12. d.
in genio sanitatis
passiones anime
multū alterant: ideo in hac dis
pone debet homo circa ipsas
i. uno vti regimie. Fugienda ē
igitur ira que est causa maxie
inflammationis. Est. n. ut dicitur
a Salieno 2. de accidēti et mor
bo feruor caloris i corpore ex
istens propter fortem motum
aie. et phs ait quod est accēso
sanguinis circa cor: vitetur igitur
ira cū oia mebra supcalefa
ciat ac ppter feruorez cordis
oēs actus rōnis confundat. Tri
stitia etiaz fugienda est nimis
n. corpus infrigidat et desic
cat. et ideo dixit sapiēs spiritus
tristis desiccet ossa anim⁹ gau
dens etatem floridam facit. et
Salienus pmo libro de regimi
ne sanitatis inquit. quod fu
ror: fletus: ira tristitia: sollici
tudo: amplius q̄ oportet et vi
gilie que supflunt februm et
aliaz egritudinum fiunt prin
cipia. Idē videtur sentire phs
2. et bicoz dicens. Et tristitia
quelibet stupefacit et corrūpit
naturam hominis: delectabile
aut nihil horū facit. vitatur igitur
tristitia et timor suppedite
tur: nam multoties sola imagi

natiōe mouetur diuersimode
corpus. ut dicit Gentilis: et id
dixit Salienus. 6. nālium et p.
pnocticorū cōmēto. 5. quod ima
ginato fac casum. idē testatur
Auicēna pmo canōis fen scd a
dicens q̄ imaginatiōes aiales
impūunt res nāles: imo ipse
met extinatiōes mouent hūo
res ut ipse dic pma q̄rti. d. ietiā
testatur phs pmo de aialibus
Sandeat tñ tpate: nimū enīz
gaudīz calefacit. ppter quod
dixit Iohes Jacobi. coit⁹ ira
et gaudium nimū emētetur nā
cū appet eorum mala impi
fio. Audiat fabulas nri Iohis
bochaccij. Facetias nri pogij
hystorias delectabiles et simi
milia. Irasci tñ parum si non
pseuerauit in ira nō nocebit.

Capitulū septimū et vltimū
de pseruatione a pestilētia
p medicinas et potiones.

Am d de

preseruanda die
eta dō duce huc
usq; tractauim⁹

nunc aut opus est sicuti polli
tici sumus ut de 2. pncipali b.
nrepticule fiat fmo: in quo de
farmacijs sumendis ab eo qui
se in columē tenere vult scriba
mus et scias quod pus debent
fieri purgationes vniuersales
et postmodū particulares et he
quidem fm hoīs exigentiam

in aliquibus p flobothomia in
qbusdam p farmatiā. Unde si
corpus fuerit sanguineū z car
nosuz z habūdauerit sanguis
ac oēs humores sup eqlitatez
fuerint aucti flobothomia vtē
dum est: que fiat in pua quan
titate ut si caderet in pestiferū
morbu: posset iterū flobotho
mari: z scias qz hec flobotho
mia multuz est utilis: per ipaz
siquidē sanguis euacuetur: qui
ex suis qualitatibus magis est
putrefactioni paratus corpus
etiā ifrigidat z desiccatur: ppter
quod febrī idispositū redditur
z demū ex cōsequēti attrahēdi
aerē diminuitur necessitas: et
hanc flobothomiā laudat Ras
sis. Si aut inqt in corpe appet
aliqua cōmotio: minutioni sine
mora insistendū est. z dū egri
tudines timētur z nō dū eue
nerint plus secure eis cōceditur
minutio fm Auiē. in q̄rta pmi
Et fiat flobothomia de vena e
patis uel splenis habito tamē
cōsilio medicorū. Si vō aliq̄ cā i
pediret nō fiat: ut si mulier fo
ret pregnans: uel esset aliquis
virtutis debilis aut h̄ret fluxū
emorroidaz z huiusmodi. In
hoībus aut altius cōplexionis
fiat purgatio p farmacum: ita
qđ pus capiat syrupū respiciē
tem eius būores in corpe do
minātes: z dū fuer int digesti
euacuentur p medicinā aspici

entē illos. hec aut fieri nō pos
sunt sine cōsilio p̄ntis medici. id
circo in h̄ cōsulatur medicus.
Quare hec dimitto describen
do medicinas sumēdas h̄ tpe
ut dei grā ab hoc morbo nos
defendam: similiē z modum
eas recipiendi. Cū igitur o ma
ne qđ surrexerit: stet apd ignē
factū ex lignis ut sup̄ scripsi
mus z fiāt suffumigatiōes ut
dictū est. ignis. n. hūiditatez ac
corpis supfluitatē cōsumit. ae
reū rectificat z similiē nālem
calorē cōfortat. Et tunc uel an
teq̄ surgat sicuti h̄ ordiābim
sumat aliq̄ medicinā ex his qđ
statim ordie oēs scribemus.

Prima medi

cina est syrup⁹ b̄dictus z solē
p̄missim⁹ z a Gentili dīnus vo
catus quez dic̄ exptū esse i plu
ribus z reddit corpus siccū et
mundū a supfluitatibus. cor
cerebrū: z epar cōfortando z a
lia mēbra z dicit Gentilis qz si
qđ nō credit expiatur. Et ego
in hac pestilētia v̄sus sum p̄ di
uino syrupo: z dei grā i colu
mis hucusqz p̄mansit: est etiā h̄
syrupus tante efficacie ut dicit
Gentilis: quod oē nociuū vene
nosuz humorē expellit subito
ad extiora p uia releuatōis na
ture: z oēm prauaz corpis hūi
ditatez rectificat: humores ad
benignū reducēdo: z dōsi i nō

Laudat in

In suo q̄rto
pest. i. g. cap.
z. f. m. d. d.
p. p. d. d.

d

Capitulum.

*Syrupus
diuinus*

isectis est vncia. j. et semis i se-
ctis vō ab una vncia et semis
vsq; ad duas vncias et semis. Et
debet sumi a non isectis semel
in septimana et sumatur i mae
et dormiat postea p hora vna
uel duas. Lur^o descrip^o ē talis.
B. corticū citri: radicū cappa-
rorū berberis: sandaloz rube-
ozū: spodij an. 3. 2. gariophila-
te buglosse: melisse boraginis
cicoree an. 2. Manipulū. j. aceto
se epatice prashj an. 2. j. et se-
mis: scariole agrestis. 3. 2. semi-
nū colūz frigidoz maloz. s. cu-
curbite melonis citruli: cucu-
meris: violaz an. 2. j. thimi:
epithimi sene: polipodij: an.
2. 2. renbarbari. 3. 2. suci ab-
sinthij: suci fumifre: suci ebuli:
suci plantaginis an. 3. 6. miro-
balanoz chebuloz. 3. j. miroba-
lanoz citrinoz. 3. semis diagri-
dij. 3. 2. zuchari albi lib. 2. fiat
syrupus acejose tur aceto cito
niorū: thim^o epithimus et sene
decoquātur fm artē et addatur
diagridij fm artē. Et sumatur
ut dictū est: cū aq acetose uel
buglosse seu vino odorifero.

Secunda medicina
est ista.
B. folioz rute numero. xx. me-
diā nucez et caricā idē ficuz sic-
cam et bene mastices et per os
huc illuc ducas et bñ: et demuz
spuas: uel si volueris trasgluti-
as: et sic ter successine fiat: et

debet sumi in mae ieiuno sto-
macho: et hanc mediciaz lau-
dat Dioscorides dicens ipsam
valere cōtra oē venenū. Hanc
etiā pōit Serapio i libro d sim-
plicibus medicinis. Et testatur
Plinius similē et Plutarcus i
vita magni Pompei pdictum
antidotū reptūz fuisse i scrinio
mitridatis regi i pisside aurea.

Tertia medicina est
farmaci cō-
positū ex aloe mirra et croco et
multū commendatur a Rasi 4:
Almansoris et ab Auicēna in
pma quarti. similē ab Aueroi
in 6^o colliget ca: vltimo. Acci-
piantur igitur aloes sucrotini
uel epatici ptes. 2. croci orien-
talis et mirre an. ps vna d quo
sumatur oī mane pondus ca-
rattoz sex cū. 3. semis vini odo-
riferi aqua mixti. Sed propē
amaritudinē aloes melius est
ut reducatur B antidotum in
forma pillolaz: cū aqua mēte
ut dicit Gentilis: et fiant ad qti-
tatē ciceris. et de hoc antidoto
auctoritate Ruffi sic loquitur
Rasis. Nunq; vidi aliquē bi-
bentē hanc mediciaz q nō li-
beraretur et pseruaretur ab e-
pidimia et nunq; fuit inuenta
medicia sibi opar. Et rō ad B
videtur eē manifesta: qm hec
medicia nō finit corpus putre-
fieri et ex oīti nō possunt apo-
stemata generari: ponitur. n.

*petit co
mune*

*ig. d. q
i. m. m. l.
cine*

h. j. A

libi aloes ex eo q purgat super
fluitates collericas que sunt i
stomacho: ⁊ intestina purgat
a fecibus: ⁊ ex oīti pseruat a
putrefactione. ponitur etiam
mirra que teste Auiē. ⁊ Galie.
a putrefactiōe pseruat: qd pz
nā pseruat corpora mortuoz
a putrefactiōe ⁊ alteratiōe ut
diē. Auiē. Pōitur etiā ibi croc^o
qui cordialis est. Et fm Lōstā
tinū fac penetrare medicinaz
in qua ponitur ad remota lo/
ca ⁊ cor ⁊ reparat auctore Ga/
lieno būozes putridos: ⁊ nihil
mutat de būozibus sed eos cō/
seruat eq̄liter: idē etiā videtur
dicere Auiē. Istamedicia non
semp datur ad lassandū sz etiā
ad pseruandū ⁊ pncipaliter
nō sp datur grā solutiōis vētrif
multi. n. hac solutiōe nō idigēt
sz qz putrefactōez phibz ⁊ hac
ō cā oēs idigēt. Sic. n. sal carni
b^o omixtū eas a putrefactōe p/
seruat sic h̄ antidotū humana
corpa. ⁊ sumātur ante cibum
per duas uel tres horas.

Quarta medicina ē
bol^o armen^o
qui ut testatur Auiē. i 2^o can.
optim^o ē idē asserit Galienus
similit^o Auerrois. 6. colligz: hoc
etiā cōfirmat Rasis auctorita
te Galieni in 4^o Almansoris.
Qui potius omne venenū et
pestē multū valet: tūz qz aliq̄/
liter ifrigidat cor: ⁊ humores

extinguit: ⁊ pseruat ab oī ebul/
litiōe humoz obustoz veluti si
aqua frigida sup fūdetur olle
feruenti nam tunc feruere ces/
saret: tum etiāz qz cōsumit ⁊ ex/
siccat hūitates supfluas ⁊ cor
di vicinas: tum 3^o qz strigit et
claudit vias ⁊ meatus cordis
⁊ alioz pncipaliū mēbrozū. ne
ifect^o aer uel fumofitas ad ea
atingat. Sumatur igitur ma/
ne ieiuno stomacho boli arme/
ni. 3. j. ⁊ cū aceto bibatur ut diē
Galienus fm quia acetū mul/
tis noceret pserui habenti vias
strictas ⁊ debile pectus. ideo
sumātur vini albi odoriferi oī.
j. ⁊ sit vinū clarū ut eius virtus
pducatur ad cor. Cui etiā pos/
set adiūgi parū aque rosate p/
sertim tēpore calido. Et scias
istū potū optimū eē ut dixim^o
ob rationes adductas si veruz
⁊ bonū puluerem habebimus
quod apud nos nō repitur ut
dicit Sentilis: cōsulo tamen ut
flegmatici similit^o ⁊ mulieres q
plurimas stricturas pectoris
pati assuete sunt h̄ puluere nō
vtātur: ppter quandā clausio/
nem viāz qz inuenim^o p ipsuz
fieri ut scribit Sentilis.

Quinta medicina ē
terra sigilla
ta quā laudat Auerrois 6^o col/
liget. ⁊ dicit Conciliator quod
terra sigillata est huius pprie/
tatis: qz si inuenit aliqd vene/
d 2

*Bolus
armen*

*Terra
sigillata*

*qz h̄ i 3^o
medicina*

Capitulum.

nū in stomacho: p vomitū ipm
expellit. Si autem post eius
assūptionez sūmatur venenū:
nunq̄ pmittit ipm ambulare
p corpus ita ut corpa defēdat
eiusq̄ custodiat humiditates.
Uñ reges ⁊ pñcipes oriētales
ac meridionales ipa vtūtur in
suis epulis: ppter venena clā
destina que ibi exhibentur: q̄
terra sigillata appellata ē qm̄
sigillo regū talis terra sigilla
batur. Vñ nunc perijt fides si
gilloy qm̄ ad nos regali sigillo
sigillata non portatur.

Sexta medicina opti
ma habita in li
bra Persaz regū ⁊ auctorita
te Conciliatoris similis ⁊ Sen
tilis ē q̄ accipias lapidez ema
thitis in quē insculpiri facias
homiez genu flexū cintū serpē
tem eius dextera man⁹ teneat
caput serpētis caudā uero fini
stra ⁊ ponas hunc lapidē in a
nulo aureo ⁊ sub lapide pōas
radicē serpētarie ⁊ portes te
cum ⁊ pseruabit te ab oi vene
no tā aeris pestilētiālis q̄ alte
rius generis uel maneriei.

Septima medicina
ē triphe
ra p̄fica fm̄ descriptionē Me
sue q̄ ip̄e ponit in suo antido
tario q̄ dicit esse magnā medi
cinā in estate pestilētiāli simili
ter ⁊ in autūpno cui⁹ dosis fm̄
eū est oñ. j. cū aqua frigida aut

succo endiuie uel solatri uel lo
co suci ponas aquas.

Octaua medicina est
vsus alicuius
antidoti verminuz interfectiui.
nā ppter magnā corruptionē
videtur huic egritudini anecti
quedā verminū generatio. Pro
quoz infēctione fiat tale ele
ctuariū fm̄ illuz de tosignano
B. santonici abrotani an. oñ. j.
seminuz raphani: boli armeni:
semis portulace an. oñ. semis.
pulueris alexadrine q̄ steterit
p diem in fusa i aqua rosata et
aceto oñ. j. ⁊ semis cinamōi. 3.
vi. zuchari quātuz sufficit ⁊ fiat
electuariū ⁊ dicta ifusio fiat so
lū in tpe calido ⁊ nō in tpe fri
gido: ⁊ detur ante prandiu ⁊ p
iij. horas a. 3. ij. ad oñ. semis. et
valet si sūmatur ciatus boni vi
ni bulliti cū oñ. j. absinthij ⁊ 3. j
nigelle ⁊ debet vinū bulliri vsq̄
ad cōsūptionez medietatis.

Nona medicina sunt
pillule posite a
Gentiliexperte valde in hoc ca
su cuius effectus est mirabilis
que in principio sūmi debent:
per quas testatur Gentilis se
plures liberasse ⁊ cōficiuntur
ex euforbij. 3. semis masticis. 3.
j. dosis sunt scrupuli. ij.

Decima me
dicina est electuariuz maxime
excellētie ⁊ in hac dispositiōe

• Septimum.

appropate efficacie ⁊ vocatur
electuarium iperiale qd' vere
iperatoribus ⁊ regibus con
uenit ⁊ est secretissimuz: sto
machi confortatiuū ⁊ cordiale ⁊
in qbusdam ventris solutiū
sine molestia: ⁊ in sapore sua
uissimuz cuius vsus est ad q̄ti
tatez castanee uel auelane. Et
ut aiunt Philipp' maria Me
diolani illustrissimus dux Cos
me medices Florentino p se
cretissimo misit quod a quodā
disertissimo suo habuerat me
dico. Componitur autē sic.

Telam **C**been albi ⁊ rubei: floz vio
larum. limature eboris: cexer
bitum añ. 3. ij. seminis citri mū
di: diptami albi: termentille:
scabiose: pinpinelle: celidonie:
bethonice: kalendulaz. i. floz
oium mensuz: boli armeni ter
re sigillate: zeduarie: ligni alo
es seminis acetose croci añ. 3.
ij. ⁊ gna. xij. Reubarbari mū
di electi folioz albatrī añ. oñ.
semis għientiane rosaz rubea
rū: xilobalsami: carpo balsami
mirre añ. 3. j. cinamomi macis
ghariophiloz. nucismuschate
añ. 3. j. Margaritar. 3. j. gñato
rū. Jaciti semis ozimi: floz bo
raginis: floz buglosse: florum
melisse añ. scropulum. j. grana
vj. smiraldi: musci añ. grana. xij
corallozum rubeoz: coralloz
alborum: ambre añ. scropuluz

j. sandalozum trium: añ. scro
pulos. v. et semis: folioz auri
puri: foliozum argenti puri
añ. numero. v. Et cum sirupo
de acetositate citri quantum
sufficit fiat electuarium. ⁊ su
mantur in mane ut dictum ē.

Undecia me

puluis medicina est antidotum inuentū
ab auenzoar ⁊ est puluis sma
ragdi. Unde si buffo hunc lapi
dem intueatur: ipius oculi cre
pantur ut experimento visum
est: etiam predictus lapis si te
neatur inensa debilitat vtutē
veneni: et si in ore virtutem in
ficiendī diminuit. Accipiatur
igitur puluis in potu tempore
pestis cuius dosis fm Gentilē
sint scropuli. ij. Et dicit etiam
Gentilis quod si cum predicto
pulvere addantur terre sigilla
te ⁊ boli armeni añ. scropuluz
ij. valet magis.

Duodecima

zucum medicina est pharmacum positū
ab Auicenna in prima quarti:
et est algelembabin. i. zucharuz
rosaceuz ut expositores decla
rant: quod maxime debet sum
mi infra diem tempore calido
in tāta q̄titate q̄ta vno coele
ari capi potest: et in mane su
mantur coriāda preparata in
quātitate eadem cum modico

d 3

Capitulum.

vinu boni cordialis.

Tertiadecia

*Trincho
tridatuz*
et quartadecima medicina sunt
medicinu magnar compositionum. s. mitridatu et tyriaca
Et anteq vltius procedam
scias q tyriace compositiones sunt
plures: radicalior tamen est
ut dicit Conciliator differentia
94. illa que est andromaci de
qua librum construxit singulare
Unde dicit Auicenna. Ya plu
res medicoru sicut Galienus et
alii addere nisi sunt in tyriace
compositione non ppter necessi
tatem facientem illud necessa
rium esse sed querentes ut re
memorentur: et ut remaneret
in ipa vestigium sicut remansit
andromaco. Talis igitur tyria
ca ceteris melior existit: que di
cta e a tyro serpente: quoniam
carnes ipsius ingrediuntur in
eam: et sunt veluti radix et basis
iltius medicie ita quod eis pri
uatis destruitur ipa: ut testa
tur Conciliator et ceteri sapien
tes: et hec medicina a sua pro
prietate specifica obsistit vene
nia et persequens multuz re
pugnat putredini pestilento
se: que est directe putredo ve
nenosa. etia efficit humidita
tes corporu ex quo etia fit ma
gna custodia a febre pestilenti
ali. Unde Galienus in libello d

comoditatibus tyriace assimi
lans pestilentiaz venenis ani
malium venenosorum de ipa
sic loquitur. Inuentum au
tem est nobis antidotuz istud
idest tyriaca in pestilentialib
constitutionibus: sola his qui
occupantur auxiliari potens:
et infra appellat tyriacaz pur
gatoriu pestis. Auicenna etia
in libello de viribus cordis de
ipa loquens ait. Et conseruat
sanitatem in ipo: atq securum
efficit ab incurfu pestilentiali
um accidentiu. Idem testatur
Bah in fine Regni: qui in bu
moribus venenosis sicut sunt
illi qui i affectu pestilentia repi
untur ipam laudat sic dicens.
Quod autem ex malicia huius
rum est cuius virtus est vene
nosa manifestum est quod ty
riaca confert eis. Idem sentit
Auerrois in tractatu de tyria
ca quem fecit: huic consonat
quod Scribit Rabi Moyses
pticula secunda suoz amphoz
amphomo. v. dices: et hec me
dicina scz tyriacha sufficit in li
beratione hominum a peste:
et inferius dicit relatum sibi a
quodam medico sapiente qd
cum pestifer quidam morbus
in terris antiochie accidisset:
cui oes medine nihil profue
rant sed debiles inueniebatur
consuluit ut hoc diuinum sum

*Nota dy
mora*

Septimum.

26

merent antidotum: quod qui sumpserunt ipso vexati morbo qualuerunt: qui autem non sumperunt mortui sunt: illi vero qui non dum eo occupati receperunt preseruati sunt.

Mirabilis igitur et diuina: huius farmaci existit virtus: adeo ut sapientes cuncti eius mirentur effectum addentes directionem ad eius compositionem ab inspiratione ac diuina prouidentia processisse. Ratio. n. ad eius compositionem non pergit. Ex hoc igitur antidoto frequenter hominem in colorem sumere: propter pestilentiam et propter alias nocentium causas consuluit Salernus. Et eius usus ante pestem potest esse in maiori quantitate quam dum actualiter est ratione calefactionis quam facit. Eius igitur dosis dum erit pestis pro robustis fit. 3. j. Debiliores autem et senes aliquantulum minus sumant. eis enim pauca confert: Similiter et pueri. Imo de mente sapientum consulo ne pueris detur sed potius vngatur partes stomachi cordis et narium. Sumatur autem cum vino de granatis uel agresta uel succo acetositate citri aut sumach seu aqua rosata uel sine potu prout placuerit sumentibus.

Et scias quod tyriaca debet

esse antiqua: sed nostri prauis venditores communiter dant eam post quattuor menses et cito consumunt: que tunc pauci sunt valores. Signa autem eius perfectionis et bonitatis iuxta Salernum: Serapionem: Aliabatem: Auicennam et Lociliatores et ceteros sapientes. accipiuntur ex tribus expimentis. Primus quidem ut exhibetur ei qui sumit medicinam solutiua fortis aut vomitiua ut schamonea coloquintida uel electuarii quantitatis lupini que si solutionem prohibet incepta fortis existit et perfecta si vero non minime. Secundum ut gallus siluestris. i. fassianus masculus mordeatur ab aliquo venenoso animali qui si proprius euadit assumptionem est electa: si autem nequaquam. Tertium ut detur alicui medicina interficiens sui frigiditate ut oppium vel mandragora: si quidem euadere faciat: est perfecta. Si autem non: est.

Mitridatum

etiam a mitridate regi ponti inuentum: in omnibus tyriace equipatur propter quod in expulsiōe veneni ut dicit Auicenna. et Lociliator et non diminuitur a tyriacha diminutione de qua fit curandum

Mitridatum

. Capitulum .vii.

quin potius est magis additi
iunamenti in pluribus eius et
confidentioris utilitatis et su-
matur sicut tyriacha. Et scias
q post assumptionem tyriace
non debet quis comedere usq
ad .9. horas ut dicit Auerrois
uel saltem usq ad .vij. ut dicit
Auenzoar. Pauperes autem
ut dicit Gentilis qui opprimete
inopia tyriacā nō habent: loco
eius scabiosa prasi ylopo utan-
tur que omnia ut eis magis pla-
cuerit sumant: aut eaz ouo de-
coquendo: aut eaz puluerem
cum vino sumendo: aut ea cru-
da comedendo: et desuper vinū
bibendo. uel cum aceto me-
dendo: aut succum sumendo:
potest etiam vnam solam exp-
dictis herbis sumere: uel con-
tinuando modo unam et mo-
do aliam: que omnia non so-
lum pauperibus sed diuitibus p-
derunt: ut ait Gentilis.

Inuenio etiam septe-
z hbas a sa-
pientibus pestitas et multū lau-
datis q mirabilem in h casu
habent virtutem a stellis siue
a natura uel potius a deo do-
tem mirabile cōsequite et nō cō-
plexione elementari qz calide
et frigide humide et sicce sunt
qz qlibz tyriace equalz ita qd
eaz suc^o aialiu venenosoz mor-
sus curat valētq multū pestilē

tiali morbo sed eligatur minus
calide. Et iste herbe apud an-
tiquos anteq tyriace noticiāz
haberēt in magno fuerūt vsu
ita ut cuncta vulnera ueneno-
sa p eas saluarent dantes eaz
sucuz i potu. Et pōt etiam dari
eaz puluis in potu cū vino uel
aq mellita cui equalz. hbe aut
sunt iste. Prima dī ypicō que
alio noīe vocatur pforata. Se-
cūda dī vicetoficū. Tertia enu-
la. Quarta rasan^o. Quinta dip-
tamus. Sexta aristologia lon-
ga et rotūda. Septia lactucel-
la. Lappares etiā cū aceto
bis sumere in die optimuz est
remedium ut dicit Auicenna.
Addunt multi sapientes quod
si sumantur bol^o de acetosa in
māe et alī i vespia raro qd
patietur mōbo. Scias etiā qd
odor vrine hyrcoz cōfert mul-
tū teste Aueroi. vj. colligz. Se-
mina et ā citri quocūqz suma-
tur singularē hnt ppetatē i ca-
su isto uel i forma tracee uel d-
coctiōe cū carnib^o et alijs qbus
cūqz mōis. Aq etiā pipinelle bi-
bita i māe optia est. obstat. n.
venenis ut dixerunt sapiētes.
Laudant etiā multi sapientes
bibere in mane ante prandiu
per horas tres vncias tres uri-
ne pueri cum statim migritur.

Quinta decima me-
dicina fm

*p hba
2
3
4
5*

Capitulum

bolus

*odor vrine
hyrcoz
seme citri*

Aq. pipinelle

vrina pueri

Auerroī ē vsus medicīaz leni
entiū ventrē sic ē cassia fistula
māna tamaridi viole qñ hō fo/
ret pstitit. Cisteria etiā lenia
sunt in h̄ tpe solēpne remediū
ut ē clistere factū ex decoctiōe
maluaz bletis folioz violarū.
Mercurialis addita cassia oñ j
zuchari rubei oñ. semis. mellis
rosati cocti oñ. ij. z olei violati
oñ. ij. cum modico salis. Et fiat
fortius uel remissius fm neces/
sitate. Et h̄ntes cerebrū hūidū
z similiter habētes stomachuz
habundantē in sputo vti debēt
ante prandiu p mediāz horaz
masticatoriū ex duab⁹ partib⁹
masticis: z vna piperis fortiē
masticando cōtinue salinā que
ad os pfluat abiciēdo: z hoc fa/
ciāt p quartā ptez hore etiam
eadem hora attrahāt aquam
maiorane cū modico elebori.

Decima sexta me/
dicina est
administratio pulueris ipialis
quo utebātur antiq⁹ ipatores
tēpore pestilentie z suspstione
cuiuscūq⁹ veneni: z quocūq⁹
sūpti z oēs morū venenosū.
Et dī lingua hebraica bezaar
quod int̄pretatur a morte li/
berans: quo nō solum sani uti
possunt sed etiā infecti: z opo/
nitur sic. B. pelemenō fila/
delphiā: diptamū albū: Aloti/
feron: gbiencianā: trementillā
bolū armenū: terrā sigillatam

ghariophilatā q⁹ z bñdictā id ē
sunt angelicā Impatoriāz spi/
conardū. Si oēs has radices
h̄re potis tere simul z tene in
vaso bene mundo ad vsuz. Et
qñ h̄ vti volueris cape scropu/
los: ij. z bibe in mane uel i sero
cū lectū ingredi volueris: cum
vīno albo bono claro atq⁹ no/
tabili oñ. iij. z aliquātulū cū aq⁹
rosata uel endiuia. Et scias qd
ut dicūt sapientes quelibet p/
dictaz herbarū ē tāte v̄tutis at/
atq⁹ potētie quod cōseruaret z
curaret ab oī morbo z i media
te liberaret ab omni morū ve/
nenoso a quocūq⁹ illato aīali. z
testatur Petr⁹ d̄ tosignano se
pluries exptū fuisse ponendo
modicū ex h̄ puluere sup locū
mōsū a spētib⁹ z statī extrabe/
bat venenū sic v̄tosa sāguiez.
hec etiā puluis i corpe it⁹ vene/
nato cōsumit venenū bibitū siue
quocūq⁹ sūptū dūmō imēdiate
admitretur. Et si n̄ posses h̄re
oēs has h̄bas cura ut tres uel
duas aut vnā tñ has qlibz. n.
ē eiusdē v̄tutis qd libet vene/
nū: ita ut dicūt sapiētes multo
plus valere q̄ tyriacha.

Decima vij. medicīa ē
v̄tū istī cōfectiōis
cordialis q̄ cerebrū epar z sto/
machū cōfortat: remouet etiā
tremorē z t̄sticiā cordis z est
tempata q̄ pro dominis et p̄n/
cipibus z diuitibus sic fiet.

Capitulū. vii.

Epimur R. boli armeni oñ. j. terre sigil-
late oñ. semis. Seminis citri. 3.
.2. cinamomi optimi. 3. 6. cori-
andi pparati. 3. iij. galange: ce-
duarie añ. 3. j. Fragmentozuz
rubini: gnati iacincti: sinarag-
vi: zaphiri añ. scropulū. j. coral-
loz rubeoz scropulos. ij. ossis
d corde cerui: vnicōni añ. scro-
pulū. j. musci ambze añ. grana-
iij. folioz auri z argēti gna. vi
pulueris cordialis. 3. iij. zucha-
ri albi dissoluti in aqua rosata
z infusōis sandaloz quod suf-
ficat: z fiat cōfectio i morsellis z
potest addi de cortice citri cō-
diti vncia. j.

Mediocrates

p. modo aut z coiores hac vtantur cō-
fectioe. R. diptami albi mū-
dati recentis puluerizati: ter-
mentille mūdare puluerizate:
pulueris cordialis añ. oñ. j. zu-
chari taberzet seu cophiti oñ.
iij. pone zucharū in vna chazi-
ola utāta loquar deinde super
pone aque scabiose: aq abfin
thij: aque nasturtij aq̄tici añ.
oñ. j. z semis postea ponatur
chaziola sup lentū ignē donec
dissoluatur zuebarū: deide re-
moueat ab igne z addatur
pulneres supradicti bñ miscē-
do: postea addantur foliozum
auri puri numero. x. Et simul
oia bñ incorpozētur z fiat con-
fectio i morsellis: z deaurētur

z exsiccēturi ūbra z vtatur. 3. ij.

Alus aut haz medici-
naz sic eē possit:
vt oī 8^o die syrup^o dīnus z bñdi-
ctus mō sdcō sūmatur: z de 3^o
in ttiuz diē tyriarcha z succes-
sue quodā ordine: cetera me-
dicine sūmantur. Unū tñ hoz
toz ut qui sunt dispositi ad ver-
mes corianda nō sūmant: sed
medicinā vermium interfecti-
uā supius descriptā. Si quis
tñ grauaretur hoc ordine qua-
libet septimana per vnū quie-
scat diem. in quo nihil ex p̄di-
ctis farmatijs sūmat. Multe
ac pene innumerabiles medi-
cine scribi potuissent: has ta-
men solempniores apud sapi-
entes esse inteni: ideo he suf-
ficient nā non dubito dñō pce-
dēte: hūana corpa his anthido-
tis se illesa p̄seruatura.

Ciuita tes aut z opi-
da quomodo p̄-
seruari debeant ex iā dictis po-
test patere: debent. n. fieri ma-
gni ignes in plateis z stratis i
quibus res odōifere ponātur
exemplo ypocratis q̄ ut reci-
tat Galienus in libro de cōmodi-
tatib^o tyriace quāda3 magnā
z vniuersalē pestilētiā non alif-
curauit. z iō Romani cū mul-
tū meridionalibus ventis dñā
rētur. ppter qd plurimū vera-
bātur epidimīa: fornaces sp ac-
censas iuxta menia ciuitatis:

Particula. 3.

28

in fine estatis et autumno esse percurabatur. Unde ille si permanebant. Sint etiam ciuitates ab omnibus fetoribus particularibus mundi de ut a cadaveribus animalium sicuti muscipularum gallinarum murium et similibus. Similiter a ceno et fimo et huiusmodi. hec. n. oia aere et inficiunt ut dictum est supra. Etiam si possibile est: prohibeatur ingressus ex infecto loco venientibus. Et si qui sunt in ciuitate infecti in loco remoto habitent et moriantur: et ideo dixit Constantinus in pante regni quod sani sunt prohibendi ne cum eis comedant aut bibant neque in una habitent mansione. Et causa superius a nobis narrata fuit: his igitur et similibus causis ciuitas deo duce preseruabitur.

Et sic est finis huius secundum tractatus per me Jacobum Florentinum ordinis seruorum diuine Marie.

De tertia particula principali. s. de cura adhibenda iam infecto.

Tractatus

secundum ysaach serafim.
ex hoc morbo rarissimi ac paucissimi saluentur:

et Auienna dicat in prima quarti quod est secundum plurimum perdens: quod maxime verum est ultra egritudinis malitiam: obsipientissimo

rum curatorum ac necessariorum penuriam ex eo quod morbus est agiosus est ut supra diximus: nullus tamen in hoc desperari debet: quin potius per ad summum bonum recurrat a quo omnis medicina procedit: et confiteatur et in iuncta penuria studeat per viribus ad implere quod facto humanum auxilium poterit requiri: secundum medicorum statuta que breuiter complectemur. Sit autem ut docet Auienna. in prima quarti curatoris principalis intentio circa tria videlicet euacuatio: sustentatio: et aeris illius loci rectificatione: de quibus omnibus ordine scribam et primo quod ad euacuacionem. Sit medicus saltem unica visitatione certus que cuncta fide ordinet et disponat: nisi tamen esset ob infirmum erga tale medicum fiducia: que multum valet: ut patet pronosticorum exordium. Qui bene persuasus medicus magis sanat et Comentator ait De quo habetur fiducia quod est potens scire naturas egritudinum: hoc idem asserit Auienna. 6. de animalibus: in tamen ut dicat quod confidentia non minus facit ad curacionem quam operatio medici cum suis instrumentis et medicinis: imo profecto efficacior est hoc asserit Agazel: ad hoc facit quod scribit ypocrates primo regiminis acutorum. Ille inquit plures sanat in quo plures confidunt.

Capitulum.

Cum igitur medicus in
fectū visitauerit vi
deat an sit fe. sola an febris cū
apostemate. Et qz fe. hui' mōi
ut plurimū sunt deceptorie te
ste Rasi in x. Almanzor. qd
nō nulla signa fe. pestilentialis
que pōit Auiē. z Almanzor scri
bere visum est: ne qd in talibz
fe. decipiatur cum erunt sine
apostemate. Prīmū igitur signū
huius fe. ut dicit Deben Dali
in pma quarti est qd bec fe. exi
us est qeta infius aut turbat
ita qd nō appet calor excessi
uus i extremitatibus: vnde si
patiēs tangatur nō videbitur
calidus excessiue: sed itra mul
tu inflāmur magnā sentiens
lesionē ita ut ei ardere videat
tur. hoc idē testatur Rasis in
x. Almanzor. d. febriz que ex
geris corruptioe gnāntur nō
videtur in pncipio multa esse
acuitas cum tāgitur eger: sūt
tñ in occultis ptibus corpis et i
ipius pfundo magni nocumēti
z cā huius ut dicit Gentilis ē du
plex pmo qz fit calor int' ppe
nocumentū magnū circa cor.
Uā ōbitur intus. Scd'o quia
gdus caliditatis in hac fe. non
est multū eleuat' sicut in aere
putrido.

Secundū signū
est ma
gnitudo anhelit' ita qd anhe
litus frequēs ac magnus exi

stet cū quadā tñ inspirādi diffi
cultate z hoc tetigit Auiē. ubi
supra dicens. z est cū ea scz fe.
pestilentiali magnitudo anhe
litus. Et Rasis in x. Alman
zor inqt eoz anhelitus augmē
tatur z fit spissus z ratio quare
anhelit' fit magnus ē ppe flā
maz circa cor ut dicit Gentilis:
z est cū difficultate ppter defe
cum vtutis ex B frequētatur.

Tertiū signū est ve
hementia sit
z oris z lingue siccitas accidit
etiā p cordioz dolor nōnunqz i
stomacho aliqñ i pectore z sic
de alijs z istud tetigit Auiē. in
pma quarti. Similit' z Alman
zor cū dixit. his vō fe. laboran
tes tribulationē magnā z sitiz
patiuntur vehementē. z cā est
ppter vapores putridos qui
multiplicati in spūalib' coicāt
z inflāmant os stomachi ex q
bus etiā pōt fieri dolor z ex his
seqtur nausea z vomitus ppe
vicinitatē stomachi ad cor: ac
etiā ex stōacho cordi opaciēte
z iō Rasis in libro diuisionuz
ca: de fe. pestilentiali inqt. Luz
videris nauseā frequentē cuz
caliditate tepida tunc scias qd
febris est pestilentialis: ipe etiā
in x. Almanzor ponit vomitū
i hac febre.

Quartū signū qd
etiā ponit
Deben Dali est magnitudo

splenis et inquietudo et vigilie ita quod patiens non quiescit in uno loco in cubili sed vertitur huc et illuc et hoc est propter malos vapores qui ascendant: et magnitudo splenis: ut dicit Gentilis est quod defectu caloris naturalis melancolia ventosatur et emittit vapores grossos qui ibi retinentur et inferunt angustiam propter nocumentum in interioribus: et quis videatur ut plurimum dormire non tamen vere dormit sed hoc est propter multitudinem fumorum ad caput ascendentium ita ut quasi expugnari non possit videatur.

Quintum signum est tussis sicca in aliis quibus et hoc est propter vapores putridos qui nocent canali pulmonis et istud signum non est uniuersale quod non in quolibet hoc nocumentum incitat ad tussim: et ideo dicit Auienna in prima quarti. Et fortassis tussis sicca.

Sextum signum est per mixtionem rosis ut dicit Deben Dali ubi supra et subit casus virtutis: et accidit ista intellectus alienatio propter vapores multos ad caput ascendentes. Et dicit Gentilis quod Auienna sumit casum virtutis per dispositionem infra syncopim et potest etiam fieri syncopis et hoc propter nocumentum in corde.

Septimum signum quod omnia que

egrediuntur a corpore quodam eius fetore procedunt ut urina sudor egestio et anhelitus et huiusmodi et extremitates corporis sunt frigide intus vero multum inflammantur. et causa fetoris predictorum est propter malitiam putredinis fetidam. n. significat putredinem ut intelligitur pronosticorum ultimo commento. Et causa frigiditatis in extremis partibus corporis est quoniam cum purus sit calor naturalis et similiter virtus quoniam cor est venenosus vaporibus infectum cum paruo illo calore natura cordi subuenit deferens alias partes corporis: quo ut sit ut extremitates frigide sint cum naturali priuate existant calore. Et non te lateat quod cum anhelitus multum feret: patiens moritur et causa est ut dicit Auienna in prima quarti: quoniam putredo est iam confirmata in corde.

Octauum signum possumus ab Auienna ubi supra est quod urina et pulsus patientis erunt laudabiles et tamen tendet ad mortem. Sed circa hoc sapientes medici dubitant et primo de urina quoniam propter defectum caloris existeret in corde oportet etiam quod sit in epate. digerit. n. e par virtute cordis et est sic vicarius eius in hoc ut sentit Auerrois 2: colliget. epar autem non digerit nisi si caloris vitalis auxilium habeat quo igitur spiritus cordis tamen man-

Capitulum.

lignato ut cito mors eueniat
possit eē vrina laudabilis. Au-
getur etiā i B dubitatio de pul-
su. s. qd' sit laudabilis et nō alfe-
tur altatiōe magna: febris. n.
pestilentialis ē inefficiēs veloci-
qua ppē i corde erit maxia per-
mutatio et ex dñti i pulsu. hec
etiā febris sit ex putrefactione
hūiditatis circa vētriculos cor-
dis et iō maxie o3 pulsu pmuta-
ri. his dubitatioib' a diuersis di-
uersimode respondetur. Nos
autē breuitatis cā famosiores
adducem' respōsiones. Inquit
nr̄ diuinus p̄me dubitatiōi rīde-
re volēs qd' vrina ē supfluitas
epatis et venarū mediāte v̄tute
altatiua q̄ pcedit in ipas venas
ab epate. In febre v̄o pestilen-
tiali nō est p̄ncipali' nocumen-
tū circa epar quin poti' circa
ptes cordis. et iō supfluitas que
ab epate dēciditur nō altatur al-
teratione magna. vñ vrina in
tali febre nō ē pp̄uz signū. pōt
.n. eē i colore et subā nālis et ille
cui' ē tendit ad mortē.
Nos ē etiā thade' sup illo am-
phorismo q̄rte pticule. Quib' i
s. ēminatur. Vñc rīdet diffi-
cultati. d. cām eē qm fe. pestilē.
inefficit ppē nocumentū qd' ac-
cidit v̄tuti vitali: digestio autē
pficitur p v̄tutē nālē: s3 possibi-
le ē v̄tutē naturalē facere opa-
tionē suā vitali v̄tute ad de-
structōez tendēte ut dīc Auic.

p̄mo can. ca. 8 v̄tute vitali. Lō-
ciliator aut et Gentilis et non
nulli alij: alias huic dubio solu-
tiones adducūt: he aut p̄nūc
sufficiāt p̄sertim cū a pbatissimo
rū existāt doctōz: difficultatez
q̄ optie declarēt ac soluant.
Scd' ē dubitatiōi. s. de altatiōe
pulsus rīdeo ex itentiōe sapiē-
tuz: qd' pulsus nō altatur mag
altatiōe: q̄tū ad dñtias pulsi
q̄ sequūtur caliditat magnitu-
dinē et iō nō sit magn' et velox
sc3 frequētia sequēte excessus
caloris: s3 altatur mag altatio-
ne q̄tū ad dñtias pulsus q̄ se-
qūtur defectū v̄tutis et iō puls'
erit debilis et iordinat': et si erit
frequēs erit puus: nec tamen
eius frequētia erit tāta quāta
erit cū maiori gdu caloris fe-
brilis. Supradcā igitur signa
sūt i febre pestilentiali nō quod
cūcta oī febre pestilentiali insint
ut etiā inuit Bētilis: sed aliq̄ ex
eis vñ si qdā ex p̄dictis videris
febre pestiferā indicato. Potu-
issent et alia pticularia appōi si
gna que p̄termittēte visū ē tūz
qz nimis plix' fore: tū qz fere
oīa i p̄tact' icludūtur: tū 3. qm
hec p̄ncipalia existūt. Medic'
igitur ad pestiferū accedēs fe-
bre pestiferā q̄ sine apostēate
erit p̄dict' cōgscet signis quo
facto debitā incipiat adducere
curā. Sūma aut curatōis eoz
ut dīc Auic. i p̄ma q̄rti ē exlic.



catio. i. euacuatio ⁊ illud ē flo
bothōia uel solutio vētris. Si
igitur paties fuerit oplexionis
sanguine cū flobothōia sibi suc
curratur: fiat igitur in ipso ini
tio flobothomia de vena basili
ca dextri brachij q̄ si nō repire
tur icidatur de media: ei⁹ q̄ti
tas sit pua q̄ prudētie medici
reliquo ne vtr⁹ debilitetur: ac e
tiā si op⁹ eēt ob apātis manife
statoez alia posset fieri. Hōtō
autē flobothomandū ut aliqd
sue dispōi osonū an flobothōi
am ne idebilitatē icidat: ome
dat ut parū panis i agresta uel
acetositate citri infuso: uel. 4.
aut. 5. coclearia gnatoy mizo
rū uel acriū ⁊ h⁹ mōi: Et int ce
tera osulo ne differatur flobo
thōia: meli⁹. n. sibi puideri po
teris an veneni cōfirmatioez et
anq̄ ei⁹ malitia pncipalia mē
bra inuadat: p̄stiz cor qd ma
xime imuttatur: venenūz. n. a
sua nā ip cor petit. quia ē indi
gnationis nature ⁊ iō citi⁹ ledi
tur quo leso oia alia mēbra ei⁹
lesioem pncipant: ab ipso. n. ut
dicūt sapiētes mor⁹ pcedūt et
reuertūtur: est. n. in corpe tāq̄
itelligētiay pma i orbe: quod
qdē ex sui nobilitate diu resi
stere nō pōt: ⁊ iō nō ē expectā
da matie diglſtio cū sit furiosa.
Un ē diuini ypocratis dictuz
amphoy. 4. Mediciari i acut
si necesse fuerit etiā eadez die

differre malū ē. Ut plurimum
n. euenit q̄ flobothōia ad. 6.
uel. 7. diē differtur: ⁊ cū p⁹ mo
dū flobothomatur moritur et
medico adscribitur: ⁊ iniuste
qdē: euenit. n. rōne malitie cō
firmate ac pestiferi debilitatis
Facta aut flobothōiaz p⁹ horā
uel circa sūmat hāc potiōem.
℞. aq̄ acetose libraz semis: aq̄
endiuiē aq̄ rosay aq̄ portulace
an. q̄rtū. j. suci gnatoy mizo
uel acriū oñ. iij. p̄ais zuchari li
brā. j. cāphore. 3. ij. fiat iulep. et
detur sibi ad q̄titate. 5. uel. 6.
vnciaz. post. 3. horas uel circa
comedat leni mō inferi dicēdo
Et scias hūc potū optimū esse:
acetose. n. aq̄ ibi ponitur q̄ ifri
gidat ⁊ cōfortat. aqua portula
ce refrigerat stōachū. aqua ro
say cōfortat cor ⁊ refrigerat. a
qua ēdiuiē refrigerat epar. zu
charū ppter oia alia frigidum
redditur ⁊ cū b nutrit. Lāpho
za ifrigidat ⁊ cū b a putrefa
ctione p̄suat. Sirup⁹ de ribes
uel rosace⁹ uel acetosus uel ne
nupharis etiā optimi sunt. Si
aut ifirm⁹ cōstipat⁹ eēt fiat cliste
ria lenia ut tale. ℞. maluarūz
blitis violay lactuce acetose:
boraginis an. ℞. j. buglosse ⁊
melisse an. ℞. semis: bulliant
oia insufficiēti quātitate aque
clare vsq̄ ad cōsūptioez q̄rte pti
⁊ fiat decoctio de q̄ accipiātur
oñ. xv. uel circa fz q̄ uidebitur

pot
runt

sy

cluster

Capitulum.

i q̄ dissoluatur florls cassie oñ.
 j. electuarij diaphinicois. 3. iij.
 zuchari albi oñ. j. ⁊ tepidū ipo
 natur. B̄ aut̄ clistere fiat añ flo
 bothomiāz quo sc̄o duocetur
 flobothōator ⁊ fiat ut d̄cm ē.
 Si vō eēt mulier p̄gnāf uel vī
 debilis aut puer p̄uul⁹ sūmant
 farmacū lassatū debile ut cas
 siastisula māna tamaridi reu/
 barbarū ⁊ hui⁹mōi. Similit̄ fi
 erūt hoies alius colericois q̄
 sāguinee ut colerice flegmati
 ce uel melāconice cū medicinis
 talibus ap̄ p̄pat̄ hūoribus eua
 cuentur. Sint tñ medicie debi
 les pp̄ vtutis debilitatē quia vt
 plurimū tales p̄ fluxum vētris
 moriūtur: ⁊ h̄ Balie. i lib⁹ d̄ vsū
 farmacoz dicat q̄ i se. magne
 caliditatis nō dz dari medicia
 lassatiua eum de forti intellex/
 isse farmaco existimo nō autēz
 de leui. Si aut̄ apostema cū p̄
 dicta venerit se. statī fiat flobothōia
 i eodē mēbro ubi ē apo
 stēa ut si ē in igne dextro flo
 bothōetur pes dext̄ i saphena:
 si sub asella dext̄a flobothōe/
 tur basilica dext̄a. Si post au
 rē dext̄ā flobothōetur vena ce
 phalica dext̄a i brachio uel in
 manū ⁊ sic de alijs locis nec in
 B̄ hōa aliq̄ respiciatur s̄ fiat im
 mediate ⁊ extrahatur sanguis
 copiosus: fm̄ etatē h̄itudiez et
 vtutē patiētis: ⁊ scias qd̄ q̄to
 plus i flobothomādo differtur

tāto minus de sanguie extrahi
 dz: maxime in pestilētia acuta
 ⁊ venenosa valde q̄ cito inficit
 i pestifera vō mitiori longiori
 tpe stat eius flobothōie possibi
 tas. h̄ iudicio meo post biduuz
 nō possz fieri sine maiori detri
 mātō q̄ iuuasito: nisi raro ⁊ in
 modica q̄titate. ⁊ sc̄a flobotho
 thōia sūmat potiōez supius de
 scriptā ut d̄cm ē ibi: ⁊ vtantur
 isto potu a sapiētibus multū cō
 mēdatōd q̄ oī die ieiūo stōa
 cho sūmat oñ. ij. ⁊ fit sic. R̄. aq̄
 rosate muscate lib̄. j. vini sub
 tilis puenient̄ vīosi oñ. iij. boli
 armēi triti et cribellati oñ. sc̄is
 misceātur oīa sūmul et fiat po
 tus. Utāt̄ n̄ et sirupo dīno ⁊ b̄n
 dō fm̄ descriptōez supius posi
 tā: similit̄ electuarijs et c̄fectō
 nibus cōdialibus sicuti i sequē
 ti ca. scribemus. Itē valz hec
 medicina. R̄. sūci scabiose oñ.
 iij. luti sigillate. 3. j. misce et bi
 batur. Itē R̄. se. citri. 3. j. et po
 tetur cū vino. Etia pillule ex eu
 forbio et mastice supius d̄scri
 pte multū valēt si a p̄ncipio ex
 hibeātur ut dīc̄ Gētilis. Pōt̄ et
 vti tyriacha maxie qñ febris n̄
 ē multū intēsa: et sūmat eā cūz
 aliq̄ acetositatē ut cū succo li
 monū uel citri et hui⁹smōi nō
 tñ in maḡ q̄titate: pp̄ ipius ca
 liditatē. Dīc̄ etiā Auis. in p̄ma
 q̄rti qd̄ aq̄ frā plurima eis data
 subito ē iuuatiua valde. Idem

supponere

potio

Medi

alio
pote

testatur Ras i x. almāf. d. in
hac se. ē pcedendū aquā frām
dādo z h v m ē vbi se. sozet mul
tū intēsa: z n eēt cōditio pibēf
dz aut ista aq dāri i mag q̄tita
te z subito. i. vnaice: mult. n.
pot. aq frē vnaice assūpt. exti
guit uel mitigat caliditatē epi
dūmālē: zt si sit pauc. z succes
siue bibat nō ofert: sz addit ad
caliditatē. Et iō dixit Anic. nbi
s: qd multa aq ē dāda. pauca
.n. inq̄t ofeant exhibita fortas
se excita caliditatē. Cōditiones
aut pibētes potū aq sūt iste. s.
timiditas: cōssities hūoz: obi
litas stōachi: z epat. apostēa i
aliq. viscerū. Dolor in eisdē pau
citas sāguis paucitas calidi in
nati: sūetudo n bibendi aquā.

Trociā etiā de cāphora z aq
lacti acetosi similit lac acetosi
ablato butiro z aq rosata in q̄
dissolutū ē serū acetosū: z ace
tū cū aq bōa sūt ut dīc. Deben
balū i pma q̄rti. Iō testatur al
māsoz. z rō q̄re dātur hui. mōi
medicīne infrāntes z exsiccan
tes ut dicit n̄r dīn. ē qm ppe d
riātur putredini: naz putredo
cōsistit in calido z hūido. Et qm
cor int. z extra sp dz ofōtari et
defēdi: iō seq̄ns epithma ad ex
tra fiat z ē regionē cordis pōa
tur. z sit sic. R. aq acetose libf
semis aq rosaz: aq endiuie: aq
melisse ān. q̄rtū. i. oīm sandalo
rū: rosaz rubeaz. floz nenup.

harl: seminis lactuce: se. papa
ueris ān. oñ. semis aceti albi
fortissimū q̄rtū. i. z fiat epithma

Et ut aut apostēata melius
curētur: nōndū qd apostēma
ta pncipalia z pntiosa z tragi
osa q̄ tpe pestilētie appent sūt
ista. Carbūcul. siue ignis psc.
seu prūna q̄ qñ p eodez acci
pit Anic. et antrax. Est aut eā
būcul. siue ignis psc. uel prui
na: pustula pnciosa et fraudu
lenta: vesicās et oburens locūz
in q̄ est: nig seu citria cū rube
dine obscura et dolore versuto
ex q̄ euenit qñ rūpitur escara:
q̄lez fac accider obustio et cau
teriū. Sig carbūculi incipienti
ut apō sapientes legi: sūt rubō
fuscitas: cīnitas: duricies:
dolor et calor. incendiū: acui
tas et puitas forme ad modū
ciceris: uelocitas augmenti:
vesicatio in circuitu: et qñ ma
turatur v̄f caro mortua. i. esca
ralis. Antrax aut fm Bullibel
muz d saliceto nihil aliū est q̄
carbūcul. maligt. eius sig sūt
signa carbūculi augmentata
cū varia venaz i circuitu colo
ratioe ad modū iridis: et mag
membri i q̄ est pōderatōe: ac
si essz ligamentū ligatū: cuz ma
gnis et itollerabilib. angustijs
et calorib. cuz pstratioe appe
titus et nausea: et cordis pulsu
cuz magna defectiōe. Et scias
q̄ antrax est ap. ema muſtum

Capitulum.

piculosus: qz ē d mā multū ve-
nenosa pestilētiā z stagiosa:
z deī ē ut dīc Aluīc. qz accidit
ī emūtorijs mēbroz pncipaliū
z vicinitate. Et antrax siue car-
buncul⁹ qd ad nigrediez tendit
pessim⁹ est: qnimo ut dixerūt
plurimi sapientes null⁹ ex eo e-
uadet. In eoz igitur cura fiat
floborbōia d loco ppinqori: ut
dcm ē s. deīn scd a die scarificē-
tur scarificatiōe pfūda: z attra-
ctiua dsup ponatur ut vētosa.
Ganguisuge viue. limacie vi-
ue uel heatur gall⁹ viu⁹ deplu-
matus circa anū: z ano sciso po-
natur dēsup ita ut obsculetur
apostēa: z sūncopizādo ibidem
moziatur: deīn cū alio reitere-
tur. Itē valet cauteriū actuale
z fiat cū ferro ignito. Et oīno
vitetur cauteriū de cera disti-
lata a cādela ardēte qm ex cō-
gelatiōe cere phibet malos
exalare vpozēs. Ponatur ēt
desup ēplāstra fortit attractia
ut fm Gentilē ex galbano radi-
ce lilioz alboz consolida mai-
ore trita inter duos lapides q
valet qm resoluit venenum.
Valet etiā scabiosa qz ī pauco
tpe mortificat venenū. Aliud
emplāstrū. R. fermētū. 3. iij. si
napis eruce scabiose absinthij
ān. M. j. z ptē. 4. radicū lilioz
alboz numero. ij. visoli. 3. ij. cā-
taridaz numero. x. galbāi oīi.
j. nucū rancidaz nūero. iij. olei

lilioz alboz qz tuz sufficit: fiat
ēplāstrū decoqndo ī ipso cleo
hbas radices. z alia addendo
fm artē. R. n. alcat z vlcerat: z
posses addere stercus būanūz
ppuz. Aliud emplāstrū. R.
cātarides z teratur deīn sup
pōatur oleū vet⁹ z sup prunas
pōatur z decoqitur donec cōde-
setur deīn misceatur cū melle
anecardio z stercore colūbio
z fiat ēplāstrū. R. rūpētia an-
tracē z carbūculos sūt hec q a
pnci⁹ a pxiētur. Sic cū ireos
z tritico mixto rūpit antracēz
et carbūculos. Itē fermētū cū
oleo z sale carbūculū maturat
et rūpit. Itē R. bucellā panis
uel duas z ifundatur ī cleo fer-
uentissimo z pōatur sup eū et
statī mortificat z rūpit. Item
radix cōsolide miorī ēta inter
duos lapides rūpit antracē et
dolore mitigat. Itē R. cātari-
daruz nūero. x. passulaz oīi. j.
pulpe frumeti oīi. j. z se. Stabi-
lise lique i canis cōsolide mioris
antipharth ān. oīi. j. misce-
antur oia z subtiliē incorpētur
cū oleo de lilio z si sup pōatur
statī rūpit antracē z si fort⁹ vis
adde: salis: stercoris colūbini.
Eruce ān. 3. ij. Itē cauda eqna
mior q bz stipitez rubeū miro
mō dolet antracē. Itē sterc⁹ co-
lūbi cū aceto mixtū rūpit car-
bunculū. Similiē ēplāstrum
Aluīc. factū d ficut⁹ z vna pas-

sa ⁊ nuce ⁊ farina ordeī coctis
cū vino rūpit ⁊ maturat carbū
culuz: etiā capitelluz ex calce ⁊
sapone odito uel cū aq̄ forti va
let. Similit̄ ex vitriolo sic ⁊ eī
arsēico ⁊ calce viua ⁊ sic d̄ alijs
Et cū fuerit mōtificata aposte
mata ordietur ut caro mōtua
cadat cū h̄ medicamie. R. brā
ce v̄sine radicū altee h̄be vici
malue ān. M. j. coq̄ntur ⁊ te
ratur optime ⁊ misceatur cū
ayungia porcina nō salsa ⁊ bu
tiro antiq̄ ⁊ dimittatur mar
celcere p. iij. dies postea colen
tur ⁊ expmatur: colature ad
datur parū cere ⁊ masticis et
vsui referuetur. Nec extraha
tur escara violent̄ pp̄ dolorē q̄
ifertur ī pte sana ⁊ eēt cā inflā
matiōis ⁊ apostēatis h̄ expec
tetur q̄ nā expellat eā ⁊ cū p̄di
ctis adiungetur: et si fieret vesi
ce circa apostēa scarificetur et
desup attrahētia ponantur ut
malī fumi possint exalare ⁊ po
tius tāgatur p̄s sana q̄ dimit
tatur eḡ nē ad sanas p̄abulet
corruptio. Et cū solo medicū ut
se a fumis apostēatuz caueat:
nec māz illā veuenosaz manu
tangat. possit. n. infici qm̄ est
vtagiosa. Et id circo aliquid a
ceti ī ore teneat uel gariophi
loz et huiusmodi et sepe odo
ret acetuz uel aliquid odorife
rum ⁊ lauēt manus suas cum
aceto uel cū vino bono et po

tenti et aq̄ rosata et similibus.
Et rupto apostēate et extrac
ta mā venenosa ponēda sunt
abstergentia et mundificātia:
ut sunt farina ordeī cum mel
le et sale pauco suppositis cau
libus. Item valet hoc mirabi
liter. R. sarchocolle pulueriza
te: mellis ān. ptes equales et
misce: et si vis fortius prius de
coque mel. et demuz adde sar
chocolle et est p̄fectio medica
men valde solempne: cū ē. n.
vlcus saniosuz mundificat ab
stergendo. Et hoc etiāz dyaq̄
lon cōmendatur. In regenerā
do aut̄ carnem. R. anthos: cē
thaurēe minoris: pentafilon:
Consolide maioris ān. partes
equales: et fiat aqua distillata
per alimbicū tēpore veris: aut
fiat succus de eis terendo eas
et dimittantur residere: deide
addatur de aqua vite per q̄ntā
ptez ⁊ vsui referuetur: et mi
rabile ē ī regenerādo carnem
Item valet emplastrum ex co
riando humido cum melle et
passulis. Item valet radix af
fodilloz cocta cum fece vini.
Item ut dicit Gentilis si imple
atur cāuitas antracis folijs
bassiliconis: cito replebitur
carne.

Scias autem

q̄ propter materie prauī

. Capitulu.

tate ac et ipsius caliditate simili
licet ob caliditate medicinarum et per
tim per cauterium actuale nonnul
la eueniunt accitua ut rubor: ar
dor inflammatio dolor et similia
quod quodam dulci remedio sub
ueniendi est. Accipiat igitur
medulla patris cum ex furno egre
ditur et infundatur in vino acetoso
uel succo arneglosse uel decoqu
tur lenticula cum predicto patre in a
ceto et emplastratur et sepe mute
tur: et supponatur illi emplastrum fo
lia arneglosse et ne tumor fiat
magnus. Lauetur vino pistiti
co seu aceto leui. Postea ca
taplasma cum farina orobi et mel
le ponendo circa vltimum et non super vlti
cere hec. non. non. repetitum de quo
sit curandum sed extinguit calidita
tem et confortat ac etiam quodam eorum
caliditate resoluit deinde fiat
ut dictum est.

Capitulum. ij. de substitutione
virtutis.

Am se

cundum Galienum 3:
regni medicus sit
ministrare nunc oium

.n. inquit non apatrit medicus vero
eius ministrer. id tota curatoris
intentione ad substitenda virtutes ne
debilitetur eorum. Iohannes Galienus
primo regis acutorum ait. Subli
mor oium intentionum est intentio su
dita a virtute. virtus. n. magis digerit
putredini per alet et coniunctum cum
sebre refrigerat. Iohannes medicus dum

virtus est fortis, quod opus erit ad
ministrare. ipsa namque curat mor
bos. nec in se expectetur matie
digestio. est. n. venenosa et prius
quam esset digesta patiens obiret. vnde
est dicitur yppocratis dicitur quod etiam
supra adduximus. Quod medicari
in acuto si necesse fuerit etiam ea
de die differre malum est. Cure
tur igitur dum virtus est fortis et que
sunt administranda non differantur.
Et quia in hac egritudine spiritus cor
dis multum sunt infecti et continue in
ficiuntur ab aere. id continua et cre
bra indiget restauratioe uel re
nouatioe et correctioe per cibaria
eis conuenientia que statim scribemus
Vapores. n. laudabiles a cibo
elevatori: que cito transierunt: rectifi
cant spiritus miscendo se cum eis et ma
gis augent eos. Debet autem parum
per vice sumere: ut virtus debilis pos
sit cibum datum multis vicibus digere
re quod una vice facere non posset.
In pluribus tamen cadit appetitus ut
inquit Auienna. in prima quarta et ratio est
nam dicitur per coitatem stomachi ad
cor: vnde spiritus stomachi faciens suam o
pationem est corruptus: et id non appe
tit: et id dicit Auienna. ubi sunt: restau
retur ad conuestitionem. id. cogatur
violenter comedere: ut spiritus illi re
ctificetur et corrigatur eorum ma
licia et Rasis in x. Almasori ait
hac propterea laborantes passione
aliquid comedere sunt cogendi plu
res. n. ex eis nihil sumere volunt.
Sunt autem ei cibi cum acetosis sumpti
ut succo limonis: vnde acerbe

arantior gnatoy ribes ⁊ hui⁹
mōi. Unī Auiē. i pma qrti. Et
oz inqt ut cū eoz sint ex ace/
tosīs ⁊ desiccatiuis ⁊ sint pau/
ce q̄tītatis. Libi autē cūenietes
sūt pulli pdices fāhāi ⁊ similes
ut scribit Hētilis: Sūt etiā bōe
pue aues i acetosa decocte: et
dixerūt sapiētes ut pull⁹ deco/
q̄tur q̄ sit plenus acetosa ⁊ a
gresta ⁊ portulaca cū croco ⁊
coletur brodiū ⁊ sibi detur. Et
sūmat aliqñ bonos cibos ⁊ mul/
tū nutrites cū acetosis: nā ut
dicit Auiē. in pma qrti plurimi
eoz q̄ viriliter agunt sup illud
.i. s. restorationē ⁊ cūmedunt
violēti absoluūtur ⁊ viuūt et
necesse ē restaurare eos sup ci/
bū. Qd si infirm⁹ puenerit ad h
ut nō masticet fiat tūc brodiū
carniū sumēdo bonū pullū aut
caponē seu paponē ad modū
loquēdi Alberti magni in lib⁹
de aialib⁹ q̄ idē est seu fāstānū
uel edū: ⁊ inficiatur cū cutel
lo pmittēdū totū exire sangui
nē deīn depilletur ⁊ mūdificē/
tur ab infiozib⁹ oibus: ⁊ a use/
ratur oīs piguedo pellis ⁊ reli/
qua: ⁊ ponatur ad buliendū in
aq̄stiuiali i vase magno ita qd
nō opteat addere ampli⁹ aqm
vsq; ad decoctiōez dicendā et
⁊ pmo bulliat sine sale vsq; ad
sepatōez carniū ab ossis fortez
⁊ deīn extrahatur pull⁹ ⁊ cū
datur i mortario lapideo uel li

gneo nō eneo: ⁊ reponatur to/
tū ita cūstus cū ossib⁹ ad bulli/
tionē: ⁊ iterū i eodē brodio bul/
liat a media hora vsq; ad horā.
p⁹ ea exēbatur totū: ⁊ coletur
tale brodiū p thāmisiū uel pan/
nū ⁊ tale brodiū dē cūptū ⁊ ab
auctorib⁹ nris aq̄ cānis sic ab
Auiē. i libello d virib⁹ cordis et
ē meli⁹ q̄ sit stillatū ut dīc sapi/
ētes ⁊ si aq̄ i q̄pōitur ad buliēdū
sit mixta ex medietate aq̄ bu/
glosse uel acetose seu scabiose.
febre exēte intēsa erit p̄stati⁹.
Cōsuetur etiā vtrūcūq; cōfectōib⁹
cordialib⁹ q̄ fiāt sic fm gorzo/
nli. B. zuchari rosa: fāsandali
diadragati ān. oī. iij. pānoz au/
ri puri numero. x. margaritaz
iacithoz ossis d cōde cerui ān.
3. j. ⁊ misce. uel fiat ista fm Hē/
tilē. B. margaritaz albaz scro/
pulū semis: fragmētōz zapbiri
iacicti smaragdi ān. 3. ij. tre si/
gillate gna. iij. firici crudi suffi/
ciēt tti. 3. se. smaragdoz rubio/
rū. 3. j. man⁹ xpi rosa. q̄tū vis:
aq̄ rosate i q̄ fricata sit vga au/
ri donec appeat vestigiū colo/
ris auri manifeste q̄tū sufficit
misce: ⁊ si nō hētur vga auri fri/
cētur ducati ⁊ deauretur mix/
tura ⁊ ē vald vtilis. por⁹ eoz sit
aq̄ odei subtilis cū vīo gnatoy
Et multi laudāt iulep alexādri/
nū: uel sūmat d h iulep mane
⁊ sero ⁊ pfecto optimo ⁊ mul/
tum cūmendatur a sapientib⁹.

Capitulū.

℞. suci uel aque buglosse suci
melisse suci acetole fctā refide
tia añ qrtū. i. aq rosa aq endi.
ān. libi. semis acetī albi opri. 3.
j. cāphore. 3. j. sandaloꝝ alboꝝ
z rubeoꝝ puluerizatoꝝ ān. 3. ij.
panis zuchari. 3. ij. fiat inlep z
sit pfecte clarificat. Si vinū sū
mat sit clarū z subtile z multa
aqua mixtū. Et dic Sentilis q
pot. cois oib. actu egātib. de
quo sūmi dz semel aut bis i die
ac etiā ieiuno stōacho sit talis.
℞. aq rosaz libi. j. vini subtilis
dueniēter vinoi z iponatur in
eis boli armēi electi triti z sub
tiliē cribellati oñ. semis z misce
z doñs sit oñ. ij. Pomis aliqñ
poit uti oimodo decoquātur
apud ignē sub pruna: z rōe fe
bris in oib. suis cibis vtatur re
b. refrigeratiuis: ut supi. dēm ē
sp. confortetur cor patiēti cū epi
thimate sdcō uel fiat istud p
diuitib. ℞. floꝝ buglosse floꝝ
melisse floꝝ boraginis ān. 3. ij.
ossis d. cōde cerui sūmitatū mir
thi spodiij: charabe ligni aloes
been albi z rubei ēre aglllate
boli armēi ān. 3. semis floꝝ ne
nupharis. M. .iij. fragmētoꝝ
lapidū p̄ciosoz ān. gna. .iij. am
bre: musci croci: ān. gna. .ij. cā
phore. 3. semis. fiat saccul. i pā
no defirico oib. bñ fm artem
pistat z si patiēs nimis sōpno
grauari uideretur excitetur ē
n. p̄sūdatio nociua in casu: et

hec quo ad substētatiōez virtu
tis iufficiant.

Capitulū. 3. d. aer] rectificatōe.

Terio et

ultimo d. aer] rec
tificatōe dicendū
ē. Eligatur p pa

tiēte dom. frā z cū b. q. sit frā
adhuc dzrozari aq. z aceto ut
dic. Rasis in r. Almansoris: et
Auic. in pma qrt. ait z oz in fri
gides dom. eoꝝ z infratio ut
ipe ibidē dicit ē ut valletur fru
ctib. z odorifer] frigidis z Ra
sis ubi ē. Sint inqt māsiōes eo
rū ex folijs salicū z vit. z malo
rū z omniū aliaꝝ rerz in qbus
ē frigiditas. Rōetur igitur do
mus crinue. Et ut dic. Auic. de
bent rozari cū aq. rosata z d. sa
licib. z nenufare. uel fm Rasis
cū aq. z aceto ut dēm ē. Et ap
ponātur frōdes virides p̄dcāz
arboꝝ iuxta pietes uel sternā
tur p domū sup. qb. ēt ifūdatur
aq. rosata uel cois pp paupes
apponātur etiā litheamia ace
to z aq. balneata iuxta pietes.
Et olfaciāt ut dic. Raf. hbas
frās z bñ redolētes: pñt etiāz
odorare spōgiā infusaz aceto a
qua rosata z cāphora. Mute
tur etiā sepe d. vno cubiculo in
aliud: Et rectificetur aer ut di
cit Auicēna similiē Almansor
cū cāphōa sandalis flōib. nenu
pharis ribes z cefis: ut p sanis

tpe calido fieri debere scripsi /
mus. Et fuitores, ifirmi sumāt
oi mane toto tpe quo adfūt. 3.
semis tyriace cū optio vino uel
fine ut eis placuerit uel alias
medicias p pfuatiōe a nobis
fupī politas ⁊ sibi man⁹ ⁊ faciē
aliqñ cū acetosa nonnūq̃ cū a
ceto. Inēdū cū aq̃ rosata lauēt
⁊ ip̃ incse ⁊ infirmū teneāt ignē
eleanātē flāmas: pōatur etiā et
paties i loco alto q̃tū ē possibi
le p̃emineat capitib⁹ astātūz.
ereāt etiā fuitores sepe came
rā ifirmi ⁊ veniāt ad aptū aerē
cū vō septētrionalis vētus fla
uerit p oēs fenestras ip̃m reci
pian. Et cū viderit qd̃ anbeli
tus patiētis fetat ⁊ maxie plus
solito aliq̃tulū se ab eo prolon
gēt. n. qz patiens moritur. est
.n. tūc malicia cōfirmata i cor/
de ut dic̃ Debē Hali. Multa ⁊
alia potuissent apponi verum
hec ne nimis plixus videar suf
ficiāt. Et sic deo duce huic opu
sculo de peste p me Jacobū sol
dū Florētūz ordinis fuorū
beate Marie finis iposīt⁹ est.

Tu vero oipotens de⁹ q̃ es
medela oīm farmacoꝝ ac oīuz
curatoꝝ curator salus ⁊ vita
oīuz in te spantiuz a quo oīa p
quē oīa: ⁊ i quo oīa: ⁊ cui null⁹
pōt resistere volūtati qui dixi/
sti ⁊ facta sūt mandasti ⁊ crea
ta sūt: q̃ populū tuū israel pp̃
peccata epidimia pcussisti: et

ob̃ieus a uia mala recessuz ei
clementē idulstisti: auferas que
so hāc luē a seruis tuis ⁊ ne p/
das oēs animā viuā. Recordā
ra q̃so creator excelsi testamti
tui qd̃ p̃misisti p̃ribus nostris
⁊ iubeas āgelo pcutiēti ut ces
set iā manus ei⁹: tuasq̃ oues
pastor efne ne deserat: qñ po
tius cōtinua p̃tectione custodi
as. Contine queso irā tuā q̃ di
xisti si ipius p̃niaz egerit vita vi
uet ⁊ nō morietur. lz. n. pecca/
uerim⁹ te tñ nō negauimus.

Ad tuū igitur p̃sidiiū cōfugi
mus o magne deus n̄ras g̃ de
p̃cationes ne despicias qñ po
tius ab h̄ pestifero morbo nos
libera. Misere aris n̄ri sum
me p̃r: ⁊ fm multitudiez mise
rationū tuaz: scelera ⁊ delicta
tuoz filioꝝ dele. Exaudi p̃ces
fuoz tuoz ⁊ succurre eis: qui
non cessant clamare quotidie
Sāct⁹ om̃ps de⁹ misere nobis.

Finis

Imp̃ssuz Bo

nonie p̃ng̃m Joh̃ez schri
ber de Anūtiata. Ad instantiā
reuerēdi magistri Thome de
Bononia ordinis fuoz beate
Marie v̄ginis: i sacra theolo
gia p̃fessor excellētissimi tūc
tp̃is collegij theologoꝝ Bono
niēsiuz foris Decāi b̄ni meriti.
Anno salutis. M. cccc. xxvij⁹

AAAAAAA
2602823 A
VVVVVVVV

